

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
Piyano Anasanat Dalı

TRT REPERTUVARINDA BULUNAN DOĞU KARADENİZ VE DOĞU ANADOLU
YÖRELERİNE AİT HİCAZ KARAKTERLİ TÜRKÜLERİN
RİTMİK YAPI ve MAKAMSAL YÖNLERDEN ANALİZİ

Hazırlayan
Bahar ÇALIK

Danışman
Doç. Dr. Serhat YENER

Yüksek Lisans Tezi
SAMSUN, 2018

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Hazırladığım yüksek lisans tezinin bütün aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara riayet ettiğimi, çalışmada doğrudan veya dolaylı olarak kullandığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, yazımda enstitü yazım kılavuzuna uygun davranıldığını taahhüt ederim.

12 /07/ 2018

Bahar ÇALIK

KABUL VE ONAY

Bahar ÇALIK tarafından hazırlanan "TRT REPERTUARINDA BULUNAN DOĞU KARADENİZ VE DOĞU ANADOLU YÖRELERİNE AİT HİCAZ KARAKTERLİ TÜRKÜLERİN RİTMİK YAPI ve MAKAMSAL YÖNLERDEN ANALİZİ" başlıklı bu çalışma, 12.07.2018 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/oy çokluğuyla başarılı bulunarak jürimiz tarafından **Yüksek Lisans** tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan: Prof. Dr. Cengiz ŞENGÜL

Danışman : Doç. Dr. Serhat YENER

Üye : Doç. Dr. Fatih AKBULUT

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

12 /07 /2018

Prof. Dr. Ali TOMAK
Güzel Sanatlar Enstitüsü Müdürü
(İmza ve Mühür)

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	I
ÖZET.....	IV
ABSTRACT	V
TEŞEKKÜR.....	VI
BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ	VII
RESİM, TABLO ve ŞEKİLLER CETVELİ.....	VIII
KISALTMALAR DİZİNİ.....	XI

GİRİŞ

1. Problem Durumu.....	1
2. Araştırmanın Amacı.....	1
3. Araştırmanın Önemi	1
4. Sayıtlar	1
5. Sınırlılıklar	2
Yöntem	2
Araştırmanın Yöntemi.....	2
Araştırmanın Modeli.....	3
Evren ve Örneklem	3
Veri Toplama Araçları.....	3
Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması	3

BİRİNCİ BÖLÜM

1. Kuramsal Çerçeve	4
1.1. Doğu Karadeniz Bölgesi.....	4
1.2. Doğu Anadolu Bölgesi	5
1.3. TRT Repertuarında Bulunan Doğu Karadeniz Yöresine Ait Hicaz Karakterli Türküler 6	
1.4. TRT Repertuarında Bulunan Doğu Anadolu Yöresine Ait Hicaz Karakterli Türküler	7
1.5. Türk Sanat Müziği yazılı kaynaklarında belirtilen “Hicaz” Makamı Dizisi	8
1.6. Türk Sanat Müziği yazılı kaynaklarında belirtilen “Hûmayun” Makamı Dizisi.....	10
1.7. Türk Sanat Müziği yazılı kaynaklarında belirtilen “Uzzal ” Makamı Dizisi	10
1.8. Türk Sanat Müziği yazılı kaynaklarında belirtilen “Zirgüleli Hicaz” Makamı Dizisi	12

İKİNCİ BÖLÜM

2. BULGULAR ve YORUM.....	14
2.1. DOĞU KARADENİZ BÖLGESİ.....	14
2.1.1. Ordu Yöresine Ait Türkülerin Ritmik Analizi	14

2.1.1.	Giresun Yöresine Ait Türkülerin Ritmik Analizi.....	16
2.1.2.	Trabzon Yöresine Ait Türkülerin Ritmik Analizi.....	17
2.1.3.	Artvin Yöresine Ait Türkülerin Ritmik Analizi	19
2.1.4.	Rize Yöresine Ait Türkülerin Ritmik Analizi.....	20
2.1.5.	Gümüşhane Yöresine Ait Türkülerin Ritmik Analizi.....	21
2.1.2.	Bayburt Yöresine Ait Türkülerin Ritmik Analizi	21
2.2.	DOĞU ANADOLU BÖLGESİ.....	22
2.2.1.	Erzurum Yöresine Ait Türkülerin Ritmik Analizi.....	22
2.2.2.	Erzincan Yöresine Ait Türkülerin Ritmik Analizi.....	23
2.2.3.	Kars Yöresine Ait Türkülerin Ritmik Analizi	25
2.2.4.	Van Yöresine Ait Türkülerin Ritmik Analizi	26
2.2.5.	Bitlis Yöresine Ait Türkülerin Ritmik Analizi.....	28
2.2.6.	Muş Yöresine Ait Türkülerin Ritmik Analizi.....	28
2.2.7.	Malatya Yöresine Ait Türkülerin Ritmik Analizi	29
2.2.8.	Elazığ Yöresine Ait Türkülerin Ritmik Analizi.....	31
2.2.9.	Iğdır Yöresine Ait Türkülerin Ritmik Analizi.....	33
2.3.	TRT REPERTUARINDA BULUNAN DOĞU KARADENİZ YÖRESİ İLLERİNE AİT HİCAZ KARAKTERLİ TÜRKÜLERİN MAKAMSAL YÖNDEN İNCELENMESİ.....	33
2.3.1.	Ordu Yöresi Hicaz Karakterli Türkülerin Makamsal Analizi.....	33
2.3.2.	Giresun Yöresi Hicaz Karakterli Türkülerin Makamsal Analizi	38
2.3.3.	Trabzon Yöresi Hicaz Karakterli Türkülerin Makamsal Analizi	52
2.3.4.	Artvin Yöresi Hicaz Karakterli Türkülerin Makamsal Analizi.....	64
2.3.5.	Rize Yöresi Hicaz Karakterli Türkülerin Makamsal Analizi	66
2.3.6.	Gümüşhane Yöresi Hicaz Karakterli Türkülerin Makamsal Analizi	67
2.3.7.	Bayburt Yöresi Hicaz Karakterli Türkülerin Makamsal Analizi.....	68
2.4.	TRT REPERTUARINDA BULUNAN DOĞU ANADOLU YÖRESİ İLLERİNE AİT HİCAZ KARAKTERLİ TÜRKÜLERİN MAKAMSAL YÖNDEN İNCELENMESİ.....	70
2.4.1.	Erzurum Yöresi Hicaz Karakterli Türkülerin Makamsal Analizi	70
2.4.2.	Erzincan Yöresi Hicaz Karakterli Türkülerin Makamsal Analizi	75
2.4.3.	Kars Yöresi Hicaz Karakterli Türkülerin Makamsal Analizi	78
2.4.4.	Van Yöresi Hicaz Karakterli Türkülerin Makamsal Analizi.....	81
2.4.5.	Bitlis Yöresi Hicaz Karakterli Türkülerin Makamsal Analizi.....	85
2.4.6.	Muş Yöresi Hicaz Karakterli Türkülerin Makamsal Analizi	86
2.4.7.	Malatya Yöresi Hicaz Karakterli Türkülerin Makamsal Analizi.....	87
2.4.8.	Elazığ Yöresi Hicaz Karakterli Türkülerin Makamsal Analizi	89

2.4.9. İğdır Yöresi Hicaz Karakterli Türkülerin Makamsal Analizi	100
---	------------

SONUÇ ve ÖNERİLER

KAYNAKÇA	106
İnternet Kaynakları	106
ÖZGEÇMİŞ	107

ÖZET

TRT REPERTUVARINDA BULUNAN DOĞU KARADENİZ VE DOĞU ANADOLU YÖRELERİNE AİT HİCAZ KARAKTERLİ TÜRKÜLERİN RİTMİK YAPI ve MAKAMSAL YÖNLERDEN ANALİZİ

Bahar ÇALIK

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü
Piyano Anasanat Dalı Müzikte Yorumculuk, Yüksek Lisans Temmuz / 2018
Danışman: Doç. Dr. Serhat YENER

Geleneksel kültürümüzün en önemli kilometre taşlarından biri olan Türk Halk müziği ve türkülerimizin icrası esnasında kullanılan makamsal yapıları ve ritmik özellikleri yöreden yöreye değişiklik göstermesine karşın, coğrafik özellikler bakımından da türküler arasındaki benzer ve farklı yönlerin olduğu hipotezinden hareketle, betimsel tarama modeli ile durum tespitine yönelik olarak kaleme aldığımız bu çalışmada, Doğu Anadolu ve Karadeniz Bölgesi yörelerindeki her ilin türkülerinin tek tek makamsal ve ritmik açıdan karşılaştırmalı olarak incelenmesi konusu üzerinde, günümüze kadar oldukça az çalışma yapılmış olması, konumuz araştırma dinamiğine önemli bir ivme kazandırmaktadır.

Ayrıca bölgesel olarak coğrafi yapının müzik kimliği üzerinde ne oranda etkisi olduğu teorisi de bu çalışmada ele alınan örneklemin analiz edilmesi ile daha açık olarak ortaya çıkarılması düşünülmektedir.

Bu çalışmada TRT repertuarında bulunan Doğu Karadeniz ve Doğu Anadolu yörelerine ait hicaz karakterli türkülerin, ritmik yapıları ve makamsal yönlerden, Türk sanat müziği nazariyat kitaplarında belirtilen makam tarifi ve tasnifi ile ne oranda benzerlik ve farklılık gösterdiği bağlamında da incelenmiş olup, tespitler yapılarak, sınıflandırma ve metodoloji önerileri getirilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Doğu Anadolu, Doğu Karadeniz, Hicaz, Müzik

ABSTRACT

RHYTHMIC AND MUSICAL SIMILARITIES AND DIFFERENCES BETWEEN THE “HICAZ” CHARACTERIZED FOLK SONGS OF THE EAST BLACKSEA THE EAST ANATOLIAN REGIONS

Bahar ÇALIK

Ondokuz Mayıs University, Institute of Fine Arts

Piano Artmajör Department, Interpretation in Music, M.A. July /2018

Danışman: Assoc.Prof. Phd. Serhat YENER

Although musical structures and rhythmic properties of our folk songs and Turkish folk music which is one of the most significant milestones of our traditional culture, show an alteration from region to region, starting from the point of hypothesis that there are similar and different aspects of folk songs in terms of geographic characteristics, in this study we aimed to determine the situation by using a descriptive survey model. Hence, since quite few comparative studies have been conducted about the musical structure and rhythm of folk songs of each city situated in East Anatolia and Blacksea Region, it makes the subject of our study gain momentum significantly.

Also, it is considered to clearly reveal the theory about at what rate the geographical structure has influence on musical identity by analysing the paradigm discussed in this study.

In this study rhythmic and musical similarities and differences between the “Hicaz” characterized folk songs of the East Blacksea the East Anatolian regions and description of the musical structure and classification stated in theoretical books of Turkish Classical music are analysed and determined and some classification and methodology suggestions are brought forward.

Key Words: East Anatolia, East Blacksea, Music, Hicaz

TEŞEKKÜR

Çalıőmalarım boyunca bilimsel geleceğime yön veren ve büyük bir maneviyatla bilimsel heyecanlara ulaşmamda yardımlarını ve katkılarını esirgemeyen değerli hocam tez danışmanım Doç. Dr. Serhat YENER' e, mesleki anlamda temel bilgileri alıp akademik hayata yönlenmemde ilk adımlarımı atmakta bana yol gösteren, akademik anlamda yardımlarını esirgemeyen kıymetli tecrübelerinden faydalandığım hocalarıma, hoşgörüde ve sevgide sınır tanımayan ve beni her zaman destekleyen Anne ve Babama en derin teşekkürlerimi borç bilirim.

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Hazırladığım yüksek lisans tezinin bütün aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara riayet ettiğimi, çalışmada doğrudan veya dolaylı olarak kullandığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, yazımda enstitü yazım kılavuzuna uygun davranıldığını taahhüt ederim.

12 /07/ 2018

Bahar ÇALIK

RESİM, TABLO ve ŞEKİLLER CETVELİ

“ Tablo 1: TRT Repertuarında Bulunan Ordu Yöresi Türküleri Tablosu”,	14
“ Tablo 2: TRT Repertuarında Bulunan Ordu Yöresi Türkülerinin Ritmik Yüzelik Dağılım Tablosu” ,	15
“ Tablo 3: TRT Repertuarında Bulunan Giresun Yöresi Türkülerinin Repertuar Numarası ve Ritmik kalıpları Gösteren Dağılım Tablosu”	16
“ Tablo 4: TRT Repertuarında Bulunan Giresun Yöresi Türkülerinin Ritmik Yüzelik Dağılım Tablosu”	16
“ Tablo 5: TRT Repertuarında Bulunan Trabzon Yöresi Türkülerinin Repertuar Numarası ve Ritmik kalıpları gösteren Dağılım Tablosu”	18
“ Tablo 6: TRT Repertuarında Bulunan Trabzon Yöresi Türkülerinin Ritmik Yüzelik Dağılım Tablosu”	18
“ Tablo 7: TRT Repertuarında Bulunan Artvin Yöresi Türkülerinin Repertuar Numarası ve Ritmik kalıpları gösteren Dağılım Tablosu”	19
“ Tablo 8: TRT Repertuarında Bulunan Artvin Yöresi Türkülerinin Ritmik Yüzelik Dağılım Tablosu”	20
“ Tablo 9: TRT Repertuarında Bulunan Gümüşhane Yöresi Türkülerinin Repertuar Numarası ve Ritmik kalıpları gösteren Dağılım Tablosu”	21
“ Tablo 10: TRT Repertuarında Bulunan Bayburt Yöresi Türkülerinin Repertuar Numarası ve Ritmik kalıpları gösteren Dağılım Tablosu”	22
“ Tablo 11: TRT Repertuarında Bulunan Erzurum Yöresi Türkülerinin Repertuar Numarası ve Ritmik kalıpları gösteren Dağılım Tablosu”	22
“ Tablo 12: TRT Repertuarında Bulunan Erzurum Yöresi Türkülerinin Ritmik Yüzelik Dağılım Tablosu”	22
“ Tablo 13: TRT Repertuarında Bulunan Erzincan Yöresi Türkülerinin Repertuar Numarası ve Ritmik kalıpları gösteren Dağılım Tablosu”	24
“ Tablo 14: TRT Repertuarında Bulunan Erzincan Yöresi Türkülerinin Ritmik Yüzelik Dağılım Tablosu”	24
“ Tablo 15: TRT Repertuarında Bulunan Kars Yöresi Türkülerinin Repertuar Numarası ve Ritmik kalıpları gösteren Dağılım Tablosu”	25
“ Tablo 16: TRT Repertuarında Bulunan Kars Yöresi Türkülerinin Ritmik Yüzelik Dağılım Tablosu”	25
“ Tablo 17: TRT Repertuarında Bulunan Van Yöresi Türkülerinin Repertuar Numarası ve Ritmik kalıpları gösteren Dağılım Tablosu”	26
“ Tablo 18: TRT Repertuarında Bulunan Van Yöresi Türkülerinin Ritmik Yüzelik Dağılım Tablosu”	27
“ Tablo 19: TRT Repertuarında Bulunan Bitlis Yöresi Türkülerinin Repertuar Numarası ve Ritmik kalıpları gösteren Dağılım Tablosu”	28
“ Tablo 20: TRT Repertuarında Bulunan Muş Yöresi Türkülerinin Repertuar Numarası ve Ritmik kalıpları gösteren Dağılım Tablosu”	29
“ Tablo 21: TRT Repertuarında Bulunan Malatya Yöresi Türkülerinin Repertuar Numarası ve Ritmik kalıpları gösteren Dağılım Tablosu”	30
“ Tablo 22: TRT Repertuarında Bulunan Malatya Yöresi Türkülerinin Ritmik Yüzelik Dağılım Tablosu”	30
“ Tablo 23: TRT Repertuarında Bulunan Elazığ Yöresi Türkülerinin Repertuar Numarası ve Ritmik kalıpları gösteren Dağılım Tablosu”	31

“ Tablo 24: TRT Repertuarında Bulunan Elazığ Yöresi Türkülerinin Ritmik Yüzdelik Dağılım Tablosu”	32
“Şekil 1: Doğu Karadeniz Bölgesinde Bulunan İller”	4
“Şekil 2: Doğu Karadeniz Bölgesi'nde Birbirine Sınır olan iller”	5
“Şekil 3: Doğu Anadolu Bölgesi Haritası”	5
“Şekil 4: Hicaz Makamı Dizisi” ,	8
“Şekil 5:Hicaz Makamı Dizisinin Türk Müziğindeki Perde İsimleri” ,	9
“Şekil 6:Hicaz Makamı Dizisi Tiz Taraftan Genişlemesi” ,	9
“Şekil 7:Hicaz makamı Dizisinin Pest Taraftan Genişlemesi” ,	9
“Şekil 8; Humayun Makamı Dizisi” ,.....	10
“Şekil 9; Uzzal Makamı Dizisi” ,	11
“Şekil 10; Uzzal Makamının Asma Kalış Perdeleri” ,	11
“Şekil 11; Uzzal Makamının Genişlemesi” ,.....	11
“Şekil 12; Zirgüleli Hicaz Makamı Dizisi” ,.....	12
“Şekil 13; Zirgüleli Hicaz Makamının Türk Müziğindeki Perde İsimleri” ,.....	13
“Şekil 14; Zirgüleli Hicaz Makamının Tiz Taraftan Genişlemesi” ,	13
“Şekil 15: Ordu Yöresine Ait 9/8'lik Usulde Yazılan "Al tavandan Belleri” İsimli Türküde Üçlemesi ikinci sırada kullanılan 9/8'lik usule ve Hicaz Dizisi kullanımına örnek Nota”	33
“Şekil 16: Ordu Yöresine Ait 12/8 ve 9/8'lik Usulde Yazılan "Ne Uzundur Şu Fatsa'nın Yolları” İsimli Türküde Üçlemesi ikinci sırada kullanılan 9/8'lik usule ve Hicaz Dizisi kullanımına örnek Nota”	34
“Şekil 17: Ordu Yöresine Ait 4/4'lük Usulde Yazılan "Uzun Kavak Ne Uzarsın” İsimli Türküde 4/4'lük usule ve Hicaz Dizisi kullanımına örnek Nota”	34
“Şekil 18: Ordu Yöresine Ait 4/4'lük Usulde Yazılan "Bahçeye Gel Bahçeye” İsimli Türküde 4/4'lük usule ve Hicaz Dizisi kullanımına örnek Nota”	35
“Şekil 19: Ordu Yöresine Ait 9/8'lik Usulde Yazılan "Ünye'den Çıktımda Başım Selamet” İsimli Türküde 12/8 ve 9/8'lik usule ve Hicaz Dizisi kullanımına örnek Nota”	35
“Şekil 20: Ordu Yöresine Ait 9/8'lik Usulde Yazılan "Perşembenin Düzleri” İsimli Türküde 4/4'lük usule ve Hicaz Dizisi kullanımına örnek Nota”	36
“Şekil 21: Ordu Yöresine Ait 9/8'lik Usulde Yazılan "Çıktım Fındık Dalına” İsimli Türküde 9/8'lik usule ve Hicaz Dizisi kullanımına örnek Nota”	36
“Şekil 22: Ordu Yöresine Ait 4/4'lük Usulde Yazılan "Yüce Dağ Başında Bir Ulu Çınar” İsimli Türküde 4/4'lük usule ve Hicaz Dizisi kullanımına örnek Nota”	37
“Şekil 23: Ordu Yöresine Ait 4/4'lük Usulde Yazılan "Bahçalarda Mor Meni” İsimli Türküde 4/4'lük usule ve Hicaz Dizisi kullanımına örnek Nota”	37
“Şekil 24; Giresun Yöresine Ait "Yaylanın Soğuk Suyu " isimli türkünün notası” ,.....	38
“Şekil 25; Giresun Yöresine Ait "Kömürlük Dağı " isimli türkünün notası” ,.....	39
“Şekil 26; Giresun Yöresine Ait "Oy Miralay " isimli türkünün notası” ,	40
“Şekil 27;Giresun Yöresine Ait "Kahve Koydum Fincana " isimli türkünün notası” ,	41
“Şekil 28;Giresun Görele -Çavuşlu Yöresine Ait "Sarı Kızın Ayağında Yemeni " isimli türkünün notası” ,.....	42
“Şekil 29; Giresun Görele -Çavuşlu Yöresine Ait "Al Tavandan Belleri " isimli türkünün notası” ,	43
“Şekil 30; Giresun Yöresine Ait "Sarı Gız" isimli Türkünün Notası” ,	44
“Şekil 31;Giresun Yöresine Ait "Mani'nin Evlerine" isimli Türkünün Notası” ,.....	45
“Şekil 32;Giresun Yöresine Ait "Mektup Yazdım Acele" isimli Türkünün Notası” ,	46

“Şekil 33; Giresun Yöresine ait "Atmacayı Vurdular" isimli Türkünün Notası",	47
“Şekil 34; Giresun Yöresine ait "Görelle’ den O Yani" isimli Türkünün Notası",	48
“Şekil 35; Giresun Yöresine ait "Bağlamam Altın Telden" isimli Türkünün Notası",	49
“Şekil 36; Giresun Yöresine ait "Al Eline Feneri" isimli Türkünün Notası",	50
“Şekil 37; Giresun Yöresine ait "Üç Güzelin Sevdası Var Başımda" isimli Türkünün Notası",	51
“Şekil 38; Giresun Yöresine ait "Ağasarin Balını da" isimli Türkünün Notası",	52
“Şekil 39; Trabzon Yöresine ait "Ah Dağlar Serin Dağlar" isimli Türkünün Notası",	53
“Şekil 40; Trabzon Yöresine ait "Ayna Ayna Ellere" isimli Türkünün Notası",	54
“Şekil 41; Trabzon Yöresine ait "Engeller Koymuyor Yar Sana Varsam" isimli Türkünün Notası", ..	55
“Şekil 42; Trabzon Yöresine ait "Dere Sürer Gazeli" isimli Türkünün Notası",	56
“Şekil 43; Trabzon Yöresine ait "Yayladım Koyunu Orman Aralarına" isimli Türkünün Notası",	56
“Şekil 44; Trabzon Yöresine ait "Mensure Dedikleri" isimli Türkünün Notası",	57
“Şekil 45; Trabzon Yöresine ait "Divane Aşık Gibi de Dolaşırım Yollarda" isimli Türkünün Notası",	58
“Şekil 46; Trabzon Yöresine ait "Gece Geldim Duydun mi" isimli Türkünün Notası",	59
“Şekil 47; Trabzon Yöresine ait "Kapsının Önünde" isimli Türkünün Notası",	60
“Şekil 48; Trabzon Yöresine ait "Duman Aldı Dağları" isimli Türkünün Notası",	61
“Şekil 49; Trabzon Yöresine ait "Alaca Çorapları Ayağına Dar İdi" isimli Türkünün Notası",	62
“Şekil 50; Trabzon Yöresine ait "Sen Bu Yaylaları Yayliyamasun" isimli Türkünün Notası",	63
“Şekil 51; Trabzon Yöresine ait "Mektup Yazdım Alasun" isimli Türkünün Notası",	64
“Şekil 52; Artvin Yöresine ait "Yenge Geldi Hoş geldi" isimli Türkünün Notası",	65
“Şekil 53; Artvin Yöresine ait "Tahıl Sardım Harmana" isimli Türkünün Notası",	66
“Şekil 54; Gümüşhane Yöresine ait "Tahıl Sardım Harmana" isimli Türkünün Notası",	67
“Şekil 55; Gümüşhane Yöresine ait "Avluya Bir Kuş Kondu" isimli Türkünün Notası",	68
“Şekil 56; Bayburt Yöresine ait "Arpalar Orak Oldu" isimli Türkünün Notası",	69
“Şekil 57; Erzurum Yöresine ait "Al At’ ta Yeşil Kolan" isimli Türkünün Notası",	70
“Şekil 58; Erzurum Yöresine ait "Bir Matara Bir Yandan" isimli Türkünün Notası",	71
“Şekil 59; Erzurum Yöresine ait "Nenni" isimli Türkünün Notası",	72
“Şekil 60; Erzurum Yöresine ait "Çıktım Tandır Başına" isimli Türkünün Notası",	73
“Şekil 61; Erzurum Yöresine ait " Şad Ol Del Gönül " isimli Türkünün Notası",	74
“Şekil 62; Erzurum Yöresine ait " Yüksek Minarede Ezan Okunur " isimli Türkünün Notası",	75
“Şekil 63; Erzincan Yöresine ait " Tanrıdan Diledim Bu Kadar Dilek " isimli Türkünün Notası",	76
“Şekil 64; Erzincan Yöresine ait " Tevekteki Üzümdür " isimli Türkünün Notası",	77
“Şekil 65; Erzincan Yöresine ait " Kınaya Gel Kınaya " isimli Türkünün Notası",	78
“Şekil 66; Kars Yöresine ait " Ceyranım Gel Gel " isimli Türkünün Notası",	79
“Şekil 67; Kars Yöresine ait " Süt Yüzü Benek Benek " isimli Türkünün Notası",	80
“Şekil 68; Kars Yöresine ait " Mor Koyun Meler Gelir " isimli Türkünün Notası",	81
“Şekil 69; Van Yöresine ait " Mor Koyun Meler Gelir " isimli Türkünün Notası",	82
“Şekil 70; Van Yöresine ait " Göyden Bir Çüft Suna Yendi " isimli Türkünün Notası",	83
“Şekil 71; Van Yöresine ait " Yeni Hamamın Üstüyem" isimli Türkünün Notası",	84
“Şekil 72; Van Yöresine ait " Ağaç Başında Karga" isimli Türkünün Notası",	85
“Şekil 73; Bitlis Yöresine Ait "Bitlis' te Beş Minare" isimli Türkünün Notası",	86
“Şekil 74; Muş Yöresine Ait "Mektebin Bacaları" isimli Türkünün Notası",	87
“Şekil 75; Malatya Yöresine Ait "Gezmedim Yorulmadım" isimli Türkünün Notası",	88
“Şekil 76; Malatya Yöresine Ait "Nazlı Yare Fiske İle Taş Attım" isimli Türkünün Notası",	89

“Şekil 77; Elazığ Yöresine Ait "Kaşların Keman Senin" isimli Türkünün Notası",	90
“Şekil 78; Elazığ Yöresine Ait "Necibe' nin Kaşları Kare" isimli Türkünün Notası",	91
“Şekil 79; Elazığ Yöresine Ait "Vardım Baktım Demir Kapı Sürgülü" isimli Türkünün Notası",	92
“Şekil 80; Elazığ Yöresine Ait "Niçin Yanıma Gelmezsin –Varsağı-" isimli Türkünün Notası",	93
“Şekil 81; Elazığ Yöresine Ait "Yel Eser Kum Savrulur" isimli Türkünün Notası",	94
“Şekil 82; Elazığ Yöresine Ait "Ben Ağlarım Zarı Zarı" isimli Türkünün Notası",	95
“Şekil 83; Elazığ Yöresine Ait "Değirmen Sala Benzer" isimli Türkünün Notası",	96
“Şekil 84; Elazığ Yöresine Ait "Kaşları Oydu Beni" isimli Türkünün Notası",	97
“Şekil 85; Elazığ Yöresine Ait "Oy Akşamlar Akşamlar" isimli Türkünün Notası",	98
“Şekil 86; Elazığ Yöresine Ait "Şu Fırat' ın Suyu Akar Serindir" isimli Türkünün Notası",	99
“Şekil 87; Elazığ Yöresine Ait "BU Dere buz Bağladı" isimli Türkünün Notası",	100

“Grafik 1. TRT Repertuarında Bulunan Ordu Yöresi Türkülerinin Ritmik Yüzdelerlik Dağılım Grafiği”	15
“Grafik 2. TRT Repertuarında Bulunan Giresun Yöresi Türkülerinin Ritmik Yüzdelerlik Dağılım Grafiği”	17
“Grafik 3. TRT Repertuarında Bulunan Trabzon Yöresi Türkülerinin Ritmik Yüzdelerlik Dağılım Grafiği”	19
“Grafik 4. TRT Repertuarında Bulunan Artvin Yöresi Türkülerinin Ritmik Yüzdelerlik Dağılım Grafiği”	20
“Grafik 5. TRT Repertuarında Bulunan Gümüşhane Yöresi Türkülerinin Ritmik Yüzdelerlik Dağılım Grafiği”	21
“Grafik 6. TRT Repertuarında Bulunan Erzurum Yöresi Türkülerinin Ritmik Yüzdelerlik Dağılım Grafiği”	23
“Grafik 7. TRT Repertuarında Bulunan Erzincan Yöresi Türkülerinin Ritmik Yüzdelerlik Dağılım Grafiği”	24
“Grafik 8. TRT Repertuarında Bulunan Kars Yöresi Türkülerinin Ritmik Yüzdelerlik Dağılım Grafiği”	26
“Grafik 9. TRT Repertuarında Bulunan Van Yöresi Türkülerinin Ritmik Yüzdelerlik Dağılım Grafiği”	27
“Grafik 10. TRT Repertuarında Bulunan Bitlis Yöresi Türkülerinin Ritmik Yüzdelerlik Dağılım Grafiği”	28
“Grafik 11. TRT Repertuarında Bulunan Muş Yöresi Türkülerinin Ritmik Yüzdelerlik Dağılım Grafiği”	29
“Grafik 12: TRT Repertuarında Bulunan Malatya Yöresi Türkülerinin Ritmik Yüzdelerlik Dağılım Grafiği”	30
“Grafik 13. TRT Repertuarında Bulunan Elazığ Yöresi Türkülerinin Ritmik Yüzdelerlik Dağılım Grafiği”	32

KISALTMALAR DİZİNİ

TRT: Türkiye Radyo Televizyon Kurumu

TSM: Türk Sanat Müziği

THM: Türk Halk Müziği

Rep. No: Repertuar Numarası

GİRİŞ

Türk Halk Müziğinde Hicaz makamı dizisi “Garip” ayağı olarak isimlendirilirken, Türk Sanat Müziği yazılı kaynaklarında ise Humayun, Hicaz, Uzzal ve Zirgüleli Hicaz dizilerinin tümüne birden “Hicaz Ailesi” makamları denilmektedir.

1. Problem Durumu

Problem durumunun genel görünümü şu şekilde tespit edilmiştir. TRT repertuarında bulunan Doğu Karadeniz ve Doğu Anadolu Yörelere Ait Hicaz Karakterli Türkülerin, Ritmik Yapı ve makamsal açıdan Türk Halk Müziğinde kullanılan dizi ile Türk Sanat Müziğinde kullanılan Humayun, Hicaz, Uzzal ve Zirgüleli Hicaz dizileri ile benzerlik ve farklılıklarının ne olduğu tespit edilmeye çalışılmıştır.

Alt Problemler

1. *Doğu Karadeniz ve Doğu Anadolu* Yörelere ait TRT repertuarında bulunan hicaz karakterli türkülerin, ritmik yapı ve makamsal yapı bakımından benzerlik ve farklılıkları nelerdir?

2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı; TRT Repertuarında bulunan Doğu Karadeniz ve Doğu Anadolu yörelere ait hicaz karakterli türkülerin ritmik yapı ve makamsal yönlerden ne oranda benzerlik ve farklılık gösterdiğini tespit etmektir.

3. Araştırmanın Önemi

Bu araştırma; TRT Repertuarında bulunan Doğu Karadeniz ve Doğu Anadolu yörelere ait hicaz karakterli türkülerin, ritmik yapı ve makamsal yönlerden ne oranda benzerlik ve farklılık gösterdiğini ortaya koyması açısından önemlidir. Ayrıca coğrafik özelliklerin; yörede icra edilen müzik yapısına etki ettiği varsayımının, elde edilen veriler ışığında açıklanması açısından da önemlidir.

4. Sayıtlar

Bu araştırmada;

- Kullanılan veri toplama araçlarının, araştırma için geçerli ve güvenilir olduğu,
- Araştırma için bilgilerine başvuru alan ilgililerin verdikleri yanıtların gerçek durumu yansıttığı,
- Seçilen örneklemin araştırmanın evrenini temsil ettiği sayıtlılarından hareket edilmiştir.

5. Sınırlılıklar

Bu araştırma;

- TRT repertuarında bulunan Doğu Karadeniz Yöresi illeri içerisinde Ordu, Giresun, Trabzon, Artvin, Rize, Gümüşhane ve Bayburt olmak üzere yedi ile ait hicaz karakterli türkülerle,
- TRT repertuarında bulunan Doğu Anadolu Yöresine ait Erzurum, Erzincan, Kars, Van, Bitlis, Muş, Malatya, Elazığ ve Iğdır olmak üzere 9 ile ait hicaz karakterli türkülerle,
- Yüksek Lisans tezlerinin YÖK çerçeve yönetmeliğinde belirtilen resmi süresi sınırlıdır.

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örneklem, veri toplama aracı, verilerin toplanması ve yorumlanması konularına yer verilmiştir.

Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırma sistematik veri toplama ve analiz etmeye yönelik olarak yapılmıştır. Bu yaklaşıma göre; Betimsel ve tarihsel modeller işlenerek istatistiklere niceliksel (ampirik) olarak yaklaşılmıştır. İnsanların algıladıkları olgular hakkında sahip oldukları bilgilerini artırmak ve yaşamsal kalitelerini yükseltmek için gerekli olan süreç ve teknolojileri geliştirebilmek için gerçekleştirdiği bilgi üretim etkinliklerine Betimsel araştırma yöntemi denilmektedir. Bu araştırma aynı zamanda Niteliksel Araştırma (Qualitative Research) olarak da özellik de gösterilmektedir. Nitel araştırmalar sosyal yönden şu sorulara cevap ararlar; Kültürler niçin ve nasıl gelişir? Sosyal gruplar arasındaki farklar nelerdir? Gibi konuları temel olarak incelerken Niçin? Nasıl? Ne Şekilde? Sorularına yanıt arar ve sosyal bir ortamı tasvir eder. ([http://tr.wikipedia.org/Bilimsel Araştırma](http://tr.wikipedia.org/Bilimsel_Araştırma))

Araştırmanın Modeli

Bu araştırmanın yürütülmesinde *genel tarama modeli* kullanılmıştır. Bu çalışma konusu gereği Doğu Karadeniz ve Doğu Anadolu bölgelerinin TRT repertuarında yer alan Hicaz, Humayun, Uzzal ve Zirgüleli Hicaz ailesi makamları olarak adlandırılan hicaz karakterli türkülerinin; ritmik yapı ve makamsal yönden bölgeler arası karşılaştırma araştırmasıdır. Elde edilen soyut verilerin istatistiksel programlar yardımıyla somut hale getirilmesi açısından analizsel olarak ta yorumlanmıştır.

Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini TRT repertuarında bulunan hicaz karakterli türküler, örneklemini ise TRT repertuarında bulunan Doğu Karadeniz ve Doğu Anadolu yörelerine ait hicaz karakterli türküler oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Bilgi toplama aşamasında internet araştırması yapıldıktan sonra, geniş kapsamlı olarak yazılı sözlü literatür taranmıştır. İlk olarak TRT kaynaklarına ulaşılmaya çalışılmış, konu ile ilgili elektronik ortamda uzmanlarla görüşmeler yapılmıştır. TRT repertuarı elde edildikten sonra konunun örneklemini oluşturan Doğu Karadeniz ve Doğu Anadolu yörelerine ait Hicaz karakterli türküler tek tek incelenmiş ve mevcut repertuardan ayıklanmıştır.

Veri toplama sürecinde belgesel tarama teknikleri kullanılmış, uzman görüşleri için hem sözlü (Mülakat) hem de yazılı görüşmeler yapılmıştır.

Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması

Araştırmanın bu aşamasında TRT repertuarında bulunan Doğu Karadeniz ve Doğu Anadolu bölgelerine ait Hicaz karakterli türküler tespit edilip, istatistiksel olarak ritmik yapı ve makamsal yönlerden aralarındaki benzerlik ve farklılıklar ortaya konmuştur.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. Kuramsal Çerçeve

Geleneksel kültürümüzün en önemli kilometre taşlarından biri olan türkülerimizin yörelere göre ne oranda benzerlik ve farklılık gösterdiği; geleneksel kültürümüzü gelecek kuşaklara doğru olarak aktarılması açılarından büyük önem arz etmektedir.

1.1. Doğu Karadeniz Bölgesi

Doğu Karadeniz bölgesi; İsminden de anlaşılacağı gibi Karadeniz Bölgesinin doğusunda bulunan Doğu Karadeniz Bölümünde Ordu, Giresun, Trabzon, Rize, Gümüşhane, Bayburt ve Artvin illeri bulunmaktadır. Doğu Karadeniz Bölümünün sınırı üst tarafta Ordu, alt tarafta ise Kılıçkaya Barajı batısıdır. Giresun Dağları, Doğu Karadeniz Dağları, Rize Dağları, Mescid Dağları, Yalnızçam Dağları, Gümüşhane Dağları, Kılıçkaya Barajı, Çoruh Nehri ve Kaçkar Dağları Doğu Karadeniz Bölümünde bulunmaktadır.

Ordu ilinde bulunan *Melet Irmağı*'nin doğusu Doğu Karadeniz ırmağın batısında bulunan kısmı da Orta Karadeniz sınırlarında yer almaktadır.

“Şekil 1: Doğu Karadeniz Bölgesinde Bulunan İller”

“Şekil 2: Doğu Karadeniz Bölgesi'nde Birbirine Sınır olan iller”

1.2. Doğu Anadolu Bölgesi

Doğu Anadolu Bölgesi Türkiye'nin 7 coğrafi bölgesinden birisidir. Konum olarak ülkemizin doğusunda yer almaktadır ve buraya 1941 tarihinde bu isim verilmiştir. Yüzölçümü açısından ülkemizin %21'ne sahip Doğu Anadolu Bölgesi 164.000 kilometrekaredir.

Doğu Anadolu Bölgesi; Doğu Anadolu Bölgesi sınırları içinde 12 adet il bulunmaktadır. Bu iller şunlardır: Ağrı, Ardahan, Bingöl, Bitlis, Elazığ, Erzurum, Erzurum, Hakkâri, Iğdır, Kars, Malatya, Muş.

“Şekil 3: Doğu Anadolu Bölgesi Haritası”

1.3. TRT Repertuarında Bulunan Doğu Karadeniz Yöresine Ait Hicaz Karakterli Türküler

TRT repertuarı incelendiğinde; repertuarda, *Doğu Karadeniz* bölgesinde bulunan yedi ile ait 46 adet hicaz karakterli Türkü olduğu tespit edilmiştir.

ORDU			
1	542	9/8	Ne Uzundur Şu Fatsa' nın Yolları
2	891	4/4	Uzun Kavak Ne Uzarsın
3	970	4/4	Bahçeye Gel Bahçeye
4	1932	9/8--12/8	Ünye'den Çıktım Yola Başım Selamet
5	3159	4/4	Perşembe'nin Düzleri
6	3556	9/8	Çıktım Fındık Dalına
7	4343	4/4	Yüce Dağ Başında Bir Ulu Çınar
8	4348	2/4--4/4	Bahçalarda Mor Meni
TRABZON			
9	164-18	10/8	Yaylanın Soğuk Suyu
10	192	2/4	Sokak Başı Meyhane
11	160	9/8	Kömürlük Dağı
12	371	9/16	Oy Miralay
13	1247	9/8	Kahve Koydum Fincana
14	1834	9/8	Sarı Kızın Ayağında Yemeni
15	1859	5/8	Al Tavandan Belleri
16	2039	9/8	Mani'nin Evlerine
17	2053	5/8	Ağasın Balını
18	3216	9/16	Mektup Yazdım Acele
19	3219	4/4	Atmacayı Vurdular
20	3339	10/8	Görel'e'den O yani
21	3387	10/8	Bağlamam Altın Telden
22	3656	5/8	Al Eline Feneri
23	3669	4/4	Koyunun Kuzuları
24	4612	4/4	Üç Güzelin Sevdası Var Başımda
GİRESUN			
25	382	7/8	Ah Dağlar Serin Dağlar
26	400	7/8	Ayna Ayna Ellere
27	1025	2/4	Engeller Koymuyor Yar Sana Varsam
28	1508	10/8	Gemiler Giresun'a
29	2132	7/8	Dere Sürer Gazeli
30	2328	5/8	Oy Sevduceğim
31	2355	9/16	Yayladım Koyunu Orman Aralarına
32	2441	7/8	Mensure Dedikleri (Çayeli'nden)
33	2598	5/8	Divane Aşık Gibi
34	3039	4/4	Belen Tepen Tepesinde
35	3126	4/4	Gece Geldim Duydun mu
36	3128	4/4	Kapısının Önünde
37	3501	4/4	Duman Aldı Dağları
38	3867	4/4	Alaca Çorapları Ayağına Dar İdi
39	3904	5/8	Sen Bu Yaylaları Yaylayamazsın
40	3942	9/16	Mektup Yazdım Alasun
41	4294	9/16	Se Sen Bu Yaylaları Yaylayamazsın
ARTVİN			
42	1659	5/8	Suya Giden Sürmeli Kız (Re üzeri Hicaz)
43	1770	4/4	Gel Benim Gül Yüzlü Yarım (Re üzeri Hicaz)
GÜMÜŞHANE			
44	1070	5/8	Gel Çıkalım Tepelerden
45	2031	4/4	Avluya Bir Kuş Kondu
BAYBURT			
46	1353	7/8	Arpalar Arak Oldu

1.4. TRT Repertuarında Bulunan Doğu Anadolu Yöresine Ait Hicaz Karakterli Türküler

TRT repertuarı incelendiğinde; repertuarda, *Doğu Anadolu* bölgesinde bulunan on iki ile ait 33 adet hicaz karakterli Türkü olduğu tespit edilmiştir.

Sıra No	TRT Rep. No	Türkü İsmi	Ritmi
ERZURUM			
1	408	Alat'ta Yeşil Kolan	12/8
2	1983	Bir Matara Bir Yandan	6/4
3	2326	Nenni	4/4
4	2481	Çıktım Tandır başına	6/8
5	4135	Şad Ol Deli Gönül	10/8
ERZİNCAN			
6	2224	Tanrı'dan Diledim Bu Kadar Dilek	4/4
7	2994	Tevekteki Üzümdür	2/4
8	4244	Kınaya Gel Kınaya	12/8
KARS			
9	1270	Ceyranım Gel Gel	6/8
10	2013	Sarı Gız	9/8
11	2323	Mor Koyun Meler Gelir	9/8
12	2741	Bayram Gelip Elime Elimize	12/8
VAN			
13	526	Çorabı Çektim Dizime	10/8
14	1846	Köyden Bir Çift Suna Yendi	4/4
15	2210-8	Yeni Hamamın Üstüyem	10/8
16	4423	Ağaç Başında Garga	10/8
BİTLİS			
17	2226	Bitliste Beş Minare	6/4
MUŞ			
18	2953	Mektebin Bacaları	4/4
MALATYA			
19	1625	Kırmızı Gül Goncasını	2/4
20	2296	Gezmedim Yorulmadım	2/4
21	4446	Nazlı Yare Fiske İle taş Attım	4/4
ELAZIĞ			
22	655	Kaşların Keman Senin	10/8
23	1123	Vardım Baktım Demir Kapı Sürgülü	10/8
24	1636	Niçin Yanıma Gelmezsin	3/4
25	683	Necibe'nin Kaşları Kare	9/8
26	2556	Yel Eser Kum Savurur	10/8
27	2702	Ben Ağlarım Zarı Zarı	10/8
28	2709	Değirmen Sala Benzer	10/8
29	2725	Kaşları Oydu Beni	10/8
30	2729	Oy Akşamlar Akşamlar	10/8
31	3898	Şu Fırat'ın Suyu Akar Serindir	4/4
32	4040	Bu Dere Buz Bağladı	10/8
İĞDIR			
33	2168	İğdir'in Al Alması	6/4

1.5. Türk Sanat Müziği yazılı kaynaklarında belirtilen “Hicaz” Makamı Dizisi

Hicaz, hem bir makam adı, hem de dört makamlık bir aileye verilen isimdir. Bunlar; Hümayun, Hicaz, Uzzal, Zırgüleli Hicaz’dır.

Bu dört makamın bir aile halinde bir araya toplanmasının nedeni, dördünün de çok büyük benzerlikler göstermesidir. Bunlardan Hümayun ve Hicaz Makamlarının dizilerinin pest tarafında Hicaz Dörtlüsü, Uzzal ve Zırgüleli Hicaz Makamlarının dizilerinin pest taraflarında Hicaz Beşlisi yer alır. Değişen, güçlü sesleri ve güçlü üstündeki çeşnilerdir.

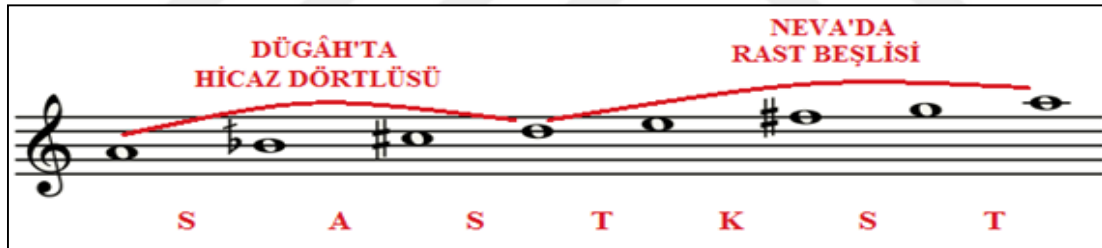
Hicaz ailesindeki tüm makamlar çıkıcı – inicidir. Hepsinin karar sesi Dügâh perdesidir.

Hicaz Makamı:

a) *Durağı*: Dügâh perdesidir.

b) *Seyri*: Çıkıcı – inicidir.

c) *Dizisi*: Yerinde (Dügâh perdesinde) Hicaz dörtlüsüne Neva perdesinde Rast beşlisinin eklenmesiyle meydana gelmiştir.

“Şekil 4: Hicaz Makamı Dizisi” ,

d) *Güçlüsü*: Neva perdesidir.

e) *Donanımı*: Si Bakiye Bemol, Do Bakiye Diyez, Fa Bakiye Diyez

f) *Yedeni*: Rast perdesidir.

g) *Dizinin seyri*: Durak veya güçlü sesi olan Neva perdesi civarından seyre başlanır. Diziyi meydana getiren seslerde karışık gezindikten sonra Neva perdesinde Rast çeşnisiyle yarım karar yapılır. Daha sonra yine bütün dizide dolaşılarak, istenirse dizinin genişlemiş sesleri de kullanılarak Dügâh perdesinde Hicaz çeşnisiyle karar verilir.

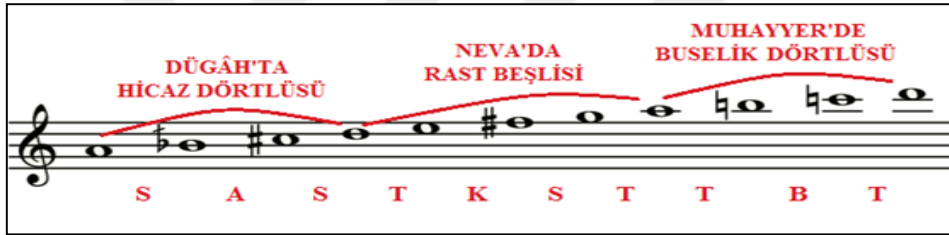
h) *Perde aralıkları*: Dügâh, Dik Kürdi, Nim Hicaz, Neva, Hüseyini, Eviç, Gerdaniye, Muhayyer’dır.

“Şekil 5:Hicaz Makamı Dizisinin Türk Müziğindeki Perde İsimleri” ,

i) Dizinin genişlemesi: Hicaz Makamı hem tiz hem de pes taraftan genişlemiştir. Bu genişleme şöyledir;

1) Tiz taraftan genişleme: Tiz Durak Muhayyer perdesi üzerine Buselik Dörtlüsü eklenir.

“Şekil 6:Hicaz Makamı Dizisi Tiz Taraftan Genişlemesi” ,

2) Pest taraftan genişleme: Güçlü sesi olan Neva Perdesi üzerindeki Rast Beşlisi durağın altına, Yegâh Perdesine göçürülür.

“Şekil 7:Hicaz makamı Dizisinin Pest Taraftan Genişlemesi” ,

ı) Asma Kalış Perdeleri: Hicaz dörtlüsünün karar perdesinin bir tam ses altında Nikriz perdesinin teşekkül ettiğini biliyoruz. İşte, Hicaz makamı seyri sırasında zaman zaman rast perdesine düşülür ki, burada meydana gelen çeşni Nikriz çeşnisidir.

Hicaz makamında yerinde nikrizli asma kalış önemlidir. Ayrıca Nim hicaz ve dik kürdi perdelerinde herhangi bir çeşni teşekkül etmediği halde, asma kalışlar yapılır ki, bu iki perdedeki asma kalış ta çok önemli olup makama kişiliğini kazandırır. Batı müziğindeki artık ikili aralığna karşılık gelen bu iki perde Hicaz makamının karakteristik yapısını ortaya koyması açısından en önemli çeşnisiz asma kalış perdeleridir.

1.6. Türk Sanat Müziği yazılı kaynaklarında belirtilen “Hûmayun” Makamı Dizisi

Bu makam **Hicaz Hûmâyûn** makamı da denir.

a-Durağı: Dügâh perdesidir.

b-Seyri: Çıkıcı-inicidir. Bâzen çıkıcı olarak kullanılmıştır.

c-Dizisi: Yerinde Hicaz dörtlüsüne Nevâ perdesinde bir Bûselik beşlisinin eklenmesiyle meydana gelmiştir.

“Şekil 8; Humayun Makamı Dizisi”,

d-Güçlüsü: Hicaz dörtlüsü ile Bûselik beşlisinin ek yerindeki **Nevâ** perdesidir. Üzerinde Bûselik çeşnili yarım karar yapılır.

e-Yeden’i: Rast perdesidir. Bâzen bakiye diyezli sol Nim Zirgüle perdesi kullanılmıştır.

f-Donanımı: **Si** için bakiye bemolü, **do** için bakiye diyezi donanıma yazılır.

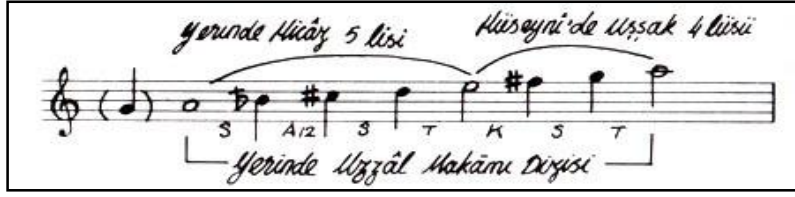
g-Perdelerin T.M.deki isimleri: Dügâh, Dik Kürdi, Nim Hicaz, Nevâ, Hüseyni, Acem, Gerdaniye ve Muhayyer’dir.

1.7. Türk Sanat Müziği yazılı kaynaklarında belirtilen “Uzzal ” Makamı Dizisi

a-Durağı: Dügâh perdesidir.

b-Seyri: İnici-çıkıcı, bâzen de çıkıcı olarak kullanılmıştır.

c-Dizisi: Yerinde Hicaz beşlisine Hüseyni’de Uşşak dörtlüsünün eklenmesinden meydana gelmiştir (Hicaz beşlisi + 5.derecede Uşşak dörtlüsü).

“Şekil 9; Uzzal Makamı Dizisi”,

d-Güçlüsü: Hicaz beşlisi ile Uşşak dörtlüsünün ek yerindeki **Hüseyni** perdesidir. Üzerinde Uşşak çeşnili yarım karar yapılır.

e-Asma Karar Perdeleri: Yine Rast'ta Nikriz'li ve Nim Hicaz ve Dik Kürdi perdelerinde çeşnisiz asma kararlar yapılır. Aynı zamanda öteki Hicaz çeşitlerine geçkiler yapılır ve onların güçlüleri bu makam için asma karar perdeleri olurlar. Bunlar: Nevâ'da Bûselik'li, Nevâ'da Rast'lı, Hüseyni'de Hicaz'lı (nâdiren) asma kararlardır.

“Şekil 10; Uzzal Makamının Asma Kalış Perdeleri”,

f-Donanımı: Si için bakiye bemolü, fa ve do için bakiye diyezleri donanıma yazılır.

g-Perdelerin T.M.deki isimleri: Dügâh, Dik Kürdi, Nim Hicaz, Nevâ, Hüseyni, Eviç, Gerdâniye, Muhayyer'dir.

ı-Genişlemesi: Makam tiz taraftan genişler. Güçlü Hüseyni üzerindeki Uşşak dörtlüsü Muhayyer'de bir Bûselik beşlisi ilâvesiyle Hüseyni'de Uşşak dizisi hâlinde uzatılır. Fakat Muhayyer perdesinde asma karar kesin olarak yapılamaz.

“Şekil 11; Uzzal Makamının Genişlemesi”,

Uzzâl makamı da Hicaz ve Hümâyûn makamları gibi pest taraftan nâdiren Yegâh perdesine, Nikriz Hüseyni Aşırân perdesine Hicaz çeşnileri düşürülerek genişletilmiştir.

i-Seyir: Güçlü veya karar perdeleri civârından seyre başlanır. Diziyi meydana getiren çeşnilerde karışık gezindikten sonra, güçlü Hüseyini perdesinde Uşşak'lı yarım karar yapılır. Bu arada gereken yerlerde gerekli asma kararlar ve öteki Hicaz'lara yapılan geçkiler de gösterilir. Nihâyet yine bütün dizide ve istenirse genişlemiş kısımda dolaşıldıktan sonra, Dügâh perdesinde Hicaz çeşnişiyle tam karar yapılır.

Not: Uzzâl makamında, özellikle inici nağmelerde, iniş çekimi ile Eviç perdesi yerine Acem perdesinin kullanılması sonucu, yeni bir Hicaz çeşidi ortaya çıkar. Bu dizi Hicaz beşlisi + Kürdi dörtlüsü tarzındadır. Başlı başına kullanılmakla birlikte, Hicaz ailesi makamlarında, özellikle Uzzâl makamı seyri sırasında ve başka makamlardaki eserlerde geçki olarak çok kullanılmıştır. Aynı bir adı olmayan bu diziyi Acem'li Uzzâl dizisi diyebiliriz.

Hicaz ve Uzzâl makamları dizisi, kendi dâhil, aşağıdaki 12 perdeye göçürülebilir (Her perde diyezlerle ve bemollerle olmak üzere ayrı ayrı gösterilmiştir). (Üstteki bağ Uzzâl dizisini, alttak ise Hicaz dizisini gösterir).

1.8. Türk Sanat Müziği yazılı kaynaklarında belirtilen “Zirgüleli Hicaz” Makamı Dizisi

a)**Durağı:** Dügâh perdesidir.

b)**Seyri:** Çıkıcı – inicidir.

c)**Dizisi:** Yerinde (Dügâh perdesinde) Hicaz beşlisine Hüseyini perdesinde Hicaz dörtlüsünün eklenmesiyle meydana gelmiştir.

“Şekil 12; Zirgüleli Hicaz Makamı Dizisi”,

d)**Güçlüsü:** Hüseyini perdesidir.

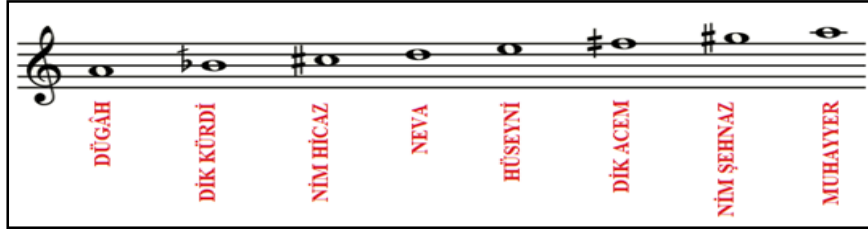
e)**Donanımı:** Si Bakiye Bemol, Do Bakiye Diyez, Sol Bakiye Diyez, Fa Koma Diyez.

f)**Yedeni:** Nim Zirgüle perdesidir.

g)**Dizinin seyri:** Durak veya güçlü sesi olan Hüseyini perdesi civarından seyre başlanır. Diziyi meydana getiren seslerde karışık gezindikten sonra Hüseyini perdesinde yarım karar

yapılır. Daha sonra yine bütün dizide dolaşarak, istenirse dizinin genişlemiş sesleri de kullanılarak Dügâh perdesinde yeden sesi de gösterilerek karar verilir.

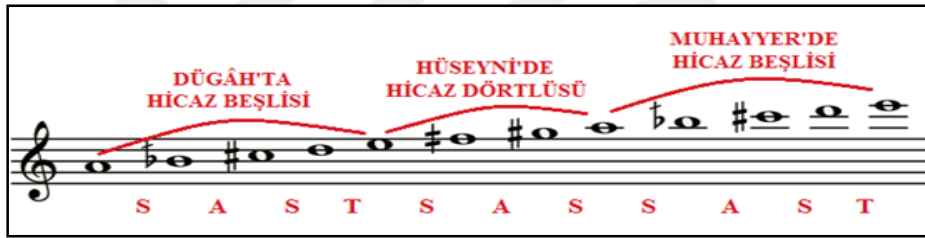
h)Perde aralıkları: Dügâh, Dik Kürdi, Nim Hicaz, Neva, Hüseyni, Dik Acem, Nim Şehnaz, Muhayyer'dir.

“Şekil 13; Zirgüleli Hicaz Makamının Türk Müziğindeki Perde İsimleri”,

1)Dizinin genişlemesi: Zirgüleli Hicaz Makamı 3 şekilde genişlemiştir. Bu genişlemeler şöyledir;

1) Durak üstündeki Hicaz Beşlisi Tiz Durak Muhayyer perdesi üzerine göçürülür.

“Şekil 14; Zirgüleli Hicaz Makamının Tiz Taraftan Genişlemesi”,

Not: Zirgüleli Hicaz Makamı dizisinin;

1. Rast perdesindeki inici – çıkıcı şeddi Zirgüleli Suzinâk Makamı,
2. Rast perdesindeki inici şeddi Hicazkâr Makamı,
3. Irak Perdesindeki inici şeddi Evcara Makamı,
4. Hüseyinâşiran perdesindeki inici şeddi Suzidil Makamı,
5. Yegâh perdesindeki inici şeddi Şedd-i Araban Makamıdır.

Bu makamlar, Göçürülmüş (Şed) Makamlar konusu içinde anlatılmaktadır.

İKİNCİ BÖLÜM

2. BULGULAR ve YORUM

Araştırmanın bu bölümünde, Doğu Karadeniz ve Doğu Anadolu bölgelerinde TRT repertuarında bulunan yöreye ait hicaz karakterli türküler incelenmiş, ritmik ve makamsal yönden analizleri yer alacaktır. Elde edilen veriler ışığında bilgisayar programları yardımıyla kullanım sıklıkları (fr) ve kullanım yüzdeleri (%) tespit edilmiş ve grafik değerleri saptanarak daha somut hale getirilmiştir.

2.1. DOĞU KARADENİZ BÖLGESİ

2.1.1. Ordu Yöresine Ait Türkülerin Ritmik Analizi

TRT Repertuarı incelendiğinde; *Ordu* yöresine ait 62 türkü belirlenmiş olup, türkülerin notaları tek tek incelenerek bu türküler içerisinde 8 adet Hicaz karakterli türkü tespit edilmiştir. Aşağıdaki çizelgede TRT repertuarında bulunan Ordu yöresine ait hicaz karakterli türküler, repertuar numaraları ve ritmik yapılarıyla birlikte çizelge olarak ifade edilmiştir.

“Tablo 1: TRT Repertuarında Bulunan Ordu Yöresi Türküleri Tablosu”,

ORDU	TRT Repertuar No	Türkü İsmi	Ritmi
1	409	Al Tavandan Belleri	9/8
2	542	Ne Uzunur Şu Fatsa'nın Yolları	9/8
3	891	Uzun Kavak Ne Uzarsın	4/4
4	970	Bahçeye Gel Bahçeye	4/4
5	1932	Ünye'den Çıktım Yola Başım Selamet	12/8-9/8
6	3159	Perşembenin Düzleri	4/4
7	3556	Çıktım Fındık Dalına	9/8
8	4343	Yüce Dağ Başında Bir Ulu Çınar	4/4
9	4348	Bahçalarda Mor Meni	2/4-4/4

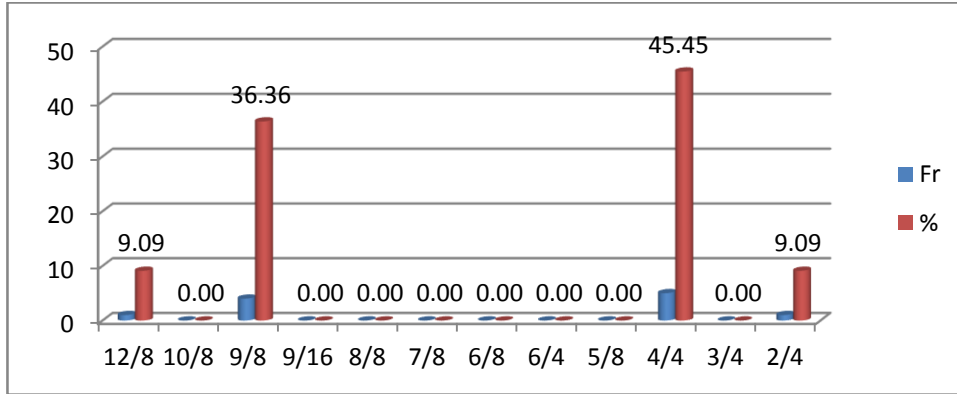
Elde edilen veriler ışığında yörede kullanılan ritim kalıpları incelendiğinde aşağıdaki çizelgede de görüldüğü üzere % 25 oranında en fazla kullanılan ritim kalıbının 4/4'lük, ikinci sırada ise %18,75 oranında 9/8'lik ritim kalıplarının olduğu tespit edilmiştir.

“**Tablo 2:** TRT Repertuarında Bulunan Ordu Yöresi Türkülerinin Ritmik Yüzdelerik Dağılım Tablosu”,

Ritmi	Fr	%
12/8	1	9,09
10/8	0	0,00
9/8	4	36,36
9/16	0	0,00
8/8	0	0,00
7/8	0	0,00
6/8	0	0,00
6/4	0	0,00
5/8	0	0,00
4/4	5	45,45
3/4	0	0,00
2/4	1	9,09
Toplam	11	100,00

Yukarıdaki çizelgeden hareketle aşağıdaki gibi bir grafik oluşturmak mümkündür. Grafikte sayısal veriler görsel hale getirilmiştir.

“**Grafik 1.** TRT Repertuarında Bulunan Ordu Yöresi Türkülerinin Ritmik Yüzdelerik Dağılım Grafiği”

Elde edilen bulgular ışığında, 2/4' lük ile 12/8'lik usul arasında, Doğu Karadeniz bölgesi illerinden **Ordu** Yöresine ait 8 adet hicaz karakterli türkü incelendiğinde % 45,45 oranında en fazla yüzde ile **4/4'lük** ritim kalıbının kullanıldığı hemen arkasından %36,36 oranında **9/8'lik** ritim kalıbının kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. % 9,09 oranında da 2/4'lük ritim kalıbının üçüncü sırada kullanıldığı tespit edilmiştir. Diğer ritmik kalıplarda Ordu yöresine ait türküler rastlanılmamıştır.

2.1.1. Giresun Yöresine Ait Türkülerin Ritmik Analizi

TRT Repertuarı incelendiğinde; *Giresun* yöresine ait 62 türkü belirlenmiş olup, türkülerin notaları tek tek incelenerek bu türküler içerisinde **17** adet Hicaz karakterli türkü tespit edilmiştir. Aşağıdaki çizelgede TRT repertuarında bulunan Giresun yöresine ait hicaz karakterli türküler, repertuar numaraları ve ritmik yapılarıyla birlikte çizelge olarak ifade edilmiştir.

“**Tablo 3:** TRT Repertuarında Bulunan Giresun Yöresi Türkülerinin Repertuar Numarası ve Ritmik kalıpları Gösteren Dağılım Tablosu”

Sıra No	TRT Repertuar No	Ritmi	Türkü İsmi
1	164	10/8	Yaylanın Soğuk Suyu
2	192	2/4	Sokak Başı Meyhane
3	360	9/8	Kömürlük Dağı
4	371	9/16	Oy Miralay
5	1247	9/8	Kahve Koydum Fincana
6	1834	9/8	Sarı Kızın Ayağında Yemeni
7	1859	5/8	Al Tavandan Belleri
8	2039	9/8	Mani'nin Evlerine
9	2053	5/8	Ağasarın Balını
10	3216	9/16	Mektup Yazdım Acele
11	3249	4/4	Atmacayı Vurdular
12	3339	10/8	Görel'e'den O yanı
13	3387	10/8	Bağlamam Altın Telden
14	3656	5/8	Al Eline Feneri
15	3669	4/4	Koyunun Kuzuları
16	4612	4/4	Üç Güzelin Sevdası Var Başımda
17	2013	9/8	Sarı Kız (Görel'e)

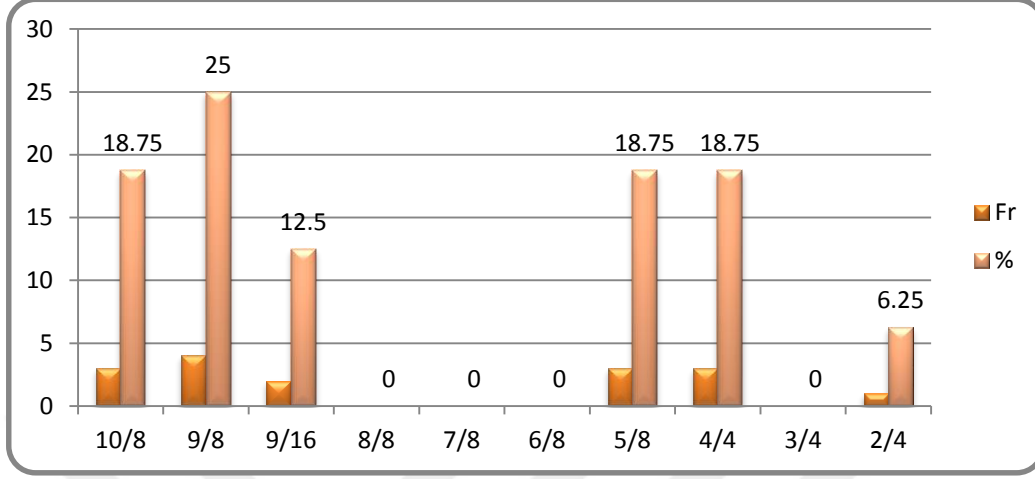
Tespit edilen on yedi adet Hicaz karakterli türkünün ritmik yüzdeler tablosu aşağıda verilmiştir. Buna göre elde edilen veriler ışığında, yörede hicaz karakterli türküler içerisinde en fazla kullanılan ritim kalıbının %18,75 oranıyla; 10/8, 5/8 ve 4/4 lük ritimler olduğu tespit edilmiştir.

“**Tablo 4:** TRT Repertuarında Bulunan Giresun Yöresi Türkülerinin Ritmik Yüzdeler Dağılım Tablosu”

Ritmi	Fr	%
10/8	3	18,75
9/8	4	25
9/16	2	12,5
8/8	0	0
7/8	0	0
6/8	0	0
5/8	3	18,75
4/4	3	18,75
3/4	0	0
2/4	1	6,25
Toplam	16	100

Tablo 4’ den elde edilen bulgular ışığında en çok kullanılan ritim kalıplarını somut olarak ifade etmek amacı ile aşağıdaki gibi bir dağılım grafiği oluşturmak mümkündür.

“**Grafik 2.** TRT Repertuarında Bulunan Giresun Yöresi Türkülerinin Ritmik Yüzdeler Dağılım Grafiği”

Elde edilen bulgular ışığında, 2/4’ lük ile 12/8’lik usul arasında, Doğu Karadeniz bölgesi illerinden **Giresun** Yöresine ait 17 adet hicaz karakterli türkü incelendiğinde % 25 oranında en fazla yüzde ile **9/8’lik** ritim kalıbının kullanıldığı hemen arkasından %18,75 oranında **10/8’lik, 5/8’lik ve 4/4’lük** ritim kalıbının kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. % 6,25 oranında da 2/4’lük ritim kalıbının üçüncü sırada kullanıldığı tespit edilmiştir. 3/4’lük, 6/8’lik, 7/8’lik ve 8/8’lik ritim kalıbında **Giresun** yöresine ait herhangi bir türküyü rastlanılmamıştır.

2.1.2. Trabzon Yöresine Ait Türkülerin Ritmik Analizi

TRT Repertuarı incelendiğinde; *Trabzon* yöresine ait 87 türkü belirlenmiş olup, türkülerin notaları tek tek incelenerek bu türküler içerisinde **15** adet Hicaz karakterli türkü tespit edilmiştir. Aşağıdaki çizelgede TRT repertuarında bulunan Trabzon yöresine ait hicaz karakterli türküler, repertuar numaraları ve ritmik yapılarıyla birlikte çizelge olarak ifade edilmiştir.

“**Tablo 5:** TRT Repertuarında Bulunan Trabzon Yöresi Türkülerinin Repertuar Numarası ve Ritmik kalıpları gösteren Dağılım Tablosu”

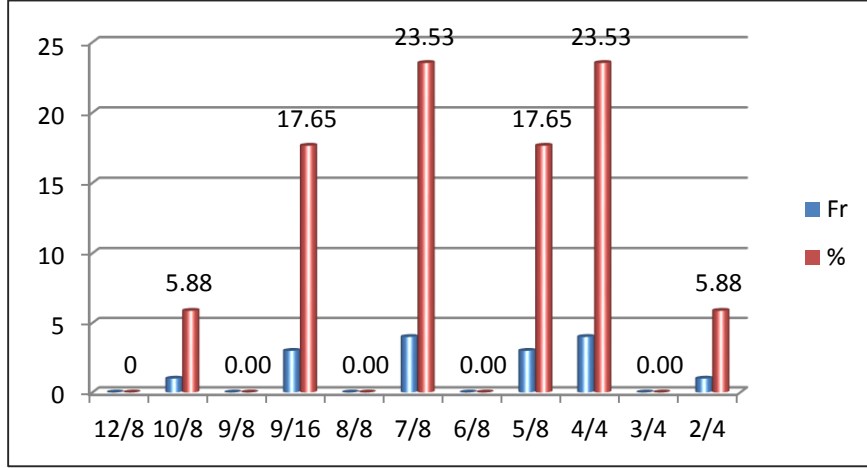
	TRT Repertuar No	Ritmi	Türkü İsmi
1	382	7/8	Ah Dağlar Serin Dağlar
2	400	7/8	Ayna Ayna Ellere
3	1025	2/4	Engeller Koymuyor Yar Sana Varsam
4	1508	10/8	Gemiler Giresun’a
5	2132	7/8	Dere Sürer Gazeli
6	2328	5/8	Oy Sevduceğim
7	2355	9/16	Yayladım Koyunu Orman Aralarına
8	2441	7/8	Mensure Dedikleri (Çayeli’nden)
9	2598	5/8	Divane Aşık Gibi
10	3126	4/4	Gece Geldim Duydun mu
11	3128	4/4	Kapısının Önünde
12	3501	4/4	Duman Aldı Dağları
13	3867	4/4	Alaca Çorapları Ayağına Dar İdi
14	3904	5/8	Sen Bu Yaylaları Yaylayamazsun
15	3942	9/16	Mektup Yazdım Alasun

TRT Repertuarı incelendiğinde *Trabzon* yöresine ait **15** adet Hicaz Karakterli türkü tespit edilmiştir.

“**Tablo 6:** TRT Repertuarında Bulunan Trabzon Yöresi Türkülerinin Ritmik Yüzdelik Dağılım Tablosu”

Ritmi	Fr	%
12/8	0	0
10/8	1	5,88
9/8	0	0,00
9/16	3	17,65
8/8	0	0,00
7/8	4	23,53
6/8	0	0,00
5/8	3	17,65
4/4	4	23,53
3/4	0	0,00
2/4	1	5,88
Toplam	16	94,12

“Grafik 3. TRT Repertuarında Bulunan Trabzon Yöresi Türkülerinin Ritmik Yüzdeler Dağılım Grafiği”

Elde edilen bulgular ışığında, 2/4' lük ile 12/8'lik usul arasında, Doğu Karadeniz bölgesi illerinden **Trabzon** Yöresine ait 15 adet hicaz karakterli türkü incelendiğinde % 23,33 oranında en fazla yüzde ile **4/4'lük ve 7/8'lik** ritim kalıbının kullanıldığı hemen arkasından %17,65 oranında **9/16'lık ve 5/8'lik** ritim kalıbının kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. % **5,88** oranında da % **5,88** oranında **2/4' lük ve 10/8'lik** ritim kalıplarının üçüncü sırada kullanıldığı tespit edilmiştir. 3/4'lük, 6/8'lik, 7/8'lik ve 8/8'lik ritim kalıbında 3/4'lük, 6/8'lik, 7/8'lik ve 8/8'lik ritim kalıbında **Trabzon** yöresine ait herhangi bir türküyü rastlanılmamıştır.

2.1.3. Artvin Yöresine Ait Türkülerin Ritmik Analizi

TRT Repertuarı incelendiğinde *Artvin* yöresine ait 30 adet türkü içerisinde 2 adet Hicaz Karakterli türkü tespit edilmiştir.

Aşağıdaki çizelgede TRT repertuarında bulunan türküler, repertuar numaraları ve ritmik kalıplarıyla birlikte çizelge olarak ifade edilmiştir.

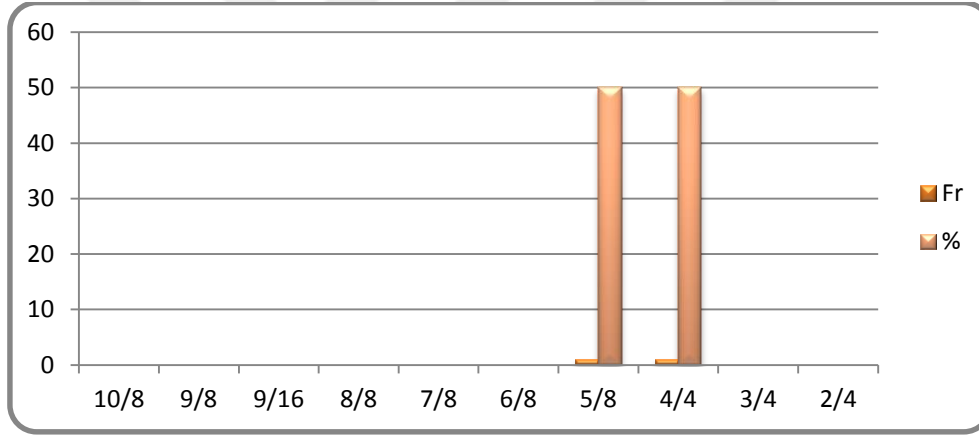
“**Tablo 7:** TRT Repertuarında Bulunan Artvin Yöresi Türkülerinin Repertuar Numarası ve Ritmik kalıpları gösteren Dağılım Tablosu”

	TRT Repertuar No	Ritmi	Türkü İsmi
1	4751	4/4	Yenge geldi hoş geldi
2	4752	4/4	Tahıl Sardım Harmana

“Tablo 8: TRT Repertuarında Bulunan Artvin Yöresi Türkülerinin Ritmik Yüzdeler Tablosu”

Ritmi	Fr	%
10/8	0	0,00
9/8	0	0,00
9/16	0	0,00
8/8	0	0,00
7/8	0	0,00
6/8	0	0,00
5/8	1	50,00
4/4	1	50,00
3/4	0	0,00
2/4	0	0,00
Toplam	2	100,00

“Grafik 4. TRT Repertuarında Bulunan Artvin Yöresi Türkülerinin Ritmik Yüzdeler Dağılım Grafiği”

Elde edilen bulgular ışığında, 2/4' lük ile 12/8'lik usul arasında, Doğu Karadeniz bölgesi illerinden **Artvin** Yöresine ait 2 adet hicaz karakterli türkü incelendiğinde % 50,00 oranında en fazla yüzde ile **4/4'lük ve 5/8'lik** ritim kalıbının kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. 2/4'lük, 3/4'lük, 6/8'lik, 7/8'lik, 8/8'lik, 9/8'lik, 10/8'lik ve 12/8'lik ritim kalıbında **Artvin** yöresine ait herhangi bir türküyü rastlanılmamıştır.

2.1.4. Rize Yöresine Ait Türkülerin Ritmik Analizi

TRT Repertuarı incelendiğinde *Rize* yöresine ait 61 türkü içerisinde Hicaz Karakterli hiçbir türküyü rastlanmamıştır.

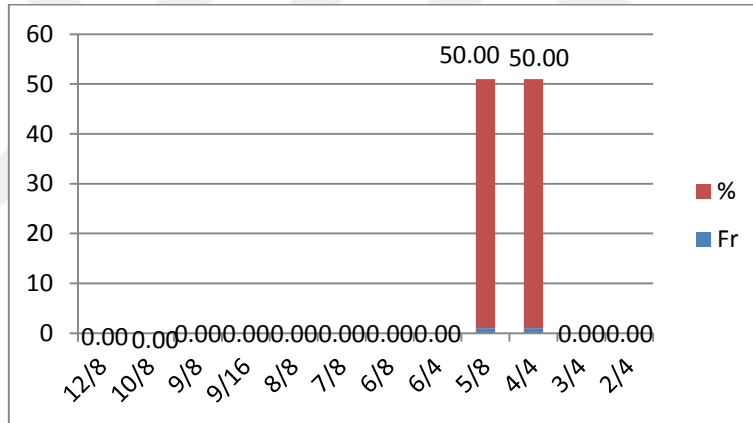
2.1.5. Gümüşhane Yöresine Ait Türkülerin Ritmik Analizi

TRT Repertuarı incelendiğinde; *Gümüşhane* yöresine ait 19 türkü belirlenmiş olup, türkülerin notaları tek tek incelenerek bu türküler içerisinde 2 adet Hicaz karakterli türkü tespit edilmiştir. Aşağıdaki çizelgede TRT repertuarında bulunan Gümüşhane yöresine ait hicaz karakterli türküler, repertuar numaraları ve ritmik yapılarıyla birlikte çizelge olarak ifade edilmiştir.

“**Tablo 9:** TRT Repertuarında Bulunan Gümüşhane Yöresi Türkülerinin Repertuar Numarası ve Ritmik kalıpları gösteren Dağılım Tablosu”

	TRT Repertuar No	Ritmi	Türkü İsmi
1	1070	5/8	Gel Çıkalm Tepelerden
2	2031	4/4	Avluya Bir Kuş Kondu

“**Grafik 5.** TRT Repertuarında Bulunan Gümüşhane Yöresi Türkülerinin Ritmik Yüzdelik Dağılım Grafiği”

Elde edilen bulgular ışığında, 2/4' lük ile 12/8'lik usul arasında, Doğu Karadeniz bölgesi illerinden **Gümüşhane** Yöresine ait 2 adet hicaz karakterli türkü incelendiğinde % 50,00 oranında en fazla yüzde ile **4/4'lük ve 5/8'lik** ritim kalıbının kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. 2/4'lük, 3/4'lük, 6/8'lik, 7/8'lik, 8/8'lik, 9/8'lik, 10/8'lik ve 12/8'lik ritim kalıbında **Gümüşhane** yöresine ait hicaz karakterli herhangi bir türküye rastlanılmamıştır.

2.1.2. Bayburt Yöresine Ait Türkülerin Ritmik Analizi

TRT Repertuarı incelendiğinde; *Bayburt* yöresine ait 36 türkü belirlenmiş olup, türkülerin notaları tek tek incelenerek bu türküler içerisinde 1 adet Hicaz karakterli türkü tespit edilmiştir. Aşağıdaki çizelgede TRT repertuarında bulunan Bayburt yöresine ait hicaz karakterli türküler, repertuar numaraları ve ritmik yapılarıyla birlikte çizelge olarak ifade edilmiştir.

“Tablo 10: TRT Repertuarında Bulunan Bayburt Yöresi Türkülerinin Repertuar Numarası ve Ritmik kalıpları gösteren Dağılım Tablosu”

	TRT Repertuar No	Ritmi	Türkü İsmi
1	1353	7/8	Arpalar Arak Oldu

2.2. DOĞU ANADOLU BÖLGESİ

2.2.1. Erzurum Yöresine Ait Türkülerin Ritmik Analizi

TRT Repertuarı incelendiğinde; *Erzurum* yöresine ait 245 türkü belirlenmiş olup, türkülerin notaları tek tek incelenerek bu türküleri içerisinde 6 adet Hicaz karakterli türkü tespit edilmiştir. Aşağıdaki çizelgede TRT repertuarında bulunan Erzurum yöresine ait hicaz karakterli türküleri, repertuar numaraları ve ritmik yapılarıyla birlikte çizelge olarak ifade edilmiştir.

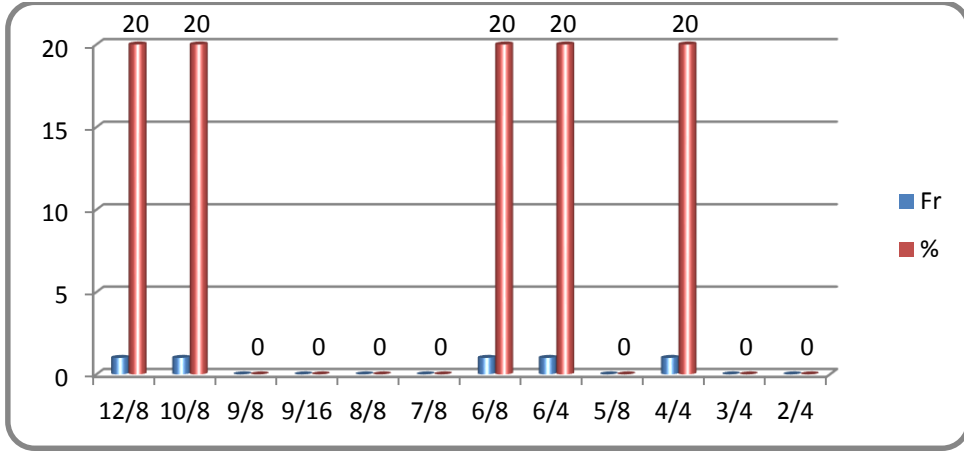
“Tablo 11: TRT Repertuarında Bulunan Erzurum Yöresi Türkülerinin Repertuar Numarası ve Ritmik kalıpları gösteren Dağılım Tablosu”

Erzurum	TRT Repertuar No	Türkü İsmi	Ritmi
1	408	Alat'ta Yeşil Kolan	12/8
2	1983	Bir Matara Bir Yandan	6/4
3	2326	Nenni	4/4
4	2481	Çıktım Tandır başına	6/8
5	4679	Yüksek Minarede Ezan Okunur	10/8
6	4135	Şâd Ol Deli Gönül	10/8

“Tablo 12: TRT Repertuarında Bulunan Erzurum Yöresi Türkülerinin Ritmik Yüzdelik Dağılım Tablosu”

Ritmi	Fr	%
12/8	1	20
10/8	1	20
9/8	0	0
9/16	0	0
8/8	0	0
7/8	0	0
6/8	1	20
6/4	1	20
5/8	0	0
4/4	1	20
3/4	0	0
2/4	0	0
Toplam	5	100

“Grafik 6. TRT Repertuarında Bulunan Erzurum Yöresi Türkülerinin Ritmik Yüzdeler Dağılım Grafiği”

TRT Repertuarı incelendiğinde; *Erzurum* yöresine ait **36** türkü belirlenmiş olup, türkülerin notaları tek tek incelenerek bu türküler içerisinde **6** adet Hicaz karakterli türkü tespit edilmiştir. Elde edilen bulgular ışığında, 2/4' lük ile 12/8'lik usul arasında, Doğu Anadolu bölgesi illerinden *Erzurum* Yöresine ait 6 adet hicaz karakterli türkü incelendiğinde % 20,00 oranında en fazla yüzde ile **4/4'lük, 6/8'lik-6/4' lük, 10/8'lik ve 12/8'lik** ritim kalıplarının yaygın olarak kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. 2/4'lük, 3/4'lük, 5/8'lik, 7/8'lik, 8/8'lik, 9/8'lik ve 9/16'lık ritim kalıbında *Erzurum* yöresine ait herhangi bir türküyeye rastlanılmamıştır. Bulguların bir sonucu olarak 6/8-6/4'lük ve 12/8'lik ritim kalıplarının yörede yaygın kullanılması, Erzurum ilinin ipek yolu üzerinde bulunması ve coğrafik açıdan bakıldığında Azerbaycan ile müzikal etkileşim içerisinde olmasının bir sonucu olarak düşünülmektedir.

2.2.2. Erzincan Yöresine Ait Türkülerin Ritmik Analizi

TRT Repertuarı incelendiğinde; *Erzincan* yöresine ait 179 türkü belirlenmiş olup, türkülerin notaları tek tek incelenerek bu türküler içerisinde **3** adet Hicaz karakterli türkü tespit edilmiştir. Aşağıdaki çizelgede TRT repertuarında bulunan Erzincan yöresine ait hicaz karakterli türküler, repertuar numaraları ve ritmik yapılarıyla birlikte çizelge olarak ifade edilmiştir.

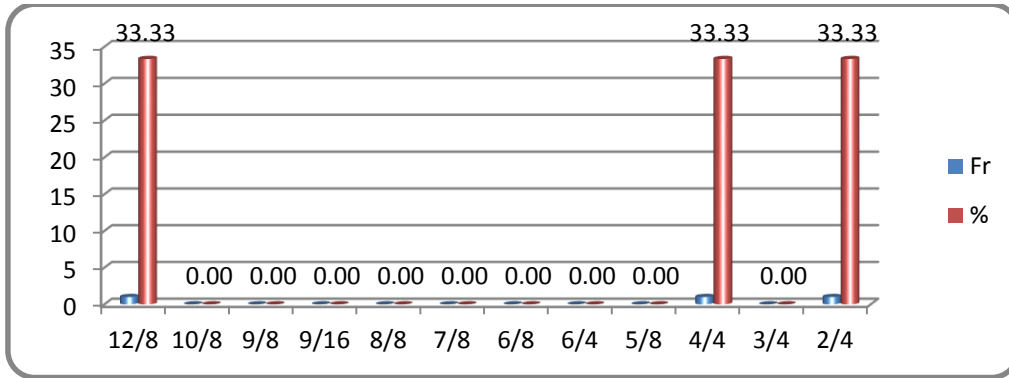
“**Tablo 13:** TRT Repertuarında Bulunan Erzincan Yöresi Türkülerinin Repertuar Numarası ve Ritmik kalıpları gösteren Dağılım Tablosu”

ERZİNCAN	TRT Repertuar No	Türkü İsmi	Ritmi
1	2224	Tanrı'dan Diledim Bu Kadar Dilek	4/4
2	2994	Tevekteki Üzümdür	2/4
3	4244	Kınaya Gel Kınaya	12/8

“**Tablo 14:** TRT Repertuarında Bulunan Erzincan Yöresi Türkülerinin Ritmik Yüzdellik Dağılım Tablosu”

Ritmi	Fr	%
12/8	1	33,33
10/8	0	0,00
9/8	0	0,00
9/16	0	0,00
8/8	0	0,00
7/8	0	0,00
6/8	0	0,00
6/4	0	0,00
5/8	0	0,00
4/4	1	33,33
3/4	0	0,00
2/4	1	33,33
Toplam	3	100

“**Grafik 7.** TRT Repertuarında Bulunan Erzincan Yöresi Türkülerinin Ritmik Yüzdellik Dağılım Grafiği”

TRT Repertuarı incelendiğinde; *Erzincan* yöresine ait 179 adet türkü belirlenmiş olup, türkülerin notaları tek tek incelenerek bu türküler içerisinde 3 adet Hicaz karakterli türkü tespit edilmiştir. Elde edilen bulgular ışığında, 2/4’ lük ile 12/8’lik usul arasında, Doğu Anadolu bölgesi illerinden *Erzincan* Yöresine ait 3 adet hicaz karakterli türkü incelendiğinde

% 33,33 oranında en fazla yüzde ile 2/4'lük, 4/4'lük ve 12/8'lik ritim kalıplarının yaygın olarak kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. 3/4'lük, 5/8'lik, 6/8-6/4'lük, 7/8'lik, 8/8'lik, 9/8'lik, 9/16'lık ve 10/8'lik ritim kalıbında *Erzincan* yöresine ait herhangi bir türküye rastlanılmamıştır. Bulguların bir sonucu olarak 2/4-4/4'lük ve 12/8'lik ritim kalıplarının yörede yaygın kullanılması, düğün merasimi gibi topluluklarda genellikle bölgede oynanan Halay kültüründen kaynaklandığı düşünülmektedir.

2.2.3. Kars Yöresine Ait Türkülerin Ritmik Analizi

TRT Repertuarı incelendiğinde; *Kars* yöresine ait 100 türkü belirlenmiş olup, türkülerin notaları tek tek incelenerek bu türküler içerisinde 4 adet Hicaz karakterli türkü tespit edilmiştir. Aşağıdaki çizelgede TRT repertuarında bulunan *Kars* yöresine ait hicaz karakterli türküler, repertuar numaraları ve ritmik yapılarıyla birlikte çizelge olarak ifade edilmiştir.

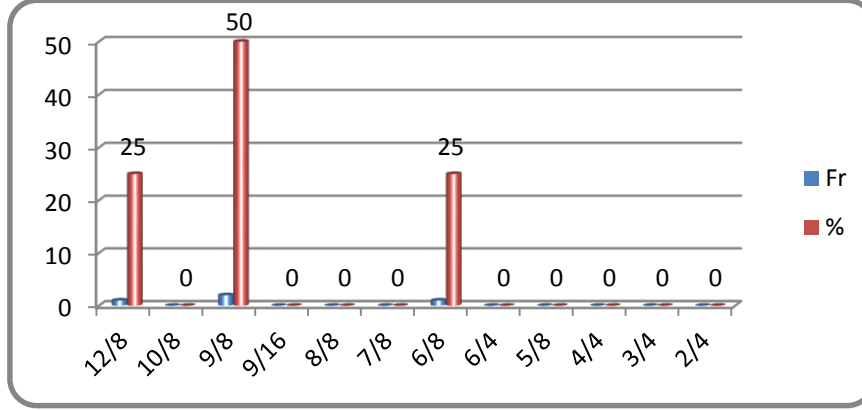
“Tablo 15: TRT Repertuarında Bulunan *Kars* Yöresi Türkülerinin Repertuar Numarası ve Ritmik kalıpları gösteren Dağılım Tablosu”

KARS	TRT Repertuar No	Türkü İsmi	Ritmi
1	1270	Ceyranım Gel Gel	6/8
2	2323	Mor Koyun Meler Gelir	9/8
3	1994	Süt Yüzü Benek Benek	4/4
4	2741	Bayram Gelip Elime Elimize	12/8

“Tablo 16: TRT Repertuarında Bulunan *Kars* Yöresi Türkülerinin Ritmik Yüzdelik Dağılım Tablosu”

Ritmi	Fr	%
12/8	1	25
10/8	0	0
9/8	2	50
9/16	0	0
8/8	0	0
7/8	0	0
6/8	1	25
6/4	0	0
5/8	0	0
4/4	0	0
3/4	0	0
2/4	0	0
Toplam	4	100

“Grafik 8. TRT Repertuarında Bulunan Kars Yöresi Türkülerinin Ritmik Yüzelik Dağılım Grafiği”

TRT Repertuarı incelendiğinde; **Kars** yöresine ait **100** adet türkü belirlenmiş olup, türkülerin notaları tek tek incelenerek bu türküler içerisinde **3** adet Hicaz karakterli türkü tespit edilmiştir. Elde edilen bulgular ışığında, 2/4’ lük ile 12/8’lik usul arasında, Doğu Anadolu bölgesi illerinden **Kars** Yöresine ait 3 adet hicaz karakterli türkü incelendiğinde **% 50,00** oranında en fazla yüzde ile **6/8’lük**, ve **12/8’lik** ritim kalıplarının yaygın olarak kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. 2/4’lük, 3/4’lük, 5/8’lik, 7/8’lik, 8/8’lik, 9/8’lik, 9/16’lık ve 10/8’lik ritim kalıbında **Kars** yöresine ait herhangi bir türküye rastlanılmamıştır. Bulguların bir sonucu olarak **6/8’lik** ve **12/8’lik** ritim kalıplarının yörede yaygın kullanılması, **Kars** ilinin ipek yolu üzerinde bulunması ve coğrafik açıdan bakıldığında sınır komşusu olması nedeniyle Azerbaycan ile müzikal etkileşim içerisinde bulunmasının bir sonucu olarak düşünülmektedir.

2.2.4. Van Yöresine Ait Türkülerin Ritmik Analizi

TRT Repertuarı incelendiğinde; **Van** yöresine ait 54 türkü belirlenmiş olup, türkülerin notaları tek tek incelenerek bu türküler içerisinde **4** adet Hicaz karakterli türkü tespit edilmiştir. Aşağıdaki çizelgede TRT repertuarında bulunan Van yöresine ait hicaz karakterli türküler, repertuar numaraları ve ritmik yapılarıyla birlikte çizelge olarak ifade edilmiştir.

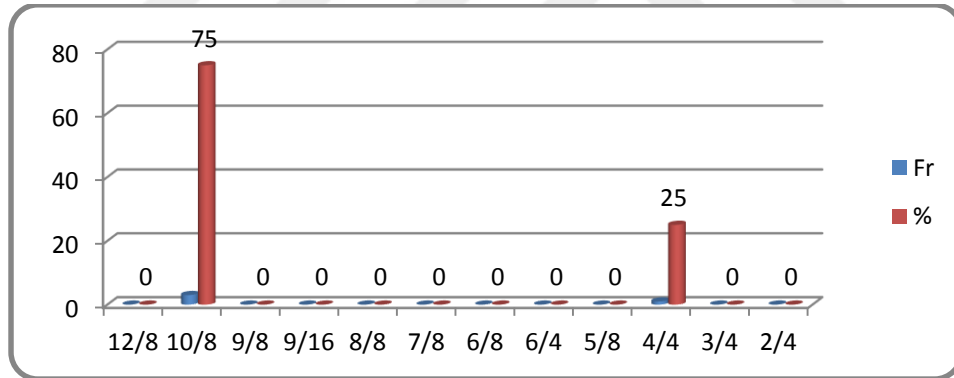
“Tablo 17: TRT Repertuarında Bulunan Van Yöresi Türkülerinin Repertuar Numarası ve Ritmik kalıpları gösteren Dağılım Tablosu”

VAN	TRT Repertuar No	Türkü İsmi	Ritmi
1	526	Çorabı Çektim Dizime	10/8
2	1846	Köyden Bir Çift Suna Yendi	4/4
3	2218	Yeni Hamamın Üstüem	10/8
4	4423	Ağaç Başında Garga	10/8

“Tablo 18: TRT Repertuarında Bulunan Van Yöresi Türkülerinin Ritmik Yüzdelerik Dağılım Tablosu”

Ritmi	Fr	%
12/8	0	0
10/8	3	75
9/8	0	0
9/16	0	0
8/8	0	0
7/8	0	0
6/8	0	0
6/4	0	0
5/8	0	0
4/4	1	25
3/4	0	0
2/4	0	0
Toplam	4	100

“Grafik 9. TRT Repertuarında Bulunan Van Yöresi Türkülerinin Ritmik Yüzdelerik Dağılım Grafiği”

TRT Repertuarı incelendiğinde; *Van* yöresine ait **54** adet türkü belirlenmiş olup, türkülerin notaları tek tek incelenerek bu türküler içerisinde **4** adet Hicaz karakterli türkü tespit edilmiştir. Elde edilen bulgular ışığında, 2/4’lük ile 12/8’lik usul arasında, Doğu Anadolu bölgesi illerinden *Van* Yöresine ait 4 adet hicaz karakterli türkü incelendiğinde **%75,00** oranında en fazla yüzde ile **10/8’lik** ritim kalıbının yaygın olarak kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Hemen ardından **%25,00** oranında 4/4’lük ritim kalıbının kullanıldığı tespit edilmiştir. 2/4’lük, 3/4’lük, 5/8’lik, 7/8’lik, 8/8’lik, 9/8’lik, 9/16’lık ve 10/8’lik ritim kalıbında *Van* yöresine ait herhangi bir türküyü rastlanılmamıştır.

2.2.5. Bitlis Yöresine Ait Türkülerin Ritmik Analizi

TRT Repertuarı incelendiğinde; *Bitlis* yöresine ait 19 türkü belirlenmiş olup, türkülerin notaları tek tek incelenerek bu türküler içerisinde 1 adet Hicaz karakterli türkü tespit edilmiştir. Aşağıdaki çizelgede TRT repertuarında bulunan Bitlis yöresine ait hicaz karakterli türküler, repertuar numaraları ve ritmik yapılarıyla birlikte çizelge olarak ifade edilmiştir.

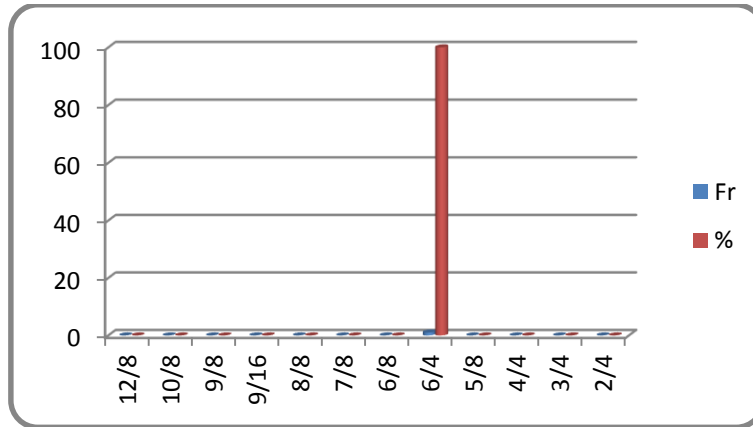
TRT Repertuarı incelendiğinde *Bitlis* yöresine ait 1 adet Hicaz Karakterli türkü tespit edilmiştir.

Aşağıdaki çizelgede TRT repertuarında bulunan türkü, repertuar numaraları ve ritmik kalıplarıyla birlikte çizelge olarak ifade edilmiştir.

“Tablo 19: TRT Repertuarında Bulunan Bitlis Yöresi Türkülerinin Repertuar Numarası ve Ritmik kalıpları gösteren Dağılım Tablosu”

BİTLİS	TRT Repertuar No	Türkü İsmi	Ritmik
1	2226	Bitlis'te Beş Minare	6/4

“Grafik 10. TRT Repertuarında Bulunan Bitlis Yöresi Türkülerinin Ritmik Yüzelik Dağılım Grafiği”

2.2.6. Muş Yöresine Ait Türkülerin Ritmik Analizi

TRT Repertuarı incelendiğinde; *Muş* yöresine ait 11 türkü belirlenmiş olup, türkülerin notaları tek tek incelenerek bu türküler içerisinde 1 adet Hicaz karakterli türkü tespit

edilmiştir. Aşağıdaki çizelgede TRT repertuarında bulunan Muş yöresine ait hicaz karakterli türküler, repertuar numaraları ve ritmik yapılarıyla birlikte çizelge olarak ifade edilmiştir.

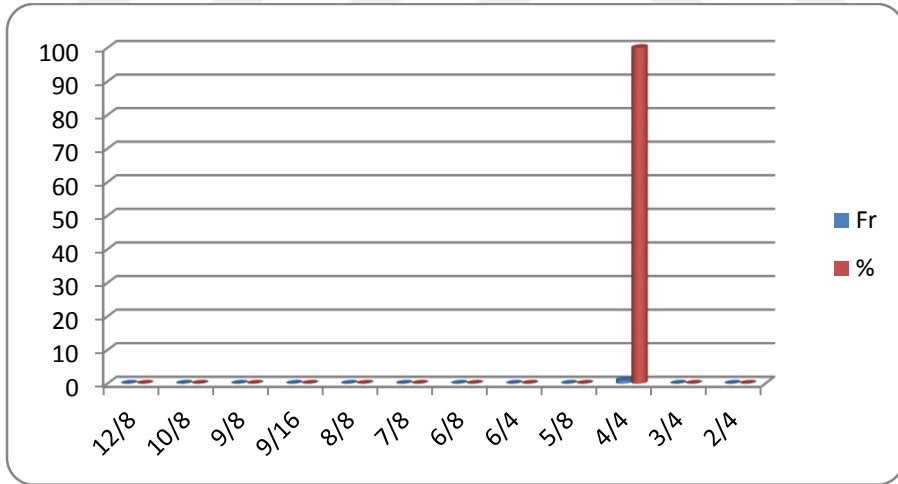
TRT Repertuarı incelendiğinde *Muş* yöresine ait **1** adet Hicaz Karakterli türkü tespit edilmiştir.

Aşağıdaki çizelgede TRT repertuarında bulunan türkü, repertuar numaraları ve ritmik kalıplarıyla birlikte çizelge olarak ifade edilmiştir.

“**Tablo 20:** TRT Repertuarında Bulunan Muş Yöresi Türkülerinin Repertuar Numarası ve Ritmik kalıpları gösteren Dağılım Tablosu”

MUŞ	TRT Repertuar No	Türkü İsmi	Ritmi
1	2953	Mektebin Bacaları	4/4

“**Grafik 11.** TRT Repertuarında Bulunan Muş Yöresi Türkülerinin Ritmik Yüzdelik Dağılım Grafiği”

2.2.7. Malatya Yöresine Ait Türkülerin Ritmik Analizi

TRT Repertuarı incelendiğinde; *Malatya* yöresine ait **76** türkü belirlenmiş olup, türkülerin notaları tek tek incelenerek bu türküler içerisinde **3** adet Hicaz karakterli türkü tespit edilmiştir. Aşağıdaki çizelgede TRT repertuarında bulunan Malatya yöresine ait hicaz karakterli türküler, repertuar numaraları ve ritmik yapılarıyla birlikte çizelge olarak ifade edilmiştir.

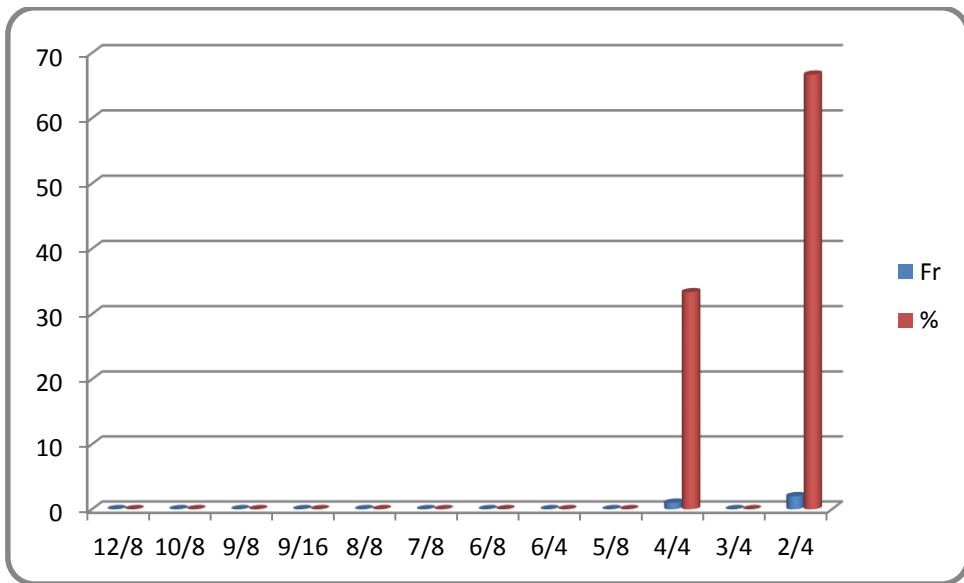
“Tablo 21: TRT Repertuarında Bulunan Malatya Yöresi Türkülerinin Repertuar Numarası ve Ritmik kalıpları gösteren Dağılım Tablosu”

MALATYA	TRT Repertuar No	Türkü İsmi	Ritmi
1	2296	Gezmedim Yorulmadım	2/4
2	4246	Nazlı Yare Fiske İle taş Attım	4/4

“Tablo 22: TRT Repertuarında Bulunan Malatya Yöresi Türkülerinin Ritmik Yüzdelik Dağılım Tablosu”

Ritmi	Fr	%
12/8	0	0,00
10/8	0	0,00
9/8	0	0,00
9/16	0	0,00
8/8	0	0,00
7/8	0	0,00
6/8	0	0,00
6/4	0	0,00
5/8	0	0,00
4/4	1	33,33
3/4	0	0,00
2/4	2	66,67
Toplam	3	100

“Grafik 12: TRT Repertuarında Bulunan Malatya Yöresi Türkülerinin Ritmik Yüzdelik Dağılım Grafiği”

TRT Repertuarı incelendiğinde; *Malatya* yöresine ait **76** türkü belirlenmiş olup, türkülerin notaları tek tek incelenerek bu türküler içerisinde **3** adet Hicaz karakterli türkü tespit edilmiştir. Elde edilen bulgular ışığında, 2/4' lük ile 12/8'lik usul arasında, Doğu Anadolu bölgesi illerinden *Malatya* Yöresine ait 3 adet hicaz karakterli türkü incelendiğinde **% 66,67** oranında en fazla yüzde ile **2/4'lük** ritim kalıbının yaygın olarak kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Hemen ardından **%33,33** oranında **4/4'lük** ritim kalıbının kullanıldığı tespit edilmiştir. 3/4'lük, 5/8'lik, 6/8'lik, 7/8'lik, 8/8'lik, 9/8'lik, 9/16'lık, 10/8'lik ve 12/8'lik ritim kalıbında *Malatya* yöresine ait herhangi bir türküye rastlanılmamıştır.

2.2.8. Elazığ Yöresine Ait Türkülerin Ritmik Analizi

TRT Repertuarı incelendiğinde; *Elazığ* yöresine ait **76** türkü belirlenmiş olup, türkülerin notaları tek tek incelenerek bu türküler içerisinde **11** adet Hicaz karakterli türkü tespit edilmiştir. Aşağıdaki çizelgede TRT repertuarında bulunan Elazığ yöresine ait hicaz karakterli türküler, repertuar numaraları ve ritmik yapılarıyla birlikte çizelge olarak ifade edilmiştir.

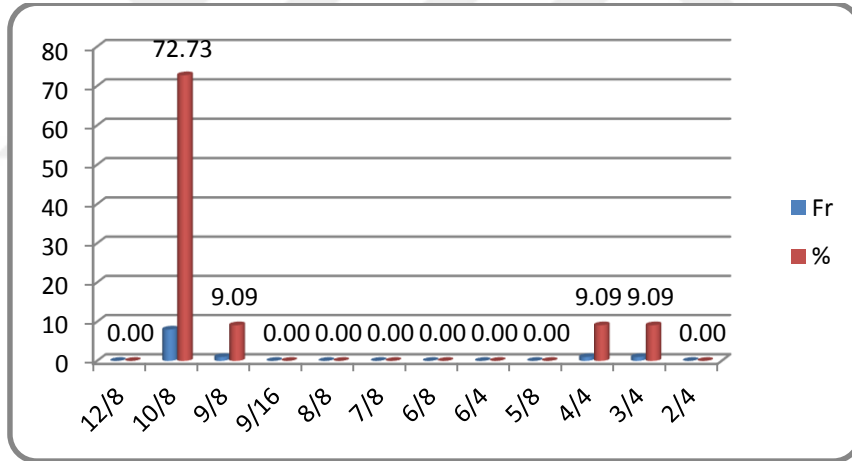
“**Tablo 23:** TRT Repertuarında Bulunan Elazığ Yöresi Türkülerinin Repertuar Numarası ve Ritmik kalıpları gösteren Dağılım Tablosu”

ELAZIĞ	TRT Repertuar No	Türkü İsmi	Ritmi
1	655	Kaşların Keman Senin	10/8
2	1123	Vardım Baktım Demir Kapı Sürgülü	10/8
3	1636	Niçin Yanıma Gelmezsın	3/4
4	683	Necibe'nin Kaşları Kare	9/8
5	2556	Yel Eser Kum Savurur	10/8
6	2702	Ben Ağlarım Zarı Zarı	10/8
7	2725	Kaşları Oydu Beni	10/8
8	2729	Oy Akşamlar Akşamlar	10/8
9	3898	Şu Fırat'ın Suyu Akar Serindir	4/4
10	4040	Bu Dere Buz Bağladı	10/8

“Tablo 24: TRT Repertuarında Bulunan Elazığ Yöresi Türkülerinin Ritmik Yüzdelik Dağılım Tablosu”

Ritmi	Fr	%
12/8	0	0,00
10/8	8	72,73
9/8	1	9,09
9/16	0	0,00
8/8	0	0,00
7/8	0	0,00
6/8	0	0,00
6/4	0	0,00
5/8	0	0,00
4/4	1	9,09
3/4	1	9,09
2/4	0	0,00
Toplam	11	100,00

“Grafik 13. TRT Repertuarında Bulunan Elazığ Yöresi Türkülerinin Ritmik Yüzdelik Dağılım Grafiği”

TRT Repertuarı incelendiğinde; **Elazığ** yöresine ait **76** türkü belirlenmiş olup, türkülerin notaları tek tek incelenerek bu türküler içerisinde **11** adet Hicaz karakterli türkü tespit edilmiştir. Elde edilen bulgular ışığında, 2/4’ lük ile 12/8’lik usul arasında, Doğu Anadolu bölgesi illerinden **Elazığ** Yöresine ait 11 adet hicaz karakterli türkü incelendiğinde % **72,73** oranında en fazla yüzde ile **10/8’lik** ritim kalıbının yaygın olarak kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Hemen ardından %**9,09** oranında **4/4’lük**, **9/8’lik** ritim kalıplarının kullanıldığı tespit edilmiştir. 2/4’lik 5/8’lik, 6/8’lik, 7/8’lik, 8/8’lik, 9/8’lik, 9/16’lık ve 12/8’lik ritim kalıbında **Elazığ** yöresine ait herhangi bir türküye rastlanılmamıştır.

2.2.9. Iğdır Yöresine Ait Türkülerin Ritmik Analizi

TRT Repertuarı incelendiğinde; *Iğdır* yöresine ait 7 türkü belirlenmiş olup, türkülerin notaları tek tek incelenerek bu türküler içerisinde Hicaz karakterli türküye rastlanmamıştır.

TRT Repertuarında Doğu Anadolu bölgesi illerinden Ardahan, Ağrı, Hakkâri, Bingöl, Tunceli ve Şırnak' a ait Hicaz karakterli türküye rastlanılmamıştır.

2.3. TRT REPERTUARINDA BULUNAN DOĞU KARADENİZ YÖRESİ İLLERİNE AIT HICAZ KARAKTERLİ TÜRKÜLERİN MAKAMSAL YÖNDEN İNCELENMESİ

2.3.1. Ordu Yöresi Hicaz Karakterli Türkülerin Makamsal Analizi

TRT Repertuarı incelendiğinde Ordu yöresine ait 9 türkü içerisinde yer alan Ahmet ÖZKAN ve İbrahim KURTUL' dan alınan Muzaffer SARISÖZEN' in derlediği “*Al Tavandan Belleri*” isimli 9/8'lik üçlemesi ikinci sırada olan türkü, Geleneksel Türk Müziği literatüründe belirtilen Hicaz makamı özelliklerini tam olarak yansıtmadığı ve Hicaz 5'lisi aralığı içerisinde icra edildiği tespit edilmiştir. Aşağıda “*Al Tavandan Belleri*” isimli türküde bu durumu yansıtan örnek pasaj verilmiştir.

TRT. MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
THM. No: 409 - 22. 6. 1973

YÖRESİ
ORDU

KİMDEN ALINDIĞI
KEMENÇECİ AHMET ÖZKAN
ve İBRAHİM KURTUL

SÜRE

AL TAVANDAN BELLERİ

DERLEYEN
MUZAFER SARISÖZEN

DERLEME TARİHİ

NOTAYA ALAN
MUZAFER SARISÖZEN

AL TAVANDAN BEL LE Rİ BELLE BEL LE ME LE Rİ
BİR TA ŞAT TIM SAZ LA Rİ BİT Tİ VUR DU KAZ LA RA

“Şekil 15: Ordu Yöresine Ait 9/8'lik Usulde Yazılan “*Al tavandan Belleri*” İsimli Türküde Üçlemesi ikinci sırada kullanılan 9/8'lik usule ve Hicaz Dizisi kullanımına örnek Nota”

TRT Repertuarı incelendiğinde Ordu yöresine ait 9 türkü içerisinde yer alan İsmail SOYSAL' dan alınan Muzaffer SARISÖZEN tarafından derlenen “*Ne Uzundur Şu Fatsa'nın Yolları*” isimli 9/8'lik üçlemesi ikinci sırada olan türkü, Geleneksel Türk Müziği literatüründe belirtilen Hicaz makamı özelliklerini tam olarak yansıtmadığı ve sadece Hicaz dizi içerisinde

icra edildiği tespit edilmiştir. Aşağıda “*Ne Uzun Dur Şu Fatsa'nın Yolları*” isimli türküde bu durumu yansıtan örnek pasaj verilmiştir.

TRT MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
THM REPERTUAR SIRA No 542
İNCELEME TARİHİ: 22.11.1973

YÖRESİ
ORDU - ÜNVE
KİMDEN ALINDIĞI
İSMAIL SOYSAL
SÜRE

DERLEYEN
M. SARISÖZEN

DERLEME TARİHİ

NOTAYA ALAN
M. SARISÖZEN

NE UZUNDUR ŞU FATSANIN YOLLARI

(SERBEST KISIM)

NE U ZUN DUR ŞU FAT SA NIN YOL LA RI
NE U ZUN DUR ŞU FAT SA NIN GE Zİ Rİ Sİ

AR Şİ NO L MUŞ MUS TA FA NIN KOL LA RI
BÖY LE Yİ MİŞ AL NI MI ZİN YA Zİ Sİ

“Şekil 16: Ordu Yöresine Ait 12/8 ve 9/8'lik Usulde Yazılan “*Ne Uzun Dur Şu Fatsa'nın Yolları*” İsimli Türküde Üçlemesi ikinci sırada kullanılan 9/8'lik usule ve Hicaz Dizisi kullanımına örnek Nota”

TRT Repertuarı incelendiğinde Ordu yöresine ait 9 türkü içerisinde yer alan Sarı Recep ten alınan, Muzaffer SARISÖZEN tarafından derlenen “*Uzun Kavak Ne Uzarsın*” isimli 4/4'lük türkü, Geleneksel Türk Müziği literatüründe belirtilen Hicaz makamı özelliklerini tam olarak yansıtmadığı ve sadece Hicaz dizi içerisinde icra edildiği tespit edilmiştir. Aşağıda “*Uzun Kavak Ne Uzarsın*” isimli türküde bu durumu yansıtan örnek pasaj verilmiştir.

TRT MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
THM REPERTUAR SIRA NO: 891
İNCELEME TARİHİ: 5/2/1975

YÖRESİ
ORDU - GİRESUN DOLAYLARI
KİMDEN ALINDIĞI
SARI RECEP

DERLEYEN
M. SARISÖZEN

DERLEME TARİHİ
1949

NOTAYA ALAN
M. SARISÖZEN

UZUN KAVAK NE UZARSIN

SÜRESİ :

U ZUN KA VAK NE Bİ LEM NE Bİ LEM NE U ZA RI
Gİ CİR Gİ

SİN BO YU NA KUR BA NO LA YİM
CİR Gİ Cİ LAR AN NE BE ——— NİM

“Şekil 17: Ordu Yöresine Ait 4/4'lük Usulde Yazılan “*Uzun Kavak Ne Uzarsın*” İsimli Türküde 4/4'lük usule ve Hicaz Dizisi kullanımına örnek Nota”

TRT Repertuarı incelendiğinde Ordu yöresine ait 9 türkü içerisinde yer alan, Tuncer İNAN tarafından derlenen “*Bahçeye Gel Bahçeye*” isimli 4/4'lük türkü, Geleneksel Türk Müziği literatüründe belirtilen Hicaz makamı özelliklerini tam olarak yansıtmadığı ve sadece

Hicaz dizi içerisinde icra edildiği tespit edilmiştir. Aşağıda “Bahçeye Gel Bahçeye” isimli türküde bu durumu yansıtan örnek pasaj verilmiştir.

TRT MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T H M REPERTUAR SIRA No: 970
İNCELEME TARİHİ : 30 - 4 - 1975

DERLEYEN
TUNCER İNAN

DERLEME TARİHİ

YÖRESİ
ORDU

KİMDEN ALINDIĞI

SÜRE :

NOTAYA ALAN
TUNCER İNAN

BAHÇEYE GEL BAHÇEYE

“Şekil 18: Ordu Yöresine Ait 4/4’lük Usulde Yazılan "Bahçeye Gel Bahçeye" İsimli Türküde 4/4’lük usule ve Hicaz Dizisi kullanımına örnek Nota”

TRT Repertuarı incelendiğinde Ordu yöresine ait 9 türkü içerisinde yer alan, Fethi GENÇALIOĞLU’ ndan Hamdi TANSES tarafından derlenen “Ünye’den Çıktımda Başım Selamet” isimli 12/8 ve 9/8’lik üçlemesi ikinci sırada olan türkü, Geleneksel Türk Müziği literatüründe belirtilen Hicaz makamı özelliklerini tam olarak yansıtmadığı ve sadece Hicaz 5’ lisi içerisinde icra edildiği tespit edilmiştir. Aşağıda “Ünye’den Çıktımda Başım Selamet” isimli türküde bu durumu yansıtan örnek pasaj verilmiştir.

TRT MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T H M REPERTUAR SIRA No: 1922
İNCELEME TARİHİ : 7 - 11 - 1978

DERLEYEN
HAMDI TANSES

DERLEME TARİHİ
29-12-1975

YÖRESİ
ORDU-Ünye

KİMDEN ALINDIĞI
FETHİ GENÇALIOĞLU

SÜRESİ :
♩ = 120

NOTAYA ALAN
TUNCER İNAN

ÜNYE’DEN ÇIKTIMDA BAŞIM SELAMET

“Şekil 19: Ordu Yöresine Ait 9/8’lik Usulde Yazılan "Ünye’den Çıktımda Başım Selamet” İsimli Türküde 12/8 ve 9/8’lik usule ve Hicaz Dizisi kullanımına örnek Nota”

TRT Repertuarı incelendiğinde Ordu yöresine ait 9 türkü içerisinde yer alan, Tuncer İNAN tarafından derlenen “Perşembenin Düzleri” isimli 4/4’lük türkü, Geleneksel Türk Müziği literatüründe belirtilen Hicaz makamı özelliklerini tam olarak yansıtmadığı ve sadece

Hicaz dizi içerisinde icra edildiği tespit edilmiştir. Aşağıda “*Perşembenin Düzleri*” isimli türküde bu durumu yansıtan örnek pasaj verilmiştir.

The image shows a musical score for the piece "Perşembenin Düzleri". The score is written on two staves. The top staff is in 4/4 time and the bottom staff is in 9/8 time. The key signature is one flat (B-flat). The score is titled "PERŞEMBE'NİN DÜZLERİ". The composer is listed as "KİMDEN ALINDIĞI MUHSİN TERCAN". The arranger is "DERLEVEN ALİ CANLI". The date of the arrangement is "4 TEMMUZ 1955". The notation includes various rhythmic patterns and melodic lines.

“Şekil 20: Ordu Yöresine Ait 9/8'lik Usulde Yazılan "*Perşembenin Düzleri*" İsimli Türküde 4/4'lük usule ve Hicaz Dizisi kullanımına örnek Nota”

TRT Repertuarı incelendiğinde Ordu yöresine ait 9 türkü içerisinde yer alan Faik OKUTGEN' den alınan Kemal K.S.O. tarafından derlenen “*Çıktım Fındık Dalına*” isimli 9/8'lik üçlemesi ikinci sırada olan türkü, Geleneksel Türk Müziği literatüründe belirtilen Hicaz makamı özelliklerini tam olarak yansıtmadığı ve sadece Hicaz dizi içerisinde icra edildiği tespit edilmiştir. Aşağıda “*Çıktım Fındık Dalına*” isimli türküde bu durumu yansıtan örnek pasaj verilmiştir.

The image shows a musical score for the piece "Çıktım Fındık Dalına". The score is written on three staves. The top staff is in 9/8 time and the bottom two staves are in 4/4 time. The key signature is one flat (B-flat). The score is titled "ÇIKTIM FINDIK DALINA". The composer is listed as "KİMDEN ALINDIĞI FAİK OKUTGEN". The arranger is "DERLEVEN KEMAL K.S.O.". The date of the arrangement is "DERLEME TARİHİ". The notation includes various rhythmic patterns and melodic lines. The lyrics are written below the staves: "DA Lİ NA BÜ YÜ CEK BAK TIM YA RİN YO LU NA A SİL DİM E Ğİ L'E CEK".

“Şekil 21: Ordu Yöresine Ait 9/8'lik Usulde Yazılan "*Çıktım Fındık Dalına*" İsimli Türküde 9/8'lik usule ve Hicaz Dizisi kullanımına örnek Nota”

TRT Repertuarı incelendiğinde Ordu yöresine ait 9 türkü içerisinde yer alan Dursun KARADUMAN' dan alınan Ankara Devlet Konservatuarı tarafından derlenen “*Yüce Dağ Başında Bir Ulu Çınar*” isimli 4/4'lük yazılan türkü, Geleneksel Türk Müziği literatüründe belirtilen Hicaz makamı özelliklerini tam olarak yansıtmadığı ve sadece Hicaz dizi içerisinde

icra edildiği tespit edilmiştir. Ancak Hicaz makamı dizisinin karakteristik özelliklerinden biri olan dizinin çıkış esnasında Fa# (eviç) perdesinin kullanımı ve iniş dizisi sırasında Fa (acem) perdesini kullanıyor olması dikkat çekici bir noktadır. Aşağıda “Yüce Dağ Başında Bir Ulu Çınar” isimli türküde bu durumu yansıtan örnek pasaj verilmiştir.

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI T H M REPERTUAR NO: 4343 İNCELEME TARİHİ: 03. 04. 2003	DERLEYEN ANK. DEV. KONS.
YÖRESİ ORDU / Fatsa	DERLEME TARİHİ 20. 07. 1943
KİMDEN ALINDIĞI DURSUN KARADUMAN	NOTAYA ALAN HALE GÜR
SÜRESİ: ♩ = 72	

YÜCE DAĞ BAŞINDA BİR ULU ÇINAR

“Şekil 22: Ordu Yöresine Ait 4/4’lük Usulde Yazılan "Yüce Dağ Başında Bir Ulu Çınar” İsimli Türküde 4/4’lük usule ve Hicaz Dizisi kullanımına örnek Nota”

TRT Repertuarı incelendiğinde Ordu yöresine ait 9 türkü içerisinde yer alan Dursun KARADUMAN’dan alınan Ankara Devlet Konservatuarı tarafından derlenen “Bahçalarda Mor Meni” isimli 4/4’lük yazılan türkü, Geleneksel Türk Müziği literatüründe belirtilen Hicaz makamı özelliklerini tam olarak yansıtmadığı ve sadece Hicaz dizi içerisinde icra edildiği tespit edilmiştir. Aşağıda “Bahçalarda Mor Meni” isimli türküde bu durumu yansıtan örnek pasaj verilmiştir.

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI T H M REPERTUAR NO: 4346 İNCELEME TARİHİ: 03. 04. 2003	DERLEYEN ANK. DEV. KONS.
YÖRESİ ORDU / Fatsa	DERLEME TARİHİ 20. 07. 1943
KİMDEN ALINDIĞI DURSUN KARADUMAN	NOTAYA ALAN HALE GÜR
SÜRESİ: ♩ = 88	

BAHÇALARDA MOR MENİ

“Şekil 23: Ordu Yöresine Ait 4/4’lük Usulde Yazılan "Bahçalarda Mor Meni” İsimli Türküde 4/4’lük usule ve Hicaz Dizisi kullanımına örnek Nota”

2.3.2. Giresun Yöresi Hicaz Karakterli Türkülerin Makamsal Analizi

TRT Repertuarı incelendiğinde Giresun yöresine ait Hicaz karakterli 17 türkü içerisinde yer alan Ömer AKPINAR' dan alınan Nida TÜFEKÇİ' in derlediği "Yaylanın Soğuk Suyu" isimli 10/8'lik türkü, Geleneksel Türk Müziği literatüründe belirtilen Hicaz makamı özelliklerini tam olarak yansıtmadığı ve Hicaz 5'lisi aralığı içerisinde icra edildiği tespit edilmiştir. Aşağıda "Yaylanın Soğuk Suyu" isimli türküde bu durumu yansıtan örnek pasaj verilmiştir.

TRT MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
THM 164 - 18 / 4 / 1973

YÖRESİ
GÖRELE-ÇAVUŞLU
KİMDEN ALINDIĞI
ÖMER AKPINAR

DERLEYEN
NIDA TÜFEKÇİ
DERLEME TARİHİ
8 / 5 / 1971

NOTAYA ALAN
NIDA TÜFEKÇİ

YAYLANIN SOĞUK SUYU
(Yol Havası)

SÜRE:

(2) Derenin gıyısında
Gusuduya ocaklar
Sözüme darıldılar
Alsam ne yapacaklar
(Oy oy oy)

(3) Ha buradan görünüşü
Görele ışıkları
Adamı öldürüyü de
Yarın gonuşukları
(Oy oy oy)

(4) Dereler dereler de
Neler bilirim neler
Güzelin ellerini de
İki yerden öperler
(Oy oy oy)

(5) Kapının sövesine de
Boya vururum boya
Everdi anan seni de
Ayırdı benden goya
(Oy oy oy)

SÖZLÜK:
Bülürüm : Bilirim
Görünü : Görünür
Öldürüyü : Öldürüyor
Gonuşukları : Konuşmaları
Goya : Güya

“Şekil 24; Giresun Yöresine Ait "Yaylanın Soğuk Suyu" isimli türkünün notası",

"Yaylanın Soğuk Suyu" isimli türkü incelendiğinde Hicaz ailesi makamları içerisinde Hûmayun ve Hicaz makamlarının 5'li ve 4' lüsü içerisinde seyir ettiği tespit edilirken 14. Ve 15. Ölçülerde uşşak makamına geçki yaparak Uşşak'lı çeşnili karar verdiği görülmektedir. Bu durum hicaz ailesi makamları içerisinde yer almazken komşu makam mantığı ile açıklanabilir. Yani Hicaz makamının yegâh perdesi üzerindeki simetrik "Rast" lı asma kalışı ve Rast-uşşak makamı arasındaki komşu makam ilişkisi durumunu bu türküde görmek mümkündür.

TRT. MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
TMM. No: 371 - 22. 5. 1973

YÖRESİ
GİRESUN

KİMDEN ALINDIĞI
İSHAIL DOĞAN

SURE

DERLEYEN
MUZAFFER SARISÖZEN

DERLEME TARİHİ

NOTAYA ALAN
MUZAFFER SARI SÖZEN

ÖY MİRALAY MİRALAY

1. ÖY MİRALAY MİRALAY AS KE RİN A
2. BEN BA Sİ NA KO YA HAM MI RA LA YIN
3. US TAM NA SİL KON DUR DUN TAŞ BA Sİ NA
4. BEN BA Sİ MA KO YA HAM YA Dİ FE NA

LAY A LAY AL Fİ L A Sİ AS KE RE
Fİ Sİ Nİ İ SİT TİK ÇE DU RA HAM
Bİ NA YI ZİN DA NET TİN BA Sİ MA
YUK LA Sİ PEN ÇE RE DEN BA KI YÖR

AS KER LİK O L SUN KO LAY
HAZ LI YA RIN SE Sİ Nİ
HA BU YA LAN DUN YA YI
PEY GAN BER TA YUK LA Sİ

“Şekil 26; Giresun Yöresine Ait "Oy Miralay " isimli türkünün notası",

Şekil 27’de Giresun yöresine ait Hicaz karakterli 17 türkü içerisinde yer alan Halim GİRESUNLU’ dan alınan Ahmet YAMACI’ nın derlediği “*Kahve Koydum Fincana*” isimli üçlemesi sonda olan 9/16’lik türkü, Geleneksel Türk Müziği literatüründe belirtilen Hicaz makamı özelliklerini yansıttığı görülmektedir. Hicaz ailesi makamlarından **Uzzal** makamının güçlüsü olan Mi (hüseyni) perdesinin sıklıkla kullanımı ve Hicaz makamının güçlüsü olan re (neva) perdesini dizi içerisinde kullanıldığı tespit edilmiştir.

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T H M REPERTUAR SIRA No. 1247
İNCELEME TARİHİ : 15 - 1 - 1976

YÖRESİ
GİRESUN
KİMDEN ALINDIĞI
HALİM GİRESUNLU
SÜRE :

KAHVE KOYDUM FİNCANA

DERLEYEN
AHMET YAMACI

DERLEME TARİHİ

NOTAYA ALAN
AHMET YAMACI

Saz.....

KAH VE KOY DUM FİN CA NA HE LE BA KIN Mİ YOL
MAR TI Nİ MİN KOL LA RI GE CE GEÇ TİM YOL

Saz.....

CA NA KÖ RO LA SI KE L LA RI AS LAN Mİ CAN GE L

SE Vİ T NA SIL KİY DİN BU CA NA LI YO R SAY MAZ KA RA KOL LA RI

OY BE NİM CA NİM Mİ CA Nİ M DÜN YA DA
OY BE NİM CA NİM Mİ CA Nİ M DÜN YA DA

BİR CA NİM BİR CA NİM

-1-

KAHVE KOYDUM FİNCANA
HELE BAKIN MİCANA
KÖROLASI KEL SEVİT
NASIL KIYDIN BU CANA
Bağlantı: { OY BENİM CANIM MİCANIM
DÜNYALARDA BİR CANIM

-2-

MARTİNİMİN KOLLARI
GECE GEÇTİM YOLLARI
ASLAN MİCAN GELİYOR
SAYMAZ KARAKOLLARI.
Bağlantı:.....

“Şekil 27;Giresun Yöresine Ait "Kahve Koydum Fincana " isimli türkünün notası”,

Hicaz makamı dizisi içerisinde Lâ (Dügâh) perdesi ile Lâ (Muhayyer) perdesi arasında makamsal dizinin perdeleri kullanılarak icra edildiği tespit edilmiştir. Hicaz ailesi makamları arasında “uzzal” makamı ile “hicaz” makamının özelliklerini yansıttığı görülmektedir. Aşağıda “Kahve Koydum Fincana” isimli türküde bu duruma örnek pasaj verilmiştir.

Şekil 28’de Giresun yöresine ait Hicaz karakterli 17 türkü içerisinde yer alan Ahmet ENGİN’ den alınan Ankara Devlet Konservatuarı’ nın derlediği “Sarı Kızın Ayağında Yemeni” isimli üçlemesi sonda olan 9/8’lik türkü, Geleneksel Türk Müziği literatüründe belirtilen Hicaz makamı özelliklerini tam olarak yansıtmadığı görülmektedir.

TRT MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
TMM REPERTUAR SIRA NO: 1834
İNCELEME TARİHİ: 22.2.1978

YÖRESİ
GÖRELE-ÇAVUŞLU

KİMDEN ALINDIĞI
AHMET ENGİN

SÜRESİ: ♩=232

SARI KIZIN AYAĞINDA YEMENİ

DERLEYEN
ANKARA DEVLET
KONSERVATUARI
DERLEME TARİHİ

NOTAYA ALAN
M. SARISÖZEN

SA- RI KI ZIN A YA ĞIN DA YE ME Nİ
SA RI KIZ DE Dİ ĞİN Bİ RİN CE KIZ DIR

AH SA RI KI ZIN A YA ĞIN DA YE ME Nİ
AH SA RI KIZ DE Dİ ĞİN Bİ RİN CE KIZ DİR

YAZ GEL DİK CE ÇİY NER ÇA YI R Çİ ME Nİ
BA BA Sİ BE ZİR ĞAN KEN Dİ Sİ NAZ DIR

GEL SA RI KIZ ÇA ĞİR DİK CA BE N SE Nİ
BİN Lİ RA LİK KE ME-R BE Lİ NE AZ DIR

AH GEL SA RI KIZ ÇA ĞİR DİK CA BE N SE Nİ
AH BİN Lİ RA LİK KE MER BE Lİ NE AZ DİR

DÖN GEL DÖN GEL GADA LARINALA YI H SA- RI KIZ

SARI KIZIN AYAĞINDA YEMENİ
YAZ GELDİKCE ÇİYNER ÇAYIR ÇİMENİ
GEL SARI KIZ ÇAĞIRDIKCA BEN SENİ
DÖN GEL DÖN GEL GADALARIN ALAYIM SARIKIZ
2
SARI KIZ DEDIĞİN BİR İNCE KIZDIR
BABASI BEZİRĞAN KENDİSİ NAZDIR
BİN LİRALIK KEMER BELİNE AZDIR
DÖN GEL DÖN GEL GADALARIN ALAYIM SARIKIZ

“Şekil 28;Giresun Görele -Çavuşlu Yöresine Ait "Sarı Kızın Ayağında Yemeni " isimli türkünün notası",

Hicaz ailesi makamları arasında “Hûmayun” makamının özelliklerini yansıttığı görülmektedir. Hicaz makamının üst bölgesinde Fa# (Eviç) alan rast 5’ lisi olduğu daha önce ifade edilmişti. “Sarı Kızın Ayağında Yemeni” isimli türkünün Hûmayun makamının üst bölgesindeki buselik beşlisindeki gibi kullanımı söz konusudur. Bu verilerden hareketle bu türkünün Hûmayun makamının özelliklerini yansıttığı görülmektedir. 8. ve 17. Ölçülerde Nikriz makamına geçki yapıldığı görülmektedir. Hicaz aralığının bulunduğu her yerin bir tam ses altında Nikriz çeşni olduğu bilinmektedir.

Şekil 29’de Giresun yöresine ait Hicaz karakterli 17 türkü içerisinde yer alan Ömer AKPINAR’ dan alınan Yücel PAŞMAKÇI’ nın derlediği “Al Tavandan Belleri” isimli üçlemesi başta olan 5/8’lik türkü, Geleneksel Türk Müziği literatüründe belirtilen Hicaz makamı özelliklerini tam olarak yansıtmadığı görülmektedir. Türkünün Hicaz 4’lüsü içerisinde seyir ettiği görülmektedir.

T R T MÜZİK DARESİ YAYINLARI
T H M REPERTUAR SIRA No:1959
İNCELEME TARİHİ : 22 - 2 - 1978

YÖRESİ
GİRESUN - GÖRELE - Çavuşlu Köyü
KİMDEN ALINDIĞI
ÖMER AKPINAR
SÜRESİ : ♩ = 184

DERLEYEN
YÜCEL PAŞMAKÇI
DERLEME TARİHİ
NÜSRUP YAZILMIŞ :
12 - 8 - 1968
NOTAYA ALAN
YÜCEL PAŞMAKÇI

AL TAVANDAN BELLERİ
(İMECE HAVASI)

“Şekil 29; Giresun Görele -Çavuşlu Yöresine Ait "Al Tavandan Belleri " isimli türkünün notası",

Şekil 30’da Giresun yöresine ait Hicaz karakterli 17 türkü içerisinde yer alan Mehmet ENGİN’ den alınan Ankara Devlet konservatuvarı bünyesinde Muzaffer SARISÖZEN’ in derlediği “Sarıkız” isimli üçlemesi sonda olan 9/8’lik türkü, Geleneksel Türk Müziği literatüründe belirtilen Hicaz makamı özelliklerini tam olarak yansıtmadığı görülmektedir. Türkünün Hicaz 4’lüsü içerisinde seyir ettiği görülmektedir.

8. 11. Ve 22. Ölçülerde Nikriz makamına geçkiler yapıldığı görülmektedir.

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T H M REPERTUAR SIRA No : 2 0 1 3
İNCELEME TARİHİ : 13 _12_ 1979

YÖRESİ
GÖRELE_ÇAVUŞLU
KİMDEN ALINDIĞI
MEHMET ENGİN
SÜRESİ: ♩ = 264

SARI GIZ

DERLEYEN
Ank. Dev. Kons.
M. SARISÖZEN

DERLEME TARİHİ
1. 8. 1943

NOTAYA ALAN
ATEŞ KÖYOĞLU
29. 3. 1979

SA RI GIZ ZİN DE A Dİ YA ĞI N ĞI N DA Rİ N YE CE
ME Gİ Z Nİ DIR AH SA RI GIZ ZİN DE A Dİ YA ĞI N ĞI N
DA Rİ N YE CE ME Gİ Z Nİ DIR YA BA Z GE BA L
Dİ K CE BE Cİ Zİ R NE R CA KEN Yİ Dİ R Cİ Sİ ME NA Z Nİ DIR
YAZ GE BA BA Dİ K CE BE Cİ Zİ R NE R CA KEN Yİ Dİ R Cİ Sİ
ME NA Z Nİ DIR SU SA DIK CA LIK VE RA Ğ Zİ BE MA LI
ZE NE M ZE A Z Mİ DIR SU SA DIK CA LIK VE RA Ğ
Zİ BE MA LI ZE NE M ZE A Z Mİ DIR DÖ N GE L
DÖ N GE L GA DA LA RI NA LA YI M SA
RI GIZ A M MA NAM MAN DON GEL A M

“Şekil 30; Giresun Yöresine Ait "Sarı Gız" isimli Türkünün Notası”,

Şekil 31’de Giresun yöresine ait Hicaz karakterli 17 türkü içerisinde yer alan Raşit KUZAK’ dan alınan Ankara Devlet konservatuvarı bünyesinde Muzaffer SARISÖZEN’ in derlediği Ateş KÖYOĞLU’ nun notaya aldığı “Mani’nin Evlerine” isimli üçlemesi son da olan 9/8’lik türkü, Geleneksel Türk Müziği literatüründe belirtilen Hicaz Ailesi makamı özelliklerini tam olarak yansıtmadığı görülmektedir. Türkünün Humayun makamının güçlüsü olan Mi(hüseyni) perdesi üzerinde yoğunlaşması Humayun makamı ile icra edildiğinin göstergesidir.

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T H M REPERTUAR SIRA No : 2039
İNCELEME TARİHİ : 3-10-1979

YÖRESİ
ŞEBINKARAHİSAR
KİMDEN ALINDIĞI
RAŞİT KUZAK
SÜRESİ : ♩ = 204

MANİ'NİN EVLERİNE

DERLEYEN
Ank. Dev. Kong.
M. SARIŞÖZEN

DERLEME TARİHİ
14-7-1975

NOTAYA ALAN
ATES KOYUĞLU
21-6-1978

MA NI Nİ NEV LE RI ME MA NI Nİ NE
MA NI YE BAK MA NI NE YE BAK
LE MA RI Nİ NE TU MAY DİM GÖL LE KA G RI NE YA
TU MAY DİM GÖL LE KA G RI NE YA ZE BEN DEF DÜĞ ME BA
O NO LAY DİM GÜ MÜŞ DÜĞ ME O NO LAY DI M
LA YIM DE GU R BA
O Fİ YA DAN RI N BOY GÖL LA RI NA O Fİ YA DAN RI N GO L
LU LA GA RI NA YE

-1-
MANİNİN EVLERİNE
TUMAYDIM GÖLLERİNE
ZEDEF DÜĞME OLAYDIM
GÜMÜŞ DÜĞME OLAYDIM
O YARIN GÖLLERİNE

-2-
MANİYE BAK MANİYE
İÇİ DOLU KAĞNIYA
BENDE GURBAN OLAYIM
FİDAN BOYLU GANİYE

“Şekil 31;Giresun Yöresine Ait "Mani'nin Evlerine" isimli Türkünün Notası”,

Şekil 32’de Giresun yöresine ait Hicaz karakterli 17 türkü içerisinde yer alan Katip ŞADI’ den alınan İbrahim CAN’ ın’ derlediği ve notaya aldığı “Mektup Yazdım Acele” isimli üçlemesi üçüncü sırada ve sonda olan 18/16’ lık notanın Üsul kalıbı içerisinde 9/16’ lığa karşılık geldiği tespit edilmiştir. Geleneksel Türk Müziği literatüründe belirtilen Hicaz Ailesi makamı özelliklerini tam olarak yansıtmadığı görülmektedir. Hicaz 4’ lüsü içerisinde icra edildiği görülmektedir.

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T H M REPERTUAR NO : 3216
İNCELEME TARİHİ : 03. 05. 1988

DERLEYEN
PLAKTAN

YÖRESİ
GİRESUN / Görele

DERLEME TARİHİ

KİMDEN ALINDIĞI:
KATİP ŞADI

MEKTUP YAZDIM ACELE

NOTAYA ALAN
İBRAHİM CAN

SÜRESİ : ♩ ♩ ♩ ♩ = 60

SAZ

MEK TUP YAZ DIM A CE LE DE AT KOY NU NA
GE CE LE YAZ DI ĞİM MEK TUP LA RI DA
AĞ LA AĞ LA HE CE LE AĞ LA AĞ LA
HE SAZ) IR MA ĞİN KE NA RIN DA

“Şekil 32;Giresun Yöresine Ait "Mektup Yazdım Acele" isimli Türkünün Notası”,

Şekil 32’ de görüldüğü gibi 9/16’ lık kalıp içerisinde usul kalıbının üçlemeleri devamlı yer değiştirmektedir.

Şekil 33’de Giresun yöresine ait Hicaz karakterli 17 türkü içerisinde yer alan Gürsel TAHMAZ’ dan alınan İbrahim CAN’ ın’ derlediği ve notaya aldığı “*Atmacayı Vurdular*” isimli 4/4’ lük türkü, Geleneksel Türk Müziği literatüründe belirtilen Hicaz Ailesi makamı özelliklerini tam olarak yansıtmadığı görülmektedir. Hicaz 4’ lüsü içerisinde icra edildiği görülmektedir. Türküde makamın genişleme perdelerinin kullanılmadığı görülmektedir.

TRT MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T.H.M. REPERTUAR SIRA No:3249
İNCELEME TARİHİ:9.5.1988

AKTARAN
İBRAHİM CAN

YÖRESİ
GÖRELE-ÇAVUŞLU KÖYÜ
KİMDEN ALINDIĞI
GÜRSEL TAHMAZ

ATMACAYI VURDULAR

DERLEME TARİHİ

SÜRESİ: 1:100

NOTAYA ALAN
İBRAHİM CAN

SAZ

AT MA CA YI VUR DU LAR Bİ RA VUÇ KA NI İ ÇÜN
Gİ DE Mİ YUM YAY LI YA YOL YOK Mİ DUR KA RA DAN

Bİ RA VUÇ KA NI İ ÇÜN Bİ RA VUÇ KA NI SAZ
YOL YOK Mİ DUR KA RA DAN YOL YOK Mİ DUR KA

GE LE DA LIM SEV DA LIK BA BA NIN CA NI İ ÇÜN
SEV DA LIK E DEN LE Rİ A YIR MA SIN YA RA DAN

GADİR GA YOK Dİ YU LAR NE Rİ YE Gİ Dİ YU LAR
HAY Dİ Gİ DE LİM Sİ SE Sİ SİN YOL LA Rİ Çİ SE

BE NİM U FAK GÜ LÜ MÜ KİM LE RE VE Rİ YU LAR
NE DE DİM DE DA RIL DİN Nİ YE GEL Mİ YUN Bİ ZE

EL LE RE VE Rİ SAZ BE NİM U FAK GÜ LÜ MÜ
Nİ YE GEL Mİ YUN NE DE DİM DE DA RIL DİN

"Şekil 33; Giresun Yöresine ait "Atmacayı Vurdular" isimli Türkünün Notası",

Şekil 34’de Giresun yöresine ait Hicaz karakterli 17 türkü içerisinde yer alan Zafer TAHMAZ’ dan alınan Ali Rıza GÜNDOĞDU’ nun derlediği ve notaya aldığı “Göreleden O Yani” isimli 10/8’ lik türkü, Geleneksel Türk Müziği literatüründe belirtilen Hicaz Ailesi makamı özelliklerini tam olarak yansıtmadığı görülmektedir. Hicaz 4’ lüsü içerisinde icra edildiği görülmektedir. Türküde makamın genişleme perdelerinin kullanılmadığı görülmektedir.

T R T M Ü Z İ K D A İ R E S İ Y A Y I N L A R I
T H M R E P E R T U A R S I R A N o : 3339
İ N C E L E M E T A R İ H İ : 17.1.1990

DERLEYEN
ALİ RIZA GÜNDOĞDU

DERLEME TARİHİ

YÖRESİ
GİRESUN/ Görele-Çavuşlu
KİMDEN ALINDIĞI
ZAFER TAHMAZ
SÜRESİ :

GÖRELEDEN O YANI

NOTAYA ALAN
ALİ RIZA GÜNDOĞDU

1
GÖRELEDEN O YANI DA
ÇAVUŞLUDUR ÇAVUŞLU
İKİMİZDE SEVDALI DA
MEVLAM BİZİ KAVUŞTU

BAĞLANTI :
2
OYAŞAMA AĞAMA DA
TÛTÛN KOY TABAKAMA
Bİ KIZ TAKIN KOLUMA DA
GİDEYİM BEN BABAMA

3
KIZILAŞAÇ BENİMSİN
GELEKLERİN DELİNSİN
BEN BU YIL EVLENNİYOM
BEKAR KIZLAR SEVİNSİN

2
TARLAYA VURDUM BELİ
ESİYO POYRAZ YELİ
DELİKANLI DURURKEN
ADAM ALIR Mİ DELİ

“Şekil 34; Giresun Yöresine ait "Görele’ den O Yani" isimli Türkünün Notası”,

Şekil 35’de Giresun yöresine ait Hicaz karakterli 17 türkü içerisinde yer alan Osman KALYONCU’ dan alınan Tuncer İNAN’ ın derlediği ve notaya aldığı “Bağlamam Altın Telden” isimli 10/8’ lik türkü, Geleneksel Türk Müziği literatüründe belirtilen Hicaz Ailesi makamı özelliklerini tam olarak yansıtmadığı görülmektedir. Hicaz 4’ lüsü içerisinde icra edildiği görülmektedir. Türküde makamın genişleme perdelerinin kullanılmadığı görülmektedir.

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T H M REPERTUAR SIRA NO:3387
İNCELEME TARİHİ : 19.7.1990

YÖRESİ
GİRESUN

KİMDEN ALINDIĞI
OSMAN KALYONCU

BAĞLAMAM ALTIN TELDEN

DERLEYEN
TUNCER İNAN

DERLEME TARİHİ
1978

NOTAYA ALAN
TUNCER İNAN

SÜRESİ:

BAĞ- LA MAM AL TIN TEL DEN ÇA- LA RI MO NU ZİL DEN
SEN SA RIL BO GA- ZİM DAN BEN SA RI LA YİM BEL DEN
HEY- A GA MA A GA MA TÜ- TÜN KOY TA BA KA MA
BİR DE KEY FA Nİ- VE RİN GÖ TÜ RE YİM BA BA MA

“Şekil 35; Giresun Yöresine ait "Bağlamam Altın Telden" isimli Türkünün Notası”,

Şekil 36’de Giresun yöresine ait Hicaz karakterli 17 türkü içerisinde yer alan Ömer AKPINAR’ dan alınan Hüseyin AKINAR’ ın derlediği ve notaya aldığı “Al Eline Feneri” isimli 5/8’ lik türkü, Geleneksel Türk Müziği literatüründe belirtilen Hicaz Ailesi makamı özelliklerini tam olarak yansıtmadığı görülmektedir. Hicaz 4’ lüsü içerisinde icra edildiği görülmektedir. Türküde makamın genişleme perdelerinin kullanılmadığı görülmektedir.

TRT MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
THM REPERTUAR SIRA NO: 3656
İNCELEME TARİHİ: 13.12.1991

YÖRESİ

GİRESUN – GÖRELE – Çavuşlu Köyü
KİMDEN ALINDIĞI

ÖMER AKPINAR
SÜRESİ

AL ELİNE FENERİ

DERLEYEN

HÜSEYİN AKPINAR
DERLEME TARİHİ

1990
NOTALAYAN

HÜSEYİN AKPINAR

AL E Lİ NE— FE NE Rİ AL E Lİ NE— FE NE Rİ—
GE ÇİR BE Nİ— DE RE DE—N GE ÇİR BE Nİ DE RE DEN
İN CE BEL Lİ FA Dİ ME İN CE BEL Lİ FA Dİ ME
BA KI YU PE—N CE RE DE—N BA KI YU PEN CE RE DEN

YÜKLEDİM GAYIĞIMI
GÖÇÜM GİDİYO GÖÇÜM
ALAMADIM GİZ SENİ
BAŞLIK PARASI İÇİN

UFAĞIM SENİN İLE
BİLE GİDE Lİ BİLE
ANAN VERECEK SENİ
İSTEMEDİĞİN YERE

HA BURASI NE BAYIR
GÜLÜ DİKENDEN AYIR
SEVDALIK ÇEKENLERİ
GAYIR ALLAH'IM GAYIR

“Şekil 36; Giresun Yöresine ait "Al Eline Feneri" isimli Türkünün Notası",

Şekil 37’de Giresun yöresine ait Hicaz karakterli 17 türkü içerisinde yer alan Mehmet ENGİN’ den alınan Altan DEMİREL’ in derlediği ve notaya aldığı “Al Eline Feneri” isimli 4/4’lük türkü, Geleneksel Türk Müziği literatüründe belirtilen Hicaz Ailesi makamı özelliklerini yansıttığı görülmektedir. Hicaz dizisi içerisinde icra edildiği görülmektedir. Hicaz 4’ lü + Rast 5’ li hicaz dizisi içerisinde çıkış etkisiyle Fa# (Eviç) perdesinin iniş etkisiyle Fa naturel (Acem) perdesi olarak kullanıldığı görülmektedir. Türküde makamın genişleme perdelerinin kullanılmadığı görülmektedir.

YÖRE
GİRESUN/Görece-Çavuşlu köyü

DERLEME TARİHİ
01. 08. 1943

KAYNAK KİŞİ
MEHMET ENGİN
SÜRE - 100

ÜÇ GÜZELİN SEVDASI VAR BAŞIMDA

NOTALAYAN
ALTAN DEMİREL

HEY HEY HEY
ÜÇ GÜZELİN SEVDASI VAR BAŞIMDA
Gİ DE Gİ DE
SEV DA ŞI VAR BA ŞİM DA YAR YA RA MAN
BİR ME ŞE YE DA YAN DIM YAR YA RA MAN
GEL GE LA MAN (SAZ) GEL GE LA MAN
Ü ÇÜ NÜN DE KA LEM OY NAR
DA YAN DIM DA AL KAN LA RA
KA ŞIN DA GÜ LÜ MOY NA KOY NA KOY NAK
BO YAN DIM GU LÜ MOY NA KOY NA KOY NAK
O LUR MU YA RE DOY MAK YA RE DOY DUM
O LUR MU YA RE DOY MAK YA RE DOY DUM
DI YE NIN CA IZ DİR BOY NUN VUR MAK
Dİ YE NIN CA IZ DİR BOY NUN VUR MAK
SON

HEY HEY HEY
ÜÇ GÜZELİN SEVDASI VAR BAŞIMDA
Gİ DE Gİ DE BİR MEŞEYE DAYANDIM
DAYANDIM DA AL KANLARA BOYANDIM

GÜLÜM OYNAK OYNAK OYNAK
OLUR MU YARE DOYMAK
YARE DOYDUM DİYENİN
KAIZDIR BOYNUN VURMAK

GÜLÜM OYNAK OYNAK OYNAK
OLUR MU YARE DOYMAK
YARE DOYDUM DİYENİN
KAIZDIR BOYNUN VURMAK

“Şekil 37; Giresun Yöresine ait "Üç Güzelin Sevdası Var Başımda" isimli Türkünün Notası",

Şekil 38’de Giresun yöresine ait Hicaz karakterli 17 türkü içerisinde yer alan Ömer AKPINAR’ dan alınan Şenel ÖNALDI’ nın derlediği ve notaya aldığı “Ağasarin Balını” isimli üçlemesi sonda olan 5/8’lik türkü, Geleneksel Türk Müziği literatüründe belirtilen Hicaz Ailesi makamlarından “Uzzal” makamının özelliklerini yansıttığı görülmektedir.

T.R.T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
 TEM REPERTUAR SIRA NO: 2053
 İNCELEME TARİHİ:

YÖRESİ:
 GÖRELE
 KİMDEN ALINDIĞI:
 Ömer Akpınar
 SÜRESİ:

DERLEYEN:
 Ömer Akpınar
 DERLEME TARİHİ:
 1980
 NOTAYA ALAN:
 Senel Önaldı

AĞASARIN BALINI

A ğa sa rın ba lı nı da gel sa lı nı sa - lı nı
 a dam ce bi n de da şır se nin gi bi ge li ni
 oy a si ye a si ye tü tün koy dum ke si ye
 a dam ce bi n de ta şır da se nin gi bi
 a nan se ni ve ri yi da bir ba ğa pı
 ge li ni o y na zi mim oy oy

“Şekil 38; Giresun Yöresine ait "Ağasarin Balını da" isimli Türkünün Notası",

2.3.3. Trabzon Yöresi Hicaz Karakterli Türkülerin Makamsal Analizi

TRT Repertuarı incelendiğinde Trabzon yöresine ait Hicaz karakterli 15 türkü içerisinde yer alan Hüseyin DİLAVER’ den alınan Muzaffer SARISÖZEN’ in derlediği ve notaya aldığı “*Ah Dağlar Serin Dağlar*” isimli üçlemesi son da olan 7/8’lik türkü, Geleneksel Türk Müziği literatüründe belirtilen Hicaz Ailesi makamlarından Hicaz 4’ lü + Buselik’ li “Humayun” makamının özelliklerini yansıttığı görülmektedir. Türküde makamın genişleme perdelerinin kullanılmadığı görülmektedir.

TRT MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T.H.M. No: 382
YÖRESİ
TRABZON
KİMDEN ALINDIĞI
HÜSEYİN DİLÂVER
SÜRE

AH DAĞLAR SERİN DAĞLAR

DERLEYEN
MUZAFFER SARISÖZEN
DERLEME TARİHİ

NOTAYA ALAN
MUZAFFER SARISÖZEN

AH KAR DAĞ LAR SE RİN DAĞ LAR KU ZU ÇAR ME
KO Şİ DA NEL EY LE ME YAR BE Nİ DE
YUN KU ZU YA YI LIR YAY LA NİN BE
LE RAĞ LAR DOST AK LI MA GE LEN DE
LEY LE ME OL DÜ RÜR SEN SE NÖL DE
LE NİN DEN NE NE DİR BU ÇEK TİK LE DÜR
YA NAR YU RE ĞİM SİZ LAR YAR VU RUL DUM VU RUL DUM
KÖ TU YE KU LEY LE ME YAR VU RUL DUM VU RUL DUM
ŞU FE ĞİN E LİN DEN
SE NİN KA RA KA ŞI NA NE YA Zİ LAR
YA ZİL MİŞ HA BÜ GA RİP BA ŞI MA

-2-

KARŞIDAN EL EYLEME
YAR BENİ DENEYLEME
ÖLDÜRÜRSEN SEN ÖLDÜR
KÖTÜYE KUL EYLEME
bağlantı

-3-

KOYUN KUZU YAYILIR
YAYLANIN BELENİNDEN
NEDİR BU ÇEKTİKLERİM
ŞU FELEĞİN ELİNDEN
bağlantı

-4-

MELER KUZULAR MELER
YÜREKLERİMİ DELER
UZAKLAŞDIM SİLADAN
HEP DÜŞMANLARIM GÜLER
bağlantı

“Şekil 39; Trabzon Yöresine ait "Ah Dağlar Serin Dağlar" isimli Türkünün Notası",

Şekil 40’ da Trabzon yöresine ait Hicaz karakterli 15 türkü içerisinde yer alan Fahrettin DİLÂVER’ den alınan Muzaffer SARISÖZEN’ in derlediği ve notaya aldığı “Ayna Ayna Ellere” isimli üçlemesi başta olan 7/8’lik türkü, Geleneksel Türk Müziği literatüründe belirtilen Hicaz Ailesi makamlarından Hicaz 4’ lüsü içerisinde seyir yaptığı görülmektedir. Türküde makamın genişleme perdelerinin kullanılmadığı görülmektedir.

TRT MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
THM REPERTUAR SIRA No : 10 2 5
İNCELEME TARİHİ : 12_6_1975

DERLEYEN
M. SARISOZEN

YÖRESİ
TRABZON

DERLEME TARİHİ

KİMDEN ALINDIĞI
EMİNE TANAYDIN

ENGELLER KOYMUYOR YAR SANA VARSAM

NOTAYA ALAN
M. SARISOZEN

SÜRESİ :

A H EN GEL LER KOY MU YOR YAR SA
A H ÇI KA MAZ KÖŞ KU NE ÇIK MAZ

NA VAR SAM DÜNYA NIN ZEV Kİ Nİ DE YAR SEN LE
DİZ LE RİM YA Rİ MİN SEV DA SIN DA SER DE GİZ

SÜR SEM EY A MA NA MA NA MAN YA
LE RİM

Rİ MA MA NA MAN HAK KIN Dİ VA
.. U ZAK TA NU

NİN DA E LİN E LİM DE CEN NET BAH ÇE Sİ NE DE YAR SEN
ZA ÇA GÖR SE GÖZ LE RİM YAR YA NIM DAN GİT Tİ DE Nİ CE

LE GİR SE MEY A MA NA MA NA
DUY MA DI MEY

MAN YA Rİ MA MA NA MAN
..

- 1 - [Ah, ENGELLER KOYMUYOR YAR SANA VARSAM
DÜNYANIN ZEVKİNİ DE YAR SENLE SÜRSEM (ey, Aman aman aman, yarım aman aman)
- 2 - [HAKKIN DİVANINDA ELİN ELİMDE
CENNET BAĞÇESİNE DE YAR SENLE GİRSEM (ey, Aman aman aman, yarım aman aman)
- 3 - [Ah, ÇIKAMAZ KÖŞKÜNE ÇIKMAZ DİZLERİM
YARIMIN SEVDASINDA SERDE GİZLERİM. (ey, Aman aman aman, yarım aman aman)
- 4 - [UZAKTAN UZAĞA GÖRSE GÖZLERİM
YAR YANIMDAN GİTTİ DE NİCE DUYMADIM (ey, Aman aman aman, yarım aman aman)

"Şekil 41; Trabzon Yöresine ait "Engeller Koymuyor Yar Sana Varsam" isimli Türkünün Notası",

Hicaz ve Hümayun makamlarının iç içe kullanıldığı görülmektedir. Hicaz Ailesi makamları çıkış seyri esnasında Fa# (Eviç) perdesi kullanırken, iniş seyri esnasında Fa naturel (Acem) perdesinin kullanıldığı görülmektedir.

Şekil 42' de Trabzon yöresine ait Hicaz karakterli 15 türkü içerisinde yer alan Kazım ÖZTÜRK' den alınan Kasım GÜRSOY' un derlediği ve Yücel PAŞMAKÇI' nın notaya aldığı "Dere Sürer Gazeli" isimli üçlemesi sonda olan 7/8' lik türkü, Geleneksel Türk Müziği

literatüründe belirtilen Hicaz Ailesi makamlarından Hicaz 4' lüsü içerisinde seyir yaptığı görülmektedir. Türküde makamın genişleme perdelerinin de kullanılmadığı görülmektedir.

TRT MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T.H.M. REPERTUAR SIRA No: 2132
İNCELEME TARİHİ: 6 - 1982

YÖRESİ:
TRABZON, BESİKDÜZÜ

KİMDEN ALINDIĞI:
RAZİM ÖZTÜRK

SÜRESİ:

DERLEYEN:
KASIM GÜRSOY

DERLEME TARİHİ:

NOTAYA ALAN:
YÜCEL PAŞMAKÇI

DERE SÜRER GAZELİ

DE RE SÜ RE GA ZE LI YA RU M DÜR YA
DA RA RA SA CI NI DA RA I KI YA NI
GÜ ZE RÖL SUN BAK MA KI YI LE DO CU TA
BI I NİN HI HER GİZ GÜ BA N SI LE GE SO ZE RU L LI SU N
HER GİZ GÜN BA N LE GE ZE RUL LI SUN

“Şekil 42; Trabzon Yöresine ait "Dere Sürer Gazeli" isimli Türkünün Notası",

Şekil 43’ de Trabzon yöresine ait Hicaz karakterli 15 türkü içerisinde yer alan Emine TANAYDIN’ dan alınan “Yayladım Koyunu Orman Aralarına” isimli üçlemesi sonda olan 9/16’ lik türkü, Geleneksel Türk Müziği literatüründe belirtilen Hicaz Ailesi makamlarından Hicaz makamı dizisi içerisinde seyir yaptığı görülmektedir. Türküde makamın genişleme perdelerinin de kullanılmadığı görülmektedir.

TRT MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T.H.M. REPERTUAR SIRA No: 2355
İNCELEME TARİHİ:

YÖRESİ:
TRABZON

KİMDEN ALINDIĞI:
EMİNE TANAYDIN

SÜRESİ:

DERLEYEN:

DERLEME TARİHİ:

NOTAYA ALAN:

YAYLADIM KOYUNU ORMAN ARALARINA

YA YI LA DIM KO YU NU ORMA NA RA
LA RI NA GURBAN O LA YIM GUR BAN
YA RIN E DA LA YIM GUR BAN RI NA

“Şekil 43; Trabzon Yöresine ait "Yayladım Koyunu Orman Aralarına" isimli Türkünün Notası",

Şekil 44' de Trabzon yöresine ait Hicaz karakterli 15 türkü içerisinde yer alan Erkan OCAKLI' dan alınan Mehmet ÖZBEK' in derlediği ve notaya aldığı "Mensure Dedikleri" isimli üçlemesi başta olan 7/8-7/4' lük usul geçişli türkü, Geleneksel Türk Müziği literatüründe belirtilen Hicaz Ailesi makamlarından Hicaz dizisi içerisinde seyir yaptığı görülmektedir. Türküde makamın genişleme perdelerinin de kullanılmadığı görülmektedir.

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T H M REPERTUAR SIRA No : 2441
İNCELEME TARİHİ : 16_2_1984

YÖRESİ
TRABZON

KİMDEN ALINDIĞI
ERKAN OCAKLI

SÜRESİ :
44

DERLEVEN
MEHMET ÖZBEK

DERLEME TARİHİ
27.3.1980

NOTAYA ALAN
MEHMET ÖZBEK

MENSURE DEDİKLERİ

ÇA YE Lİ N DE N Ö YA Nİ Gİ DE LU M YA M
SİR TUN DA KI SE PE TU N BE NO LA YI M
LI HA YA MA Lİ Gİ DE LU M YA Lİ HA YA MA Lİ
Gİ DE LUM YA Lİ HA ÇA YE Lİ N DE N
SİR TUN DA N DE N KI
Ö SE YA Nİ N Gİ DE LU M YA Lİ HA YA MA Lİ
Gİ DE LU M YA Lİ HA YA MA Lİ BE NO LUM YA Lİ HA
YA MA Lİ BE NO LUM YA Lİ HA
MEN SU RE DE Dİ K LE Rİ Gİ Z SEN Mİ SU N
SE N Mİ SU N GİZ SEN Mİ SUN SEN

"Şekil 44; Trabzon Yöresine ait "Mensure Dedikleri" isimli Türkünün Notası",

Şekil 45’ de Trabzon yöresine ait Hicaz karakterli 15 türkü içerisinde yer alan Hasan TUNÇ’ dan alınan Cemile CEVHER’ in derlediği ve Ahmet YAMACI’ nın notaya aldığı “Divane Aşık Gibi De Dolaşırım Yollarda” isimli üçlemesi sonda olan 5/8’ lik türkü, Geleneksel Türk Müziği literatüründe belirtilen Hicaz Ailesi makamlarından Hicaz dizisi içerisinde seyir yaptığı görülmektedir. Türküde makamın genişleme perdelerinin de kullanılmadığı görülmektedir.

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T H M REPERTUAR SIRA No: 2598
İNCELEME TARİHİ : 22.11.1984

DERLEYEN
CEMİLE CEVHER

DERLEME TARİHİ

YÖRESİ
TRABZON, MAÇKA

KİMDEN ALINDIĞI
HASAN TUNÇ

NOTAYA ALAN
AHMET YAMACI

SÜRESİ : DİVANE AŞIK GİBİ DE DOLAŞIRIM YOLLARDA

ERKİ : Dİ VA NE A SIK Gİ Bİ DE DO LA Şİ Rİ M
KIZ : BO BAN BE Nİ BO BAM DA N DA BİR KE RE CU K

YOL LAR DA N KIZ SE NUN SE BE Bİ NE N
İS TE SU N AL LA HUN E M Rİ İ LA N

KIZ SE NUN SE BE Bİ NE N KAL DIM İS TAN
AL LA HUN E M Rİ LAN LA N GE LU NUM OL

BUL LAR DA KAL DIM İS TAN BUL
SUN DE SİN GE LU NUM OL SUN

“Şekil 45; Trabzon Yöresine ait "Divane Aşık Gibi de Dolaşırım Yollarda" isimli Türkünün Notası",

Şekil 46’ de Trabzon yöresine ait Hicaz karakterli 15 türkü içerisinde yer alan Oykan KELEŞ’ ten alınan Volkan KONAK’ ın derlediği notaya aldığı “Gece Geldim Duydun Mi” isimli 4/4’ lük türkü, Geleneksel Türk Müziği literatüründe belirtilen Hicaz Ailesi makamlarından Hicaz dizisi içerisinde seyir yaptığı görülmektedir. Türküde makamın genişleme perdelerinin de kullanılmadığı görülmektedir.

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T H M REPERTUAR SIRA N o : 312 6
İNCELEME TARİHİ : 2 5 1986

DERLEVEN
VOLKAN KONAK

YÖRESİ
TRABZON-MAÇKA
KİMDEN ALINDIĞI
OYKAN KELEŞ
SÜRESİ :

KUKO DALDAN AŞAĞI
(GECE GELDİM DUYDUNMI)

DERLEME TARİHİ
9 10 1986

NOTAYA ALAN
VOLKAN KONAK

SAZ - - -

KU KO DAL DAN A ŞA GE LU Yİ A ĞIR A ĞIR
Sİ GA RA MUN DU MA Nİ KE SE Yİ NE FE SU Mİ
KE MEN ÇE MUN KA PA ĞI SA RI KE MEN ÇE DEN DUR

(SAZ - - - - -) KU KO DAL DAN A SA
Sİ GA RA MUN DU MA Nİ
KE MEN ÇE MUN KA PA ĞI

GE LU Yİ A ĞIR A ĞIR GEL DA ES Kİ Sİ Ğİ Bİ
KE SE Yİ NE FE SU Mİ BA ĞUR DU Mİ Kİ A ĞIZ
SA RI TE NE KE DEN DUR EL LE RE ĞÜ NEŞ A LUR

Bİ ZİM KA PI DA BA ĞIR KA PI Sİ NUN O NUN DE
TA Nİ DUN Mİ SE SU Mİ GE CE GEL DUM DUY DUN Mİ
Bİ ZE YA Ğ MUR NE DEN DUR KA LE DEN TÜŞ Tİ Bİ TAŞ

2-3
ME REK VA RI DI ME REK Bİ DE DUM EV LE NE YİM
ĞÜ ZE LU MU YU DUN Mİ BA ĞUR DUM KA PI LAR DA
TÜS Dİ DA VUR Dİ BA NA FE LEK SA NA NEY LE DUM

“Şekil 46; Trabzon Yöresine ait "Gece Geldim Duydun mi" isimli Türkünün Notası”,

Şekil 47’ de Trabzon yöresine ait Hicaz karakterli 15 türkü içerisinde yer alan Mehmet ALAN’ dan alınan Volkan KONAK’ ın derlediği notaya aldığı “Gece Geldim Duydun Mi” isimli 4/4’ lük türkü, Geleneksel Türk Müziği literatüründe belirtilen Hicaz Ailesi makamlarından Hicaz 4’ lüsü içerisinde seyir yaptığı görülmektedir. Türküde makamın genişleme perdelerinin de kullanılmadığı görülmektedir.

TRT MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
THM REPERTUAR SIRA No : 3128
İNCELEME TARİHİ : 25 2 1988

DERLEYEN
VOLKAN KONAK

YÖRESİ
TRABZON-MAÇKA
KİMDEN ALINDIĞI
MEHMET ALAN

KAPISININ ÖNÜNDE

DERLEME TARİHİ
9 15 1986

NOTAYA ALAN
VOLKAN KONAK

SÜRESİ

(OY) KA Pİ Sİ NUN
(OF) BU SE NE YAY

O NUN DE YE SİL LER PA Zİ LA Rİ NI YE
LA CI YİM KO YIN LA Rİ HEY LE RUM OL SA

KA RA YA ZİL MİS AL NU MUN YA Zİ LA Rİ
ES Kİ GÜN LE RUM DA HA GÜ ZEL SÖY LE RUM

AL NU MUN (SAZ.....) AŞ MA Kİ RA Nİ AŞ MA
DA HA YAY LA NUN Çİ ME Nİ Nİ

BEN SE Nİ TA Nİ Yİ RUM YE SİL Cİ ÇE CUK LE Rİ DA
BE NUM TO RA TUM ES Tİ AH NE ŞE Lİ GÜN LE RUM DA

CİL VE LİM SA NA Yİ RUM CİL VE LİM (SAZ.....)
AR KA DAŞ BEN DEN GEÇ Tİ AR KA DAŞ

“Şekil 47; Trabzon Yöresine ait "Kapisinin Önünde" isimli Türkünün Notası",

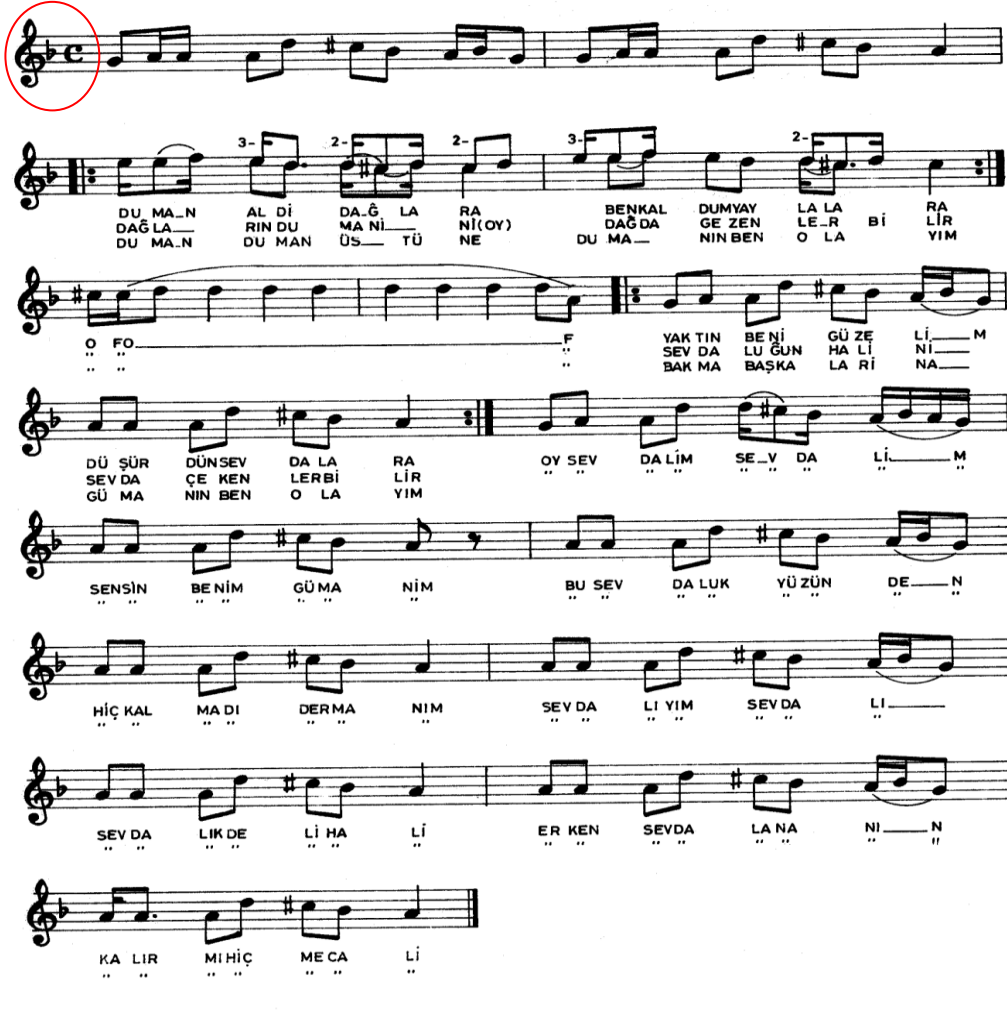
Şekil 48’ de Trabzon yöresine ait Hicaz karakterli 15 türkü içerisinde yer alan Dursun DERELİ’ den alınan Altan DEMİREL’ in derlediği “Duman Aldi Dağlara” isimli 4/4’ lük türkü, Geleneksel Türk Müziği literatüründe belirtilen Hicaz Ailesi makamlarından Hicaz 4’ lüsü içerisinde seyir yaptığı görülmektedir. Türküde makamın genişleme perdelerinin de kullanılmadığı görülmektedir.

YÖRESİ
TRABZON
KİMDEN ALINDIĞI
DURSUN DERELİ

DUMAN ALDI DAĞLARA

NOTAYA ALAN
ALTAN DEMİREL

SÜRESİ :

“Şekil 48; Trabzon Yöresine ait "Duman Aldı Dağları" isimli Türkünün Notası",

Şekil 49’ da Trabzon yöresine ait Hicaz karakterli 15 türkü içerisinde yer alan Cemile CEVHER’ in derlediği ve Adnan ATAMAN’ ın notaya aldığı “Alaca Çorapları Ayağına Dar İdi” isimli 4/4’ lük türkü, Geleneksel Türk Müziği literatüründe belirtilen Hicaz Ailesi makamlarından Hicaz 4’ lüsü içerisinde seyir yaptığı görülmektedir. Türküde makamın genişleme perdelerinin de kullanılmadığı görülmektedir.

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T H M REPERTUAR No: 3867
İNCELEME TARİHİ : 27.8.1993

DERLEYEN
CEMİLE CEVHER

YÖRESİ
TRABZON / Çaykara
KİMDEN ALINDIĞI

ALACA ÇORAPLARI AYAĞINA DAR İDİ

DERLEME TARİHİ

NOTALAYAN
ADNAN ATAMAN

SÜRESİ :

(SAZ - - - - -)

A LA CA ÇO RAP LA RI

A YA ĞI NA DA RI Dİ AL DAT TIN BE Nİ E GİZ

SE NİN SEV DAN VA Rİ Dİ SE NİN SEV DAN VAR

ALACA ÇORAPLARI AYAĞINA DAR İDİ
ALDATTIN BENİ E GİZ SENİN SEVDAN VAR İDİ
TARADI SAÇLARINI DANE DANE BEŞ DANE
SÖYLE BANA SEVDUĞUM SEVDALARIN GAÇ DANE
PINARDAN SU DAŞIRUM BAYBURTLI TULUM İLE
ALACAGUM GİZ SENİ DİRD İLE ZULUM İLE
KEMENÇEMUN ÜSTÜNE DOLAYIYUM DOLAYI
GİZ SENİ ALAMAZSAM MÜSKALARDIR GOLAYI
(GİZ SENİ ALAMAZSAM HOCALARDIR GOLAYI)

“Şekil 49; Trabzon Yöresine ait "Alaca Çorapları Ayağına Dar İdi" isimli Türkünün Notası”,

Şekil 50’ de Trabzon yöresine ait Hicaz karakterli 15 türkü içerisinde yer alan Cemile CEVHER’ den alınan, Cemile CEVHER’ in derlediği ve Tuncer İNAN’ ın notaya aldığı “*Sen Bu Yaylaları Yaylayamazsun*” isimli üçlemesi sonda 5/8’ lik türkü, Geleneksel Türk Müziği literatüründe belirtilen Hicaz Ailesi makamlarından Hicaz dizisi içerisinde seyir yaptığı görülmektedir. Türküde makamın genişleme perdelerinin de kullanılmadığı görülmektedir.

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T H M REPERTUAR No : 3904
İNCELEME TARİHİ : 26. 8. 1993

DERLEYEN
CEMİLE CEVHER

DERLEME TARİHİ

YÖRE
TRABZON
KAYNAK KİŞİ
CEMİLE CEVHER

NOTALAYAN
TUNCER İNAN

SEN BU YAYLALARI YAYLIYAMASUN

SÜRE: ♩ = 180

SEN BU YAY LA LA RI YAY LI YA MA
A ÇİL DUM A Çİ LA MA
SO ĞUK SU BA ŞIN DA DUM KU ZU KE BA

SUN GÜ LÜM YAY LI YA MA SUN (SAZ - - - -)
DUM GÜ LÜM A Çİ LA MA DUM
Bİ GÜ LÜM KU ZU KE BA Bİ

YAY LI YA MA SUN YAV RİM YAY LI YA MA
A Çİ LA MA DUM YAV RİM A Çİ LA MA
KU ZU KE BA Bİ YAV RİM KU ZU KE BA

“Şekil 50; Trabzon Yöresine ait "Sen Bu Yaylaları Yaylıyamasun" isimli Türkünün Notası”,

Şekil 51’ de Trabzon yöresine ait Hicaz karakterli 15 türkü içerisinde yer alan Dursun DERELİ’ den alınan, Yücel PAŞMAKÇI’ nın in derlediği ve notaya aldığı “Mektup Yazdım Alasın” isimli üçlemesi ikinci sırada olan 9/16’ lık türkü, Geleneksel Türk Müziği literatüründe belirtilen Hicaz Ailesi makamlarından Hicaz 4’ lüsü içerisinde seyir yaptığı görülmektedir. Türküde makamın genişleme perdelerinin de kullanılmadığı görülmektedir.

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T H M REPERTUAR No : 3942
İNCELEME TARİHİ : 12. 8. 1994
2. İNCELEME TARİHİ : 1990
YÖRE
TRABZON
KAYNAK KİŞİ
DURSUN DEREELİ
SÜRE ♪♪♪ = 40

MEKTUP YAZDIM ALASIN

DERLEYEN
YÜCEL PAŞMAKÇI

DERLEME TARİHİ
1989

NOTALAYAN
YÜCEL PAŞMAKÇI

(SAZ)

MEK TUP YAZ DIM A LA SIN O KU YU AĞ
YA ZI YA ZA RUM YA ZI KUR ŞUN KA LE
YA ZI YA ZA RUM YA ZI AY NA NUN KA

LA YA SIN (SAZ
Mİ Yİ LAN
PA Ğİ NA

MEK TU BU MUN ÜS TÚ NE DA DUR MA YA (SAZ)
GEL GÜ LÜM KO NU ŞA LIM OY AL MAK ME
GEL DİK Mİ YAV RUM Yİ NE DA AY Rİ LİK

“Şekil 51; Trabzon Yöresine ait "Mektup Yazdım Alasın" isimli Türkünün Notası",

2.3.4. Artvin Yöresi Hicaz Karakterli Türkülerin Makamsal Analizi

TRT Repertuarı incelendiğinde Artvin yöresine ait Hicaz karakterli 2 türkü içerisinde yer alan Hayrettin BİLGİN’ den alınan Altan DEMİREL’ in derlediği ve notaya aldığı “*Yenge Geldi Hoş Geldi*” isimli 4/4’ lük türkü, Geleneksel Türk Müziği literatüründe belirtilen Hicaz Ailesi makamlarından Hicaz makamının özelliklerini yansıttığı görülmektedir. Türküde makamın genişleme perdelerinin kullanılmadığı görülmektedir.

YÖRESİ
ARTVIN / Şavşat

YENGE GELDİ HOŞ GELDİ

DERLEME TARİHİ
22.02.1972

KİMDEN ALINDIĞI
HAYRETTİN BİLGİN

NOTALAYAN
A.TAN DEMİREL

SÜRE: ♩ = 76

(SAZ -----)

YEN GE GEL Dİ HOŞ GEL Dİ CAN CAN YEN GE CAN
YEN GE YERİN DAR MIDUR " " " " "

KİL HEY BE Sİ BOŞ GEL Dİ CAN CAN YEN GE CAN
ET RA FİN DU VAR MI DUR " " " " "

YAY LA DAN GE LEN YEN GE CAN CAN YEN GE CAN
BİZ KE TE İS Tİ YO RUK " " " " "

NE DEN E Lİ BOŞ GEL Dİ CAN CAN YEN GE CAN
HIÇ HA BE RİN VAR MI DUR " " " " "

YENGE GELDİ HOŞ GELDİ (can can yenge can)
KİL HEYBESİ BOŞ GELDİ (can can yenge can)
YAYLADAN GELEN YENGE (can can yenge can)
NEDEN ELİ BOŞ GELDİ (can can yenge can)

YENGE YERİN DAR MIDUR (can can yenge can)
ETRAFIN DUVAR MIDUR (can can yenge can)
BİZ KETE İSTİYORUK (can can yenge can)
HIÇ HABERİN VAR MIDUR (can can yenge can)

BİZİM YENGE NAZLIDUR (can can yenge can)
KETELERİ TUZLIDUR (can can yenge can)
YENGE ADIN FADİDUR (can can yenge can)
KETELERİ CADİDUR (can can yenge can)

“Şekil 52; Artvin Yöresine ait "Yenge Geldi Hoş geldi" isimli Türkünün Notası",

Şekil 53’ te Artvin yöresine ait Hicaz karakterli 2 türkü içerisinde yer alan Hayrettin BİLGİN’ den alınan Altan DEMİREL’ in derlediği ve notaya aldığı “*Tahıl Sardım Harmana*” isimli 4/4’ lük türkü, Geleneksel Türk Müziği literatüründe belirtilen Hicaz Ailesi makamlarından Hicaz makamının özelliklerini yansıttığı görülmektedir. Türküde makamın genişleme perdelerinin kullanılmadığı görülmektedir.

T R T MÜZİK DAİRESİ
BAŞKANLIĞI YAYINLARI
T H M REPERTUVAR NO : 4752
İNCELEME TARİHİ : 31.03.2008

DERLEYEN
BANTTAN YAZILDI

YÖRESİ
ARTVIN / Şavşat

DERLEME TARİHİ
22.02.1972

KİMDEN ALINDIĞI
HAYRETTİN BİLGİN

TAHİL SARDIM HARMANA

NOTALAYAN
ALTAN DEMİREL

SÜRE: ♩ = 76

(SAZ

TA HİL SAR DIM HAR MA NA DA KA RI ŞI YOR SA MA NA
A TI MIN BOY NU KA RA DA Bİ NEM Gİ DEM İL BA LA

İ Kİ Mİ ZİN HAS RE Tİ DE KAL DI A HİR ZA MA NA
YA GE LEM YA GEL Mİ YEM DE SE NAĞ LA BAH Tİ KA RA

TAHİL SARDIM HARMANA DA
KARIŞIYOR SAMANA
KİMİZİN HASRETI DE
KALDI AHİR ZAMANA

ATIMIN BOYNU KARA DA
BINEM GİDEM İKBALA
YA GELEM YA GELMİYEM DE
SEN AĞLA BAHTI KARA

PEŞKİR ASTIM DİREKTEN DE
YANIYORUM YÜREKTEN
KEŞKE SEVMEZ OLAYDIM DA
AYRILIK VAR FELEKTEN

MENEKŞE MEŞELERDE DE
GÜL YAĞI ŞİŞELERDE
FELEK GÖZÜN KÖR OLSUN DA
KALDIK DİP KOŞELERDE

ikbal : baht açıklığı, yüksek bir makama ulaşma hali

“Şekil 53; Artvin Yöresine ait "Tahıl Sardım Harmana" isimli Türkünün Notası”,

2.3.5. Rize Yöresi Hicaz Karakterli Türkülerin Makamsal Analizi

TRT Repertuarı incelendiğinde *Rize* yöresine ait 61 türkü içerisinde Hicaz Karakterli hiçbir türküye rastlanmamıştır.

T R T MÜZİK BAİRESİ YAYINLARI
T H M REPERTUAR SIRA No :2031
İNCELEME TARİHİ : 11.12. 1979

YÖRESİ
GÜMÜŞHANE

KİMDEN ALINDIĞI
NURETTİN ŞENÖL

SÜRESİ ♩ = 72

DERLEYEN
ALÂETTİN BAHÇEKAPILI

DERLEME TARİHİ
Nisan - 1979

NOTAYA ALAN
SONER ÖZBİLEN

AVLUYA BİR KUŞ KONDU

AV LU YA BİR KUŞ KO N DU YE Sİ Lİ Dİ KA NA Dİ NE
Tİ RE NİN DÜ R DÜ ĞÜ NE TA Ş KOY DUM GE Dİ Gİ NE

YE Sİ Y Lİ Dİ KA NA Dİ GÜ ZEL LE Rİ Nİ Çİ N DE R
TAŞ KO Y DUM GE Dİ Gİ NE AN NE LER Kİ Z BES Lİ YO R

Nİ YE BE Nİ SEV Kİ NA Dİ NE Nİ YE BE Nİ SEV Kİ NA Dİ NE
VE R Mİ YOR SEV Dİ Gİ NE

A MAN DA YE Sİ L Lİ MO Ğ LAN DO LAN DA Ğ LA Rİ DO LA N

SAL LA N KÖ LEN BE NO LAM

-1-
AVLUYA BİR KUŞ KONDU
YEŞİL İDİ KANADI
GÜZELLERİN İÇİNDE
NİYE BENİ KİNADI
AMANDA YEŞİLLİM OĞLAN
Bağlantı DOLAN DAĞLARI DOLAN
SALLAN KÖLEN BEN OLAM

-2-
TRENİN DÜDÜĞÜNE
TAŞ KOYDUM GEDİĞİNE
ANNELER KIZ BESLİYOR
VERMİYOR SEVDİĞİNE
Bağlantı.

"Şekil 55; Gümüşhane Yöresine ait "Avluya Bir Kuş Kondu" isimli Türkünün Notası",

2.3.7. Bayburt Yöresi Hicaz Karakterli Türkülerin Makamsal Analizi

TRT Repertuarı incelendiğinde; *Bayburt* yöresine ait 36 türkü belirlenmiş olup, türkülerin notaları tek tek incelenerek bu türküler içerisinde 1 adet Hicaz karakterli türkü tespit edilmiştir. Abdullah KAYSERİLİOĞLU' ndan alınan Ahmet YAMACI' nın derlediği ve notaya aldığı "*Arpalar Orak Oldu*" isimli üçlemesi sonda 7/8' lik türkü, Geleneksel Türk Müziği literatüründe belirtilen Hicaz Ailesi makamlarından Hicaz makamının özelliklerini

2.4. TRT REPERTUARINDA BULUNAN DOĞU ANADOLU YÖRESİ İLLERİNE AİT HICAZ KARAKTERLİ TÜRKÜLERİN MAKAMSAL YÖNDEN İNCELENMESİ

2.4.1. Erzurum Yöresi Hicaz Karakterli Türkülerin Makamsal Analizi

TRT Repertuarı incelendiğinde; *Erzurum* yöresine ait 6 adet Hicaz karakterli türkü tespit edilmiştir. Selahattin YETİMOĞLU' ndan alınan Muzaffer SARISÖZEN' in derlediği ve notaya aldığı "Al At' ta Yeşil Kolan" isimli 12/8' lik türkü, Geleneksel Türk Müziği literatüründe belirtilen Hicaz Ailesi makamlarından Hicaz makamının özelliklerini yansıttığı görülmektedir. Hicaz 4' lüsü ve 5' lisi içerisinde seyir eden türküde makamın genişleme perdelerinin kullanılmadığı görülmektedir.

TRT. MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
THM. No: 409 - 22. 5. 1973

YÖRESİ
SENKAYA

KİMDEN ALINDIĞI
SELÂHATTİN YETİMOĞLU

SÜRE

DERLEYEN
MUZAFFER SARISÖZEN

DERLEME TARİHİ

NOTAYA ALAN
MUZAFFER SARISÖZEN

AL AT' TA YEŞİL KOLAN

1. A LAT TA YE ŞİL KO LAN A LAT TA YE ŞİL KO LAN
2. ME ĞER GÖN LÜN VAR BEN DE ME ĞER GÖN LÜN VAR BEN DE
3. ÇO KU ZAK GEZ ME BEN DEN ÇO KU ZAK GEZ ME BEN DEN
DO LAN SEV Dİ ĞİM DO LAN DO LAN SEV Dİ ĞİM DO LAN
İŞ TE GE Lİ YOR OĞ LAN İŞ TE GE Lİ YOR OĞ LAN
MEN Dİ LİM KAL DI SEN DE MEN Dİ LİM KAL DI SEN DE
ÖL SEM AY RİL MAM SEN DEN ÖL SEM AY RİL MAM SEN DEN
DO LAN SEV Dİ ĞİM DO LAN DO LAN SEV Dİ ĞİM DO LAN
SEV DA Sİ KIZ DAN O LAN SEV DA Sİ KIZ DAN O LAN

“Şekil 57; Erzurum Yöresine ait "Al At'ta Yeşil Kolan" isimli Türkünün Notası",

Şekil 58' de *Erzurum* yöresine ait 6 adet Hicaz karakterli türkü içerisinde Muzaffer YÖNDEN' den alınan Yücel PAŞMAKÇI' nın derlediği ve notaya aldığı "Bir Matara Bir Yandan" isimli 6/4' lük türkü, Geleneksel Türk Müziği literatüründe belirtilen Hicaz Ailesi makamlarından Hicaz makamının özelliklerini yansıttığı görülmektedir. Hicaz 4' lüsü içerisinde seyir eden türküde makamın genişleme perdelerinin kullanılmadığı görülmektedir.

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T H M REPERTUAR SIRA No : 1983
İNCELEME TARİHİ : 4 - 10 - 1979

YÖRESİ
ERZURUM - NARMAN - Samikale

KİMDEN ALINDIĞI

SÜRESİ :
♩ = 106

DERLEYEN
MUZAFFER YÖNDEN

DERLEME TARİHİ
1968

NOTAYA ALAN
YÜCEL PAŞMAKÇI
25 - 8 - 1979

BİR MATARA BİR YANDAN

BİR MA TA RA BİR YAN DAN BİR MA TA RA BİR YAN DAN
MA TA RA RA MIN ZEN CI RI MA TA RA RA MIN ZEN CI RI
BİR MA TA RA RA MIN ZEN CI RI MA TA RA RA MIN ZEN CI RI
BİR MA TA RA RA MIN ZEN CI RI MA TA RA RA MIN ZEN CI RI

A ÇIN SI LİR YAN DAN YAN DAN A SI LİR YAN DAN YAN DAN
KON GI YA R MIN GI RE DI YOR KON YA US TA LA RI NA

EY VE L SEV DA Bİ RI Dİ EY VE L SEV DA Bİ RI Dİ
ŞİM Dİ ZA MAN GİZ LA ŞİM Dİ ZA MAN GİZ LA RI
BE Nİ DOK TOR ET SE LE R BE Nİ DOK TOR ET SE LER

ŞİM Dİ HER YA N DAN YAN DA N ŞİM Dİ HER YAN DAN YAN DAN
HİN GİR MIN GI TA LA RI YO R HİN GİR MIN GI TA LA RI NA

— 1 —
BİR MATARA BİR YANDAN
..
..
ASILIR YANDAN YANDAN
..
..
EVVEL SEVDA BİRİDİ
..
..
ŞİMDİ HER YANDAN YANDAN
..
..

— 2 —
MATARAMIN ZENCİRİ
..
..
ÇİNGİR MINGİR EDİYOR
..
..
ŞİMDİ ZAMAN GİZLARI
..
..
HINGİR MINGİR EDİYOR
..
..

— 3 —
BİR MATARA YAPTIRDIM
..
..
KONYA ÜSTALARINA
..
..
BENİ DOKTOR ETSELER
..
..
GÜRBET HASTALARINA
..
..

“Şekil 58; Erzurum Yöresine ait "Bir Matara Bir Yandan" isimli Türkünün Notası",

Şekil 59’ da *Erzurum* yöresine ait 6 adet Hicaz karakterli türkü içerisinde Muharrem AKKUŞ’ tan alınan Muharrem AKKUŞ’ un derlediği ve notaya aldığı “Nenni” isimli 4/4’ lük türkü, Geleneksel Türk Müziği literatüründe belirtilen Hicaz Ailesi makamlarından Hicaz makamının özelliklerini yansıttığı görülmektedir. Hicaz 4’ lüsü içerisinde seyir eden türküde makamın genişleme perdelerinin kullanılmadığı görülmektedir.

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T H M REPERTUAR SIRA No : 2326
İNCELEME TARİHİ :

DERLEYEN
MUHARREM AKKUŞ

YÖRESİ
ERZURUM

DERLEME TARİHİ

KİMDEN ALINDIĞI
MUHARREM AKKUŞ

NENNİ

NOTAYA ALAN
MUHARREM AKKUŞ

GÖ NÜL DER YAR Dİ YA RI HU HU
SU GEL Dİ YAR Dİ YA RI NE N Nİ
DAĞ LAR KALK SIN A RA DAN YA V R U M
GÖ RÜN SÜN YAR Dİ YA RI NE N Nİ

—1—
GÖNÜL DER YAR DİYARI HU HU
SU GELDİ YAR DİYARI NENNİ
DAĞLAR KALKSIN ARADAN YAVRUM
GÖRÜNSÜN YAR DİYARI NENNİ
Bağ { NENNİ NENNİ HU GELİR HU HU
ÇEŞMELERDEN SU GELİR YAVRUM
UZUN UZUN OLUK DAN
YAVRUMA UYKU GELİR NENNİ

—2—
BABA DER AĞLAMAKDAN HU HU
BAĞA SU BAĞLAMAKDAN NENNİ
BAĞDA YAPRAK KALMADI YAVRUM
YARAMA BAĞLAMAKDAN

—3—
DERT BENDE KÂRE BENDE HU HU
EYLENMEZ YARE BENDE NENNİ
YUVASIZ GUŞLAR GİBİ YAVRUM
KALMIŞIM PARAKENDE

“Şekil 59; Erzurum Yöresine ait "Nenni" isimli Türkünün Notası”,

Şekil 60’ da Erzurum yöresine ait 6 adet Hicaz karakterli türkü içerisinde Hulusi SEVEN’ den alınan Necati BORLAK’ ın derlediği ve notaya aldığı “Çıktım Tandır Başına” isimli 6/8’ lik türkü, Geleneksel Türk Müziği literatüründe belirtilen Hicaz Ailesi makamlarından Hicaz makamının özelliklerini yansıttığı görülmektedir. Hicaz 4’ lüsü ve 5’ lisi içerisinde seyir eden türküde makamın genişleme perdelerinin kullanılmadığı görülmektedir.

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T H M REPERTUAR SIRA No : 2481
İNCELEME TARİHİ : 29_3_1984

DERLEYEN
NECATİ BORLAK

YÖRESİ
ERZURUM

DERLEME TARİHİ

KİMDEN ALINDIĞI
HULUSİ SEVEN

SÜRESİ :

NOTAYA ALAN

ÇIKTIM TANDIR BAŞINA

ÇI K TIM TAN DI R BA ŞI NA BA ŞIM DEĞ Dİ

TA ŞI NA A MA Nİ BA ŞIM A MA Nİ Sİ LA DA GU ŞUM VAR...
Dİ ŞİM Sİ LA DA YA RİM VAR
MO LUM BE LİM

“Şekil 60; Erzurum Yöresine ait "Çıktım Tandır Başına" isimli Türkünün Notası”,

Şekil 61’ de *Erzurum* yöresine ait 6 adet Hicaz karakterli türkü içerisinde Hulusi SEVEN’ den alınan Necati BORLAK’ ın derlediği ve notaya aldığı “*Şad Ol Del Gönül*” isimli 6/8’ lik türkü, Geleneksel Türk Müziği literatüründe belirtilen Hicaz Ailesi makamlarından Hicaz makamının özelliklerini yansıttığı görülmektedir. Hicaz dizisi içerisinde seyir eden türküde makamın genişleme perdelerinin kullanılmadığı görülmektedir.

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T H M REPERTUAR No : 4135
İNCELEME TARİHİ : 03. 12. 1997

YÖRE
ERZURUM
KAYNAK KİŞİ
YÖRE EKİBİ

SÜRE :

ŞÂD OL DELİ GÖNÜL

DERLEYEN
MUSTAFA ÖZGÜL

DERLEME TARİHİ

NOTALAYAN
MUSTAFA ÖZGÜL

(SAZ - - - - -)

ŞÂ DOL DE Lİ GÖ NÜL MÜJ DE LE ROL SUN
BE NİM YÂ RİM GE LE CEK MIŞ BU GE CE
KE SİL SİN GUR BAN LAR YAN SİN ŞE MA LAR
KÜL Lİ MA LIM TA LAN OL SUN BU GE CE

ŞÂD OL DELİ GÖNÜL MÜJDELER OLSUN
BENİM YÂRİM GELECEKMIŞ BU GECE
KESİLSİN GURBANLAR YANSIN ŞEMALAR
KÜLLİ MALİM TALAN OLSUN BU GECE

BUGÜN BU GÖNLÜMÜN KARA GÜNÜDÜR
ÜZERİMDE YANAN AŞK TUTÜNÜDÜR
ARİFE AKŞAMI BAYRAM GÜNÜDÜR
GİDEM YÂRE GURBAN OLAM BU GECE

ŞEM'A : Muma batırılmış fitil

“Şekil 61; Erzurum Yöresine ait " Şad Ol Del Gönül " isimli Türkünün Notası",

Şekil 62’ de Erzurum yöresine ait 6 adet Hicaz karakterli türkü içerisinde Kemal YILDIZ’ den alınan Mehmet ÇALMAŞUR’ un derlediği ve notaya aldığı “Yüksek Minarede Ezan Okunur” isimli 10/8’ lik türkü, Geleneksel Türk Müziği literatüründe belirtilen Hicaz Ailesi makamlarından Hicaz makamının özelliklerini yansıttığı görülmektedir. Hicaz 4’ lüsü içerisinde seyir eden türküde makamın genişleme perdelerinin kullanılmadığı görülmektedir.

YÖRE
ERZURUM/Şenkaya

DERLEME TARİHİ
11. 05. 2006

KAYNAK KİŞİ
KEMAL YILDIZ

YÜKSEK MİNAREDE EZAN OKUNUR

SÜRE: ♩ = 176

NOTALAYAN
MEHMET ÇALMAŞIR

(SAZ -----)

YÜK SEK Mİ NA
KUM SAL DA EV

RE DE E ZAN O KU NUR
YAP MA SEL A LIR GI DER

E ZAN SE Sİ Şİ RİN CA NA
CA HİL DEN YAR SEV ME E LA

DO KU NUR
LIR GI DER

YÜKSEK MİNAREDE EZAN OKUNUR
EZAN SESİ ŞİRİN CANA DOKUNUR
KUMSALDA EV YAPMA SEL ALIR GİDER
CAHİLDEN YÂR SEVME EL ALIR GİDER
YÜKSEK MİNAREDEN ATTIM BEN BİR TAŞ
NE ANAM VAR NE BABAM NE GARDAŞ

“Şekil 62; Erzurum Yöresine ait "Yüksek Minarede Ezan Okunur" isimli Türkünün Notası",

2.4.2. Erzincan Yöresi Hicaz Karakterli Türkülerin Makamsal Analizi

TRT Repertuarı incelendiğinde; *Erzincan* yöresine ait 6 adet Hicaz karakterli türkü içerisinde Salih DÜNDAR’ dan alınan TRT repertuarında 2224 numaralı, derleyeni ve notaya alanın belirtilmediği “*Tanrıdan Diledim Bu Kadar Dilek*” isimli 4/4’ lük türkü, Geleneksel Türk Müziği literatüründe belirtilen Hicaz Ailesi makamlarından Hicaz makamının özelliklerini yansıttığı görülmektedir. Hicaz ve Hümayun makamları dizisi içerisinde seyir eden türküde makamın genişleme perdelerinin kullanılmadığı görülmektedir.

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T H M REPERTUAR SIRA No.2224
İNCELEME TARİHİ :

YÖRESİ
ERZİNCAN

KİMDEN ALINDIĞI
SALİH DÜNDAR

SÜRESİ :

DERLEYEN

DERLEME TARİHİ

NOTAYA ALAN

TANRIDAN DİLEDİM BU KADAR DİLEK

TAN RI DAN DI LE DİM BU KA DA RI Dİ LEK A MA
NA MA N BU KA DA R Dİ LEK
BU KA DA R Dİ LEK O YA RIN YÜ ZÜ NÜ
BİR DA HA GÖ REK A MA NA MA N BİR DA HA GÖ RE K
GEL A MA NA MA N YA NI MA KHY MA BU YA ZI K CA NI MA
BİR KA RA KA SI N BİR KA RA GÖ ZÜN DE GE R DÜN YA MALI NA

- 1 -

TANRIDAN DİLEDİM BU KADAR DİLEK AMAN AMAN
O YARIN YÜZÜNÜ BİR DAHA GÖREK AMAN AMAN
BANA KİSMET DEĞİL DİZİNDE YATMAK AMAN AMAN
DİZİN DE YATIP DA YÜZÜNE BAKMAK AMAN AMAN
BAGEL AMAN ANAM YANIMA KIYMA BU YAZIK CANIMA
BİR KARA KAŞIN BİR KARA GÖZÜN DEĞER DÜNYA MALINA

- 2 -

AYRILIK HASRETİ CANIMA YETTİ AMAN AMAN
KALMADI GÖZÜMÜN YAŞLARI DİNDİ AMAN AMAN
BAHÇENİZDE LALE SÜMBÜL GÜL BİTTİ AMAN AMAN
ERİDİ YÜREĞİM TÜKENDİ BİTTİ AMAN AMAN
Bağlantı.

“Şekil 63; Erzincan Yöresine ait " Tanrıdan Diledim Bu Kadar Dilek " isimli Türkünün Notası",

Şekil 64’de *Erzincan* yöresine ait 6 adet Hicaz karakterli türkü içerisinde Mustafa ÖZGÜL’ den alınan, Mustafa ÖZGÜL’ ün derlediği ve notaya aldığı “*Tevekteki Üzümdür*” isimli 7/4’ lük türkü, Geleneksel Türk Müziği literatüründe belirtilen Hicaz Ailesi makamlarından Hicaz makamının özelliklerini yansıttığı görülmektedir. Hicaz dizisi içerisinde seyir eden türküde makamın genişleme perdelerinin kullanılmadığı görülmektedir.

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T H M REPERTUAR SIRA No: 2994
İNCELEME TARİHİ: 19.3.1985

YÖRESİ
ERZİNCAN-KEMALİYE (EĞİN)
KİMDEN ALINDIĞI
MUSTAFA ÖZGÜL
SÜRESİ :

DERLEYEN
MUSTAFA ÖZGÜL

DERLEME TARİHİ

NOTAYA ALAN
MUSTAFA ÖZGÜL

TEVEKTEKİ ÜZÜMDÜR

TE VEK DE Kİ Ü ZÜ M DÜ R Ü ZÜ Mİ KI
GÖ REN MA ŞAL LAH DE Sİ N OY NA YAN LA R
GÖ ZÜ M DÜ R A Y GI Nİ M BAY GI Nİ M
Bİ Zİ M Dİ R İ N CE BE L LİM YA R (SAZ)

Ü Z Ü M A L D İ M A S M A D A N
D A L L A R İ N A B A S M A D A N
A D A M A Y R I K A L I R M I
S E N İ N G İ B İ Y O S M A D A N

K E N K Ü L L E R İ N G Ö R Ü N Ü R
G İ Z Y A Z M A N İ N A L T İ N D A N
S E N İ A L I R G A Ç A R I M
A N A N B A B A N Y A N İ N D A N

“Şekil 64; Erzincan Yöresine ait " Tevekteki Üzümdür " isimli Türkünün Notası”,

Şekil 65’de *Erzincan* yöresine ait 6 adet Hicaz karakterli türkü içerisinde Burhan TARLABAŞI’ ndan alınan, Nida TÜFEKÇİ’ nin derlediği ve notaya aldığı “*Kınaya Gel Kınaya*” isimli 12/8 ve !0/8’ lik usul geçkili türkü, Geleneksel Türk Müziği literatüründe belirtilen Hicaz Ailesi makamlarından Hicaz makamının özelliklerini yansıttığı görülmektedir. Hicaz dizisi içerisinde seyir eden türküde makamın genişleme perdelerinin kullanılmadığı görülmektedir.

TRT MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T H M REPERTUAR No : 4244
İNCELEME TARİHİ : 02.02.2000

YÖRE
ERZİNCAN Kamâliye
KAYNAK KİŞİ
BURHAN TARLABAŞI

KINAYA GEL KINAYA
"Kına Havası"

DERLEYEN
NIDA TÜFEKÇİ

DERLEME TARİHİ

NOTALAYAN
NIDA TÜFEKÇİ

SÜRE: ♩ = 92

(SAZ -----)

KI NA YA GEL KI NA YA A KEL
KI NA YA GEL KI NA YA A KEL

LE RİN KI NA YA AN NE Sİ GEL ME YİN CE
LE RİN KI NA YA BA BA Sİ GEL ME YİN CE

VER YAV RUM DE ME YİN CE VER MEZ E LİN KI NA YA
VER YAV RUM DE ME YİN CE VER MEZ E LİN KI NA YA

VER MEZ E LİN KI NA YA HAY Dİ KI ZİM EY Lİ
VER MEZ E LİN KI NA YA

“Şekil 65; Erzincan Yöresine ait " Kınaya Gel Kınaya " isimli Türkünün Notası",

2.4.3. Kars Yöresi Hicaz Karakterli Türkülerin Makamsal Analizi

TRT Repertuarı incelendiğinde; *Kars* yöresine ait 4 adet Hicaz karakterli türkü tespit edilmiştir. Kars Ekibinden alınan Nida TÜFEKÇİ’ nin derlediği ve notaya aldığı “*Ceyranım Gel Gel*” isimli 6/8’ lik türkü, Geleneksel Türk Müziği literatüründe belirtilen Hicaz Ailesi makamlarından Hicaz ve Hümayun makamının özelliklerini yansıttığı görülmektedir. Hicaz ve Hümayun dizisi içerisinde seyir eden türküde makamın genişleme perdelerinin kullanılmadığı görülmektedir.

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T H M REPERTUAR NO: 1994
İNCELEME TARİHİ:

YÖRESİ
KARS

KİMDEN ALINDIĞI
HEDİYE KARABAĞ (AKTAS)

ŞÜRESİ: ♩ = 60

DERLEYEN
FARUK DEMİR

DERLEME TARİHİ:

NOTAYA ALAN
YÜCEL PAŞMAKÇI
FARUK DEMİR

SÜT YÜZÜ BENEK BENEK

Süt yü zü be nek be nek men di li men di li men di li yar

sü de kon du ke le bek sal la da gel sin o men di li yar

düş pe şi me sev di ğim men di li men di li men di li yar

gi dek çıl dır dan dö nek sal la da gel sin o men di li yar

Kaya dibinde patat
Mendili mendili mendili yar
Fakirsen öküztün sat
Sallada gelsin o mendili yar

Öküzüne kıymazsan
Mendili mendili mendili yar
Canın çıksın yalnız yat
Sallada gelsin o mendili yar

“Şekil 67; Kars Yöresine ait " Süt Yüzü Benek Benek " isimli Türkünün Notası",

Şekil 68’de *Kars* yöresine ait 4 adet Hicaz karakterli türkü içerisinde Ömer AYDIN’ dan alınan “*Mor Koyun Meler Gelir*” isimli 9/8’ lik türkünün, Geleneksel Türk Müziği literatüründe belirtilen Hicaz Ailesi makamlarından Hicaz makamının özelliklerini yansıttığı görülmektedir. Hicaz 4’ lüsü içerisinde seyir eden türküde makamın genişleme perdelerinin kullanılmadığı görülmektedir.

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T H M REPERTUAR SIRA No: 2323
İNCELEME TARİHİ :
YÖRESİ
KARS. Sarıkamış
KİMDEN ALINDIĞI
ÖMER AYDIN
SÜRESİ :
DERLEYEN
DERLEME TARİHİ
NOTAYA ALAN

MOR KOYUN MELER GELİR

MOR KO YUN MOR KO YUN
ME LER GE LİR

“Şekil 68; Kars Yöresine ait " Mor Koyun Meler Gelir " isimli Türkünün Notası”,

2.4.4. Van Yöresi Hicaz Karakterli Türkülerin Makamsal Analizi

TRT Repertuarında Van yöresine ait 4 adet Hicaz karakterli türkü içerisinde Özdemir AKŞENER’ den alınan “Çorabı Çektim Dizime” isimli 10/8’ lik türkünün, Geleneksel Türk Müziği literatüründe belirtilen Hicaz Ailesi makamlarından Hicaz makamının özelliklerini yansıttığı görülmektedir. Hicaz 4’ lüsü içerisinde seyir eden türküde makamın genişleme perdelerinin kullanılmadığı görülmektedir.

TRT MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
THM REPERTUAR SIRA No: 526
İNCELEME TARİHİ: 22.11.1973
YÖRESİ
VAN
KİMDEN ALINDIĞI
ÖZDEMİR AKŞENER
SÜRE

DERLEYEN
M. SARISOZEN

DERLEME TARİHİ
28.9.1990

NOTAYA ALAN
M. SARISOZEN

ÇORABI ÇEKTİM DİZİME

1. ÇO RA BI ÇEK DİM DI Zİ ME İN DİM E RE
2. KI ZİM SENTÜRK MEN KI Zİ SAN SEN BE Nİ DER
GİN DÜ ZÜ NE DİZ BE DİZ O TU RUR KEN
DE SAL MIŞ SAN GE LÖ TUR GEL YA NI MA
HAS RET KAL DİM YAR YÜ ZÜ NE BE LE Mİ DİR
BEL KI HA LIM DAN Bİ LİR SEN BE LE Mİ Mİ DİR
ZA LI MIN KI Zİ SEN BE Nİ DE Rİ DE SA LUPSAN
ZA LI MIN KI Zİ SEN BE Nİ DE Rİ DE SA LUPSAN
GE LO TU RU GEL YA NI MA BEL KI DE
GE LO TU RU GEL YA NI MA BEL KI DE
HA LIM DAN Bİ LİR SEN
HA HA LIM DAN Bİ LİR SEN

— 1 —
ÇORABI ÇEKTİM DİZİME
İNDİM EREGİN DÜZÜNE
DİZBEDİZ OTURURKEN
HASRET KALDIM YAR YÜZÜNE
BELEMİDİR ZALMIN KIZI
SEN BENİ DERDE SALUPSAN
GEL OTUR GEL YANIMA
BELKİDE HALIMDAN BİLİRSEN

— 2 —
KIZIM SEN TÜRKMEN KIZISAN
SEN BENİ DERDE SALMIŞSAN
GEL OTUR GEL YANIMA
BELKİDE HALIMDAN BİLİRSEN
— Bağlantı —

“Şekil 69; Van Yöresine ait " Mor Koyun Meler Gelir " isimli Türkünün Notası”,

Şekil 70’ de Van yöresine ait 4 adet Hicaz karakterli türkü içerisinde Halil KANTER’ den alınan Hüsamettin SUBAŞI’ nın derlediği ve notaya aldığı “Göyden Bir Çift Suna Yendi” isimli 4/4’ lük türkünün, Geleneksel Türk Müziği literatüründe belirtilen Hicaz Ailesi makamlarından Hicaz makamının özelliklerini yansıttığı görülmektedir. Hicaz 4’ lüsü içerisinde seyir eden türküde makamın genişleme perdelerinin kullanılmadığı görülmektedir.

T R T MÜZİK DAİRESİ - YAYINLARI
T N M REPERTUAR SIRA No: 1846
İNCELEME TARİHİ : 29.11. 1978

YÖRESİ
ERCIŞ

KİMDEN ALINDIĞI
HALİL KANTER

SÜRESİ :
♩ = 104

DERLEYEN
TRT Derlemeleri

DERLEME TARİHİ
1967

NOTAYA ALAN
HÜSAMETTİN SUBAŞI

GÖYDEN BİR ÇÜFT SONA YENDİ
(AĞIR GÖVENG)

GÖY DEN SA Bİ Rİ CÜ T HE R SO O NA NO YE N Dİ M
YAR SA BA HE R KE NO YA N DI M

SO O NA LA R SC O NA LAR GÖY DEN YAR SA

Bİ Rİ CÜ T SO O NA YE N Dİ M SO NA LA R
BA HE R KE NO YA N DI M

HE Y SO O NA A LAR BEN Dİ MA Hİ
.. YA RO YA N DI K

BEN DÜS TÜ NE KO NA LA R KO
ÇA BEN TÜ N DI M .. NA LA R KO

O NA A LAR BEN Dİ MA Hİ BEN DÜS TÜ
.. YA N DI K ÇA BEN TÜ N

NE Dİ M KO NA LA R KO O NA LAR

EH ME T GE SÖ L Dİ SA Y BEN Dİ DÜS TÜ NE Dİ
YAR DA SO L SA Y E Rİ R NE Dİ

SO NA LA R SO O NA LAR EH ME T GE L
.. VAR TOR FA L

Dİ BEN DÜS TÜ NE M BU RA YA
DI BİM DA TÜ N DI M BU RA YA

“Şekil 70; Van Yöresine ait " Göyden Bir Çüft Sona Yendi " isimli Türkünün Notası",

Şekil 71’ de Van yöresine ait 4 adet Hicaz karakterli türkü içerisinde Faik ERENER’ den alınan Erkan SÜRME’ nin derlediği ve notaya aldığı “Yeni Hamam Üstüym” isimli 10/8’ lik türkünün, Geleneksel Türk Müziği literatüründe belirtilen Hicaz Ailesi makamlarından Hicaz makamının özelliklerini yansıttığı görülmektedir. Hicaz 4’ lüsü içerisinde seyir eden türküde makamın genişleme perdelerinin kullanılmadığı görülmektedir.

YÖRESİ
VAN / Molikasıım

DERLEME TARİHİ
09. 07. 1950

KİMDEN ALINDIĞI
SADULLAH KARATEKİN

AĞAÇ BAŞINDA KARGA

NOTAYA ALAN
ALTAN DEMİREL

SÜRESİ : ♩. = 50

Dönüşte -

A ĞAÇ BA ŞIN DA MO KAR GA
AL TİN YÜ ZÜK DA DA SI
BAH ÇA DA DO LU GA ZEL

Dönüşte -

CA HİL DIM DÜŞ TÜM TO RA
HA Nİ YA RIN O DA SI
KAR DAŞ GUR BET TE GE ZER

Dönüşte -

BE Nİ TO RA SA LA Nİ
YA RA NA ZAR E DE LER
ŞAP KA SI Nİ YA NEĞ MİŞ

Dönüşte -

İ MAN SIZ ĞİR SİN GÖ RA
GEL SIN BA NA GA DA SI
GUR BET TE ME LUL GE ZER

- 1 -

AĞAÇ BAŞINDA KARGA
CAHİLDİM DÜŞTÜM TORA
BENİ TORA SALANI
İMAN SIZ GİRSİN GÖRA

- 2 -

GAYALAR GÖLGELENDİ
GÜZELLER SUYA İNDİ
ÜÇ GÜZELDEN BİR ÖPÜŞ
İMANIM TAZELENDİ

- 3 -

ALTIN YÜZÜK MODASI
HANİ YARIN ODASI
YARA NAZAR EDİLER
GELSİN BANA GADASI

- 4 -

BAHÇADA DOLU GAZEL
KARDAŞ GURBETTE GEZER
ŞAPKASINI YAN EĞMİŞ
GURBETTE MELUL GEZER

GÖR : Mezar
TOR : Sık gözlü balık ağı
(Buradaki anlamı oyuna gelmek, aldatmak)

“Şekil 72; Van Yöresine ait " Ağaç Başında Karga" isimli Türkünün Notası”,

2.4.5. Bitlis Yöresi Hicaz Karakterli Türkülerin Makamsal Analizi

TRT Repertuarında *Bitlis* yöresine ait 1 adet Hicaz karakterli türkü tespit edilmiştir. Nazmi ZÜLFİKAR alınan “*Bitlis'te Beş Minare*” isimli 6/4’ lük türkünün, Geleneksel Türk Müziği literatüründe belirtilen Hicaz Ailesi makamlarından Hicaz makamının özelliklerini yansıttığı görülmektedir. Hicaz 4’ lüsü ve Hicaz 5’lisi içerisinde seyir eden türküde makamın genişleme perdelerinin kullanılmadığı görülmektedir.

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T H M REPERTUAR SIRA No: 2296
İNCELEME TARİHİ:

YÖRESİ :
MALATYA
KİMDEN ALINDIĞI :
KEMAL ÇİĞRIK

GEZMEDİM YORULMADIM

DERLEYEN
NIDA TÜFEKÇİ

DERLEME TARİHİ :
28. 11. 1964

NOTAYA ALAN :
NIDA TÜFEKÇİ

SÜRESİ :

GEZ ME DIM YO RUL MA DIM CE Mİ Lİ
KA YA LIK DA BİR KUS VAR // // //

GEZ ME DIM YO RUL MA DIM CE Mİ Lİ
KA YA LIK DA BİR KUS VAR // // //

BOŞ YE RE KI RIL MA DIM CE MİL
KA NA DİN DA GÜ MÜŞ VAR // // //

BOŞ YE RE KI RIL MA DIM CE MİL SA NA
KA NA DİN DA GÜ MÜŞ VAR // // YA RİM

BEN ZER DÜN YA DA CE MİL SA NA BEN ZER
GİT Tİ GEL ME Dİ // // YA RİM GİT Tİ

DÜN YA DA CE MİL BİR BAS KA BU
GEL ME Dİ // // EL BET BUN DA

LA MA DIM CE MİL BİR BAS KA BU LA MA
Bİ RİŞ VAR // // EL BET BUNDA Bİ RİŞ

DİM CE MİL A NAN Ö LE CE MİL
VAR CE MİL

“Şekil 75; Malatya Yöresine Ait "Gezmedim Yorulmadım" isimli Türkünün Notası”,

Şekil 76’ da *Muş* yöresine ait 2 adet Hicaz karakterli türkü içerisinde Fahri KAYAHAN’ dan alınan Ahmet Turan ŞAN’ ın derlediği ve notaya aldığı “*Nazlı Yare Fiske İle Taş Attım*” isimli 2/4’ lük türkünün, Geleneksel Türk Müziği literatüründe belirtilen Hicaz Ailesi makamlarından Hicaz makamının özelliklerini yansıttığı görülmektedir. Hicaz 4’ lüsü ve 5’lisi içerisinde seyir eden türküde makamın genişleme perdelerinin kullanılmadığı görülmektedir.

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T H M REPERTUAR No : 4246
İNCELEME TARİHİ : 03.02.2000

YÖRE
MALATYA
KAYNAK KİŞİ
FAHRİ KAYAHAN
SÖRE : $\text{♩} = 78$

DERLEYEN
PLAKTAN YAZILDI
DERLEME TARİHİ
NOTALAYAN
AHMET TURAN ŞAN

NAZLI YARE FİSKE İLE TAŞ ATTIM

NAZ LI YA RE FIS KE I LE TAŞ AT TİM CE
BİR MI NE GER DA NE BO YU DUR AT YÜ CE
GE Rİ DÖN DÜ BA NA DE LI SİN DE Dİ
HA YIN GENÇ ÖM RÜ MÜ ÇÜ RÜT TÜN KO CA
BİR BU SE İS TE DİM AL YA NA GİN DAN
DE Dİ MEY KIZ KO NAK EY LE BİR GE CE
CE VİR Dİ DIR SE GİN A LİR SİN DE Dİ
E CE LİN YET ME DEN Ö LÜR SÜN DE Dİ

NAZLI YARE FİSKE İLE TAŞ ATTIM
GERİ DÖNDÜ BANA DELİSİN DEDİ
BİR BU SE İSTEĞİM AL YANAĞINÇAN
ÇEVİRDİ DİRSEĞİN ALIRSIN DEDİ
BİR MİNE GERDANI BOYUDUR YÜCE
HAYIN GENÇ ÖMRÜMÜ ÇÜRÜTTÜN KOCA
DEDİM EY KIZ KONAK EYLE BİR GECE
ECELİN YETMEDEN ÖLÜRSÜN DEDİ

“Şekil 76; Malatya Yöresine Ait "Nazlı Yare Fiske İle Taş Attım" isimli Türkünün Notası",

2.4.8. Elazığ Yöresi Hicaz Karakterli Türkülerin Makamsal Analizi

TRT Repertuarında *Elazığ* yöresine ait 11 adet Hicaz karakterli türkü içerisinde Aliye AKKILIÇ’ dan alınan Muzaffer SARISÖZEN’ in derlediği ve notaya aldığı “*Kaşların Keman Senin*” isimli 10/8’ lik türkünün, Geleneksel Türk Müziği literatüründe belirtilen Hicaz Ailesi makamlarından Hicaz makamının özelliklerini yansıttığı görülmektedir. Hicaz dizisi içerisinde seyir eden türküde makamın genişleme perdelerinin kullanılmadığı görülmektedir.

YÖRESİ
ELAZIĞ

DERLEME TARİHİ

KİMDEN ALINDIĞI
SİTKİ DEMİRLİ

NECİBE'NİN KAŞLARI KARE

NOTAYA ALAN
MUZAFFER SARISÖZEN

SÜRESİ:

SAZ

NE Cİ BE NİN KAŞ LA RI KA RE
NE Cİ BE NİN NİN ÇİF TE DE KÜR KÜ

AH NE Cİ BE NİN KAŞ LA RI KA RE AH YÜ RE Ğİ ME
AH NE Cİ BE NİN ÇİF TE DE KÜR KÜ AH Bİ Rİ SA MUR

VUR DU YA RE Kİ KA VUŞ MA YA BUL SAM ÇA RE
Bİ Rİ TİL Kİ NE Cİ BE AN NE Sİ NİN İL Kİ NE Cİ BEM NE Cİ BEM

AH KA VUŞ MA YA BUL SAM ÇA RE NE Cİ BEM NE Cİ BEM
AH NE Cİ BE AN NE Sİ NİN İL Kİ NE Cİ BEM NE Cİ BEM

NAZ LI NE Cİ BEM GER DA NI BE YAZ SÜS LÜ NE Cİ BEM

“Şekil 78; Elazığ Yöresine Ait "Necibe' nin Kaşları Kare" isimli Türkünün Notası”,

Şekil 79’ da *Elazığ* yöresine ait 11 adet Hicaz karakterli türkü içerisinde Hıdır KARADUMAN’ dan alınan Durmuş YAZICIOĞLU’ nun derlediği ve notaya aldığı “*Vardım Baktım Demir Kapı Sürgülü*” isimli 10/8’ lik türkünün, Geleneksel Türk Müziği literatüründe belirtilen Hicaz Ailesi makamlarından Hicaz makamının özelliklerini yansıttığı görülmektedir. Hicaz 4’ lüsü ve 5’lisi içerisinde seyir eden türküde makamın genişleme perdelerinin kullanılmadığı görülmektedir.

TRT MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
THM REPERTUAR SIRA No: 1123
İNCELEME TARİHİ : 13_11_1975

DERLEYEN
DURMUŞ YA ZICIOĞLU

YÖRESİ
ELAZIĞ

KİMDEN ALINDIĞI
HİDİR KARA DUMAN

VARDIM BAKTIM
DEMİR KAPI SÜRGÜLÜ

DERLEME TARİHİ
—1959—

SÜRESİ :

NOTAYA ALAN
DURMUŞ YA ZICIOĞLU

“Şekil 79; Elazığ Yöresine Ait "Vardım Baktım Demir Kapı Sürgülü" isimli Türkünün Notası",

Şekil 80’ de Elazığ yöresine ait 11 adet Hicaz karakterli türkü içerisinde Vasfi AKYOL ve Osman ÖĞE’ den alınan Muzaffer SARISÖZEN’ in derlediği ve notaya aldığı “Niçin Yanıma Gelmezsin-Varsağı-¹” isimli ¾’ lük türkünün, Geleneksel Türk Müziği literatüründe belirtilen Hicaz Ailesi makamlarından Hicaz makamının özelliklerini yansıttığı görülmektedir. Hicaz 4’ lüsü ve 5’lisi içerisinde seyir eden türküde makamın genişleme perdelerinin kullanılmadığı görülmektedir.

¹ Halk Şiirinde, hece ölçüsünün sekizli kalıpla oluşturulmuş, dörtlük sayısı üç ile altı arasında olabilen, genellikle kendine özgü bir ezgiyle söylenen bir koşma türü.

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T H M REPERTUAR SIRA No: 1636
İNCELEME TARİHİ : 13.2.1978

YÖRESİ
ELAZIĞ

KİMDEN ALINDIĞI
VASFI AKYOL-OSMAN ÖGE
SÜRESİ :

♩ . 108

NİÇİN YANIMA GELMEZSİN
(—VARSAĞI—)

DERLEYEN
M. SARIŞÖZEN

DERLEME TARİHİ

NOTAYA ALAN
M. SARIŞÖZEN

MA ZA GEL ME ... Z SİN HA LİM HA MA Z SİN RI BE NA S KİN MA NA ... Z SİN RI ZA LI MAL LA GÖ ... H TA ZU ... N KORK MA ... Z SİN SÖY LE BA NA DE ... R DİN NE DİR

“Şekil 80; Elazığ Yöresine Ait "Niçin Yanıma Gelmezsin -Varsağı-" isimli Türkünün Notası",

Şekil 81’ de *Elazığ* yöresine ait 11 adet Hicaz karakterli türkü içerisinde Hafız Osman ÖĞE’ den alınan Mehmet ÖZBEK’ in derlediği ve notaya aldığı “*Yel Eser Kum Savrulur*” isimli 10/8’ lik türkünün, Geleneksel Türk Müziği literatüründe belirtilen Hicaz Ailesi makamlarından Hicaz makamının özelliklerini yansıttığı görülmektedir. Hicaz dizisi içerisinde seyir eden türküde makamın pest taraftan genişlemesi türkünün ilk ölçüsünde görülmektedir. Yegâh (Re) perdesinde rast’ lı asma kalış görülmektedir.

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T H M REPERTUAR SIRA No : 2 5 5 6
İNCELEME TARİHİ : 7 _ 6 _ 1 9 8 5

YÖRESİ
ELAZIĞ

KİMDEN ALINDIĞI
HAFİZ ÖSMAN ÖGE

SÜRE :

DERLEYEN
MEHMET ÖZBEK

DERLEME TARİHİ
-1970-

NOTAYA ALAN
MEHMET ÖZBEK

YEL ESER KUM SAVRULUR

YEL E SER KUM SA V RU LU R DÜN YA BA ŞI
MA ÇEV Rİ Lİ R YE L E SER KUM SAV RU LU R
DÜ N YA BA ŞI MA ÇEV Rİ Lİ R E ĞİL E
Ğİ L Ö PE M GE L YAR YO LU M BU R DAN AY RI LI R
E ĞİL E Ğİ L Ö PE M GE L
YA R YO LU M BU R DA N A Y RI LİR
DAD E T SE M U RU M KI Zİ

“Şekil 81; Elazığ Yöresine Ait "Yel Eser Kum Savrulur" isimli Türkünün Notası",

Şekil 82’ de *Elazığ* yöresine ait 11 adet Hicaz karakterli türkü içerisinde Hafiz Osman ÖGE’ den alınan Mehmet ÖZBEK’ in derlediği ve notaya aldığı “*Ben Ağlarım Zarı Zarı*” isimli 10/8’ lik türkünün, Geleneksel Türk Müziği literatüründe belirtilen Hicaz Ailesi makamlarından Hicaz makamının özelliklerini yansıttığı görülmektedir. Hicaz dizisi içerisinde seyir eden türküde makamın genişleme bölgesi üzerinde seyire rastlanmamıştır.

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T H M REPERTUAR SIRA No: 2702
İNCELEME TARİHİ: 7. 6. 1985

YÖRESİ
ELAZIĞ
KİMDEN ALINDIĞI
OSMAN ÖĞE "Hafız"
SÜRESİ :

DERLEYEN
MEHMET ÖZBEK

DERLEME TARİHİ
1970

NOTAYA ALAN
MEHMET ÖZBEK

BEN AĞLARIM ZARI ZARI

BEN AĞ LA RIM ZA RI DA
ZA RI YAK DI BE NI
AŞ KIN NA RI YAK DI BE
NI AŞ KIN NA RI
Yİ TİR Mİ ŞİM GÜL YÜZ LÜ
YA RI SOR Kİ BA NA
DER DİN NE DİR YÜ REK TE
Kİ KUR DUN NE DİR

BEN AĞLARIM ZARI ZARI
YAKDI BENİ AŞKIN NARI!
YİTİRMİŞİM GÜL YÜZLÜ YARI
SOR Kİ BANA DİRDİN NEDİR / BAĞLANTI
YÜREKDEKİ KURDUN NEDİR
BEN AĞLARIM İÇİN İÇİN
Dİ GEL DE SOR DİRDİN NİÇİN
BİR KEZ GÜLDÜR BAŞIN İÇİN
BAĞLANTI

“Şekil 82; Elazığ Yöresine Ait "Ben Ağlarım Zarı Zarı" isimli Türkünün Notası",

Şekil 83’ de *Elazığ* yöresine ait 11 adet Hicaz karakterli türkü içerisinde Hafız Osman ÖĞE’ den alınan Mehmet ÖZBEK’ in derlediği ve notaya aldığı “*Değirmen Sala Benzer*” isimli 10/8’ lik türkünün, Geleneksel Türk Müziği literatüründe belirtilen Hicaz Ailesi makamlarından Hicaz makamının özelliklerini tam olarak yansıtmadığı görülmektedir. Hicaz 4’ lüsü içerisinde seyir eden türküde makamın genişleme bölgesi üzerinde seyire rastlanmamıştır.

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T H M REPERTUAR SIRA No: 2709
İNCELEME TARİHİ: 7 6 1985

YÖRESİ
ELAZIĞ
KİMDEN ALINDIĞI
OSMAN ÖGE "Hafız"
SÜRESİ :

DERLEYEN
MEHMET ÖZBEK

DERLEME TARİHİ

NOTAYA ALAN
MEHMET ÖZBEK

DEĞİRMEN SALA BENZER

DE GİR MAN SA LA BEN ZE R
A NA N O LE DE GİR MA N
SA LA BEN ZE R A NA N O LE
KIZ Dİ Lİ N LA LA BEN ZER
KI Z Dİ Lİ N LA LA BEN ZER
TER LE MIS YA NAK LA Rİ N
A NA N O LE TER LE MIŞ
YA NA K LA RİN A NA N O LE
E Rİ MIŞ BA LA BEN ZER
E Rİ MIŞ BA LA BEN ZER

“Şekil 83; Elazığ Yöresine Ait "Değirmen Sala Benzer" isimli Türkünün Notası",

Şekil 84’ de *Elazığ* yöresine ait 11 adet Hicaz karakterli türkü içerisinde Enver DEMİRBAĞ’ dan alınan Mehmet ÖZBEK’ in derlediği ve notaya aldığı “*Kaşları Oydu Beni*” isimli 10/8’ lik türkünün, Geleneksel Türk Müziği literatüründe belirtilen Hicaz Ailesi makamlarından Hicaz makamının özelliklerini tam olarak yansıtmadığı görülmektedir. Hicaz dizi içerisinde seyir eden türküde makamın genişleme bölgesi üzerinde seyire rastlanmamıştır.

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T H M REPERTUAR SIRA No: 2725
İNCELEME TARİHİ: 7.6.1985

YÖRESİ
ELAZIĞ
KİMDEN ALINDIĞI
ENVER DEMİRBAĞ
SÜRESİ :

DERLEYEN
MEHMET ÖZBEK

DERLEME TARİHİ
1984

NOTAYA ALAN
MEHMET ÖZBEK

KAŞLARI OYDU BENİ

KAŞ LA RI OY DU BE Nİ
BİR GÜ ZE—L VUR DU BE Nİ
BİR GÜ ZE—L VUR DU BE Nİ
VUR DU ÖL DÜ RE ME Dİ
YA RA LI KOY DU BE Nİ
YA RA LI KOY DU BE Nİ
A ĞA—M MEN Dİ Lİ N HA Nİ
DUR MA—Z PA—R MA Ğİ—M KA Nİ
DUR MA—Z PA—R MA Ğİ—M KA Nİ

“Şekil 84; Elazığ Yöresine Ait "Kaşları Oydu Beni" isimli Türkünün Notası",

Şekil 85’ de *Elazığ* yöresine ait 11 adet Hicaz karakterli türkü içerisinde Enver DEMİRBAĞ’ dan alınan Mehmet ÖZBEK’ in derlediği ve notaya aldığı “*Oy Akşamlar Akşamlar*” isimli 4/4’ lük türkünün, Geleneksel Türk Müziği literatüründe belirtilen Hicaz Ailesi makamlarından Hicaz makamının özelliklerini tam olarak yansıtmadığı görülmektedir. Hicaz 4’ lüsü içerisinde seyir eden türküde makamın genişleme perdeleri kullanılmamıştır.

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T H M REPERTUAR SIRA No: 2729
İNCELEME TARİHİ: 7.6.1985

YÖRESİ
ELAZIĞ
KİMDEN ALINDIĞI
ENVER DEMİRBAĞ
SÜRESİ :

OY AKŞAMLAR AKŞAMLAR

DERLEYEN
MEHMET ÖZBEK

DERLEME TARİHİ

NOTAYA ALAN
MEHMET ÖZBEK

OY AK ŞAM LAR AK ŞA M LA R
Yİ NE MOL U AK ŞA M LA R
EV LI E Vİ NE ĞI DER
BA Ğ LA R GA ZE Lİ
GA RİP NE RE DE AK ŞA M LA R
AV ŞA R GU ZE Lİ AL BE Nİ BE Nİ
SA R BE Nİ BE Nİ
YA R DE ĞİL Mİ Sİ N DAM YE ME N M
BE Nİ BU SEV DA Z YA SA LA N
SÖY LE Dİ ĞİN SÖ Z LE Rİ YA R
SE N DE ĞİL Mİ SİN
EL LE RE DE ME NİM

“Şekil 85; Elazığ Yöresine Ait "Oy Akşamlar Akşamlar" isimli Türkünün Notası",

Şekil 86’ de *Elazığ* yöresine ait 11 adet Hicaz karakterli türkü içerisinde İzzet ALTINMEŞE’den alınan İhsan ÖZTÜRK’ ün derlediği ve notaya aldığı “*Şu Fırat’ ın Suyu Akar Serindir*” isimli 4/4’ lük türkünün, Geleneksel Türk Müziği literatüründe belirtilen Hicaz Ailesi makamlarından Hicaz makamının özelliklerini tam olarak yansıtmadığı görülmektedir. Hicaz 4’ lüsü içerisinde seyir eden türküde makamın genişleme perdeleri kullanılmamıştır.

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T R T REPERTUAR No : 3888
İNCELEME TARİHİ : 26. 8. 1993

YÖRE
ELAZIĞ
KARAKK KÖŞÜ
İZZET ALTINMEŞE
SÜRE : 72

ŞU FIRAT'IN SUYU

DERLEYEN
İHSAN ÖZTÜRK

DERLEME TARİHİ
1987

NOTALAYAN
İHSAN ÖZTÜRK

(SAZ)

ŞU FI RA TIN SU YU A KAR SE RİN Dİ ROY ROY
KÖ MÜR HAN KÖP RÜ SÜ HAR PU TA BA KA

Ö LEM Ö LEM DER DO Ö LEM A KAR SE RİN DİR O YO YO YOY
Ö LEM Ö LEM DER DO Ö LEM HAR PU TA BA KAR O YO YO YOY

YÂ Rİ Mİ GÖ TÜR DÜ A NAM KAN LI ZÂ LİM DİR Ö LEM Ö LEM
KÖ RO LA SI ZA LİM FI RAT O ÇAK LAR YI KAR Ö LEM Ö LEM

KAN LI ZÂ LİM DİR NA SİL GÜ LEM O YO YO YOY
O ÇAK LAR YI KAR NA SİL GÜ LEM O YO YO YOY

“Şekil 86; Elazığ Yöresine Ait "Şu Fırat'ın Suyu Akar Serindir" isimli Türkünün Notası”,

Şekil 87’ de *Elazığ* yöresine ait 11 adet Hicaz karakterli türkü içerisinde Enver DEMİRBAĞ’ dan alınan Salih TURHAN’ ın derlediği ve notaya aldığı “*Bu Dere Tuz Bağladı*” isimli 10/8’ lik türkünün, Geleneksel Türk Müziği literatüründe belirtilen Hicaz Ailesi makamlarından Hicaz makamının özelliklerini tam olarak yansıtmadığı görülmektedir. Hicaz 4’ lüsü içerisinde seyir eden türküde makamın genişleme perdeleri kullanılmamıştır.

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T H M REPERTUAR No : 4040
İNCELEME TARİHİ : 12. 1. 1996

DERLEYEN
T R T MÜZİK DAİRESİ BAŞKANLIĞI
T H M ve ÇYUNLARI MÜDÜRLÜĞÜ

YÖRE
ELAZIĞ
KAYNAK KİŞİ
ENVER DEMİRBAĞ

BU DERE BUZ BAĞLADI

DERLEME TARİHİ

NOTALAYAN
SALİH TURHAN

SÜRE :

(SAZ)

BU DE RE BUZ BAĞ LA DI
BU DE RE NİN U ZU NU
YA NI YAR PUZ BAĞ LA DI
KI RA MA DIM BU ZU NU
BE Nİ BİR GE LİN VUR DU
AL DIM AV ŞAR KI Zİ Nİ
YA RA MI KIZ BAĞ LA DI
ÇE KE ME DİM NA Zİ Nİ

BU DERE BUZ BAĞLADI
YANI YARPUZ BAĞLADI
BENİ BİR GELİN VURDU
YARAMI KIZ BAĞLADI

BU DERENİN UZUNU
KIRAMADIM BUZUNU
ALDIM AVŞAR KIZINI
ÇEKEMEDİM NAZINI

BU DERE DERİN DERE
SULARI SERİN DERE
DERE AL GÖTÜR BENİ
YÄRİN OLDUĞU YERE

DEVEYİ DÜZDE GÖRDÜM
SÜRMEYİ GÖZDE GÖRDÜM
ŞÜKÜR OLSUN MEVLAMA
SENİ BU GÖZDE GÖRDÜM

“Şekil 87; Elazığ Yöresine Ait "BU Dere buz Bağladı" isimli Türkünün Notası",

2.4.9. Iğdır Yöresi Hicaz Karakterli Türkülerin Makamsal Analizi

TRT Repertuarı incelendiğinde *Iğdır* yöresine ait Hicaz Karakterli hiçbir türküye rastlanmamıştır.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde bulgular ve yorumdan elde edilen veriler ışığında sonuçlara ve önerilere yer verilmiştir.

- Doğu Karadeniz Bölgesindeki illerin TRT repertuarından alınan Hicaz karakterli notaları incelendiğinde yörede en çok 9/16, 9/8 ve 4/4' lük ritim kalıplarının, diğer ritim kalıplarına oranla daha büyük bir yüzdeyle kullanıldığı tespit edilmiştir.
- Doğu Anadolu Bölgesindeki illerin TRT repertuarından alınan notaları incelendiğinde yörede en çok 12/8, 6/8, 10/8 ve 4/4' lük ritim kalıplarının, diğer ritim kalıplarına oranla daha büyük bir yüzdeyle kullanıldığı tespit edilmiştir.
- Doğu Karadeniz Bölgesinde bulunan 7 ilin TRT repertuarında bulunan hicaz karakterli türkülerini tespit edilmiştir. Bunun sonucunda Ordu yöresine ait 9, Giresun yöresine ait 17, Trabzon yöresine ait 15, Artvin ve Gümüşhane iline ait 2 şer, Bayburt yöresine ait 1 hicaz karakterli türküyü rastlanırken, Bayburt yöresine ait TRT repertuarında hicaz karakterli türküyü rastlanamamıştır.
- Doğu Anadolu Bölgesinde bulunan 9 ilin TRT repertuarında bulunan hicaz karakterli türkülerini tespit edilmiştir. Bunun sonucunda Erzurum yöresine ait 6, Erzincan yöresine ait 4, Kars yöresine ait 4, Van yöresine ait 4, Bitlis yöresine ait 1, Muş yöresine ait 1, Malatya yöresine ait 2, Elazığ yöresine ait 10 ve Iğdır yöresine ait 1 adet TRT repertuarında hicaz karakterli türküyü rastlanmıştır.
- Elde edilen bulgular ışığında, 2/4' lük ile 12/8'lik usul arasında, Doğu Karadeniz bölgesi illerinden **Ordu** yöresine ait 9 adet hicaz karakterli türküyü incelendiğinde % 25 oranında en fazla yüzde ile **4/4'lük** ritim kalıbının kullanıldığı hemen arkasından %18,75 oranında **9/8'lik** ritim kalıbının kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. % 6,25 oranında da 2/4'lük ritim kalıbının üçüncü sırada kullanıldığı tespit edilmiştir. Diğer ritmik kalıplarda Ordu yöresine ait türkülere rastlanılmamıştır.
- Elde edilen bulgular ışığında, 2/4' lük ile 12/8'lik usul arasında, Doğu Karadeniz bölgesi illerinden **Giresun** yöresine ait 17 adet hicaz karakterli türküyü incelendiğinde % 25 oranında en fazla yüzde ile **9/8'lik** ritim kalıbının kullanıldığı hemen arkasından %18,75 oranında **10/8'lik, 5/8'lik ve 4/4'lük** ritim kalıbının kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. % 6,25 oranında da 2/4'lük ritim kalıbının

üçüncü sırada kullanıldığı tespit edilmiştir. 3/4'lük, 6/8'lik, 7/8'lik ve 8/8'lik ritim kalıbında **Giresun** yöresine ait herhangi bir türküye rastlanılmamıştır.

- Elde edilen bulgular ışığında, 2/4' lük ile 12/8'lik usul arasında, Doğu Karadeniz bölgesi illerinden **Trabzon** Yöresine ait 15 adet hicaz karakterli türkü incelendiğinde % 23,33 oranında en fazla yüzde ile **4/4'lük ve 7/8'lik** ritim kalıbının kullanıldığı hemen arkasından %17,65 oranında **9/16'lık ve 5/8'lik** ritim kalıbının kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. % **5,88** oranında da % **5,88 oranında 2/4' lük ve 10/8'lik** ritim kalıplarının üçüncü sırada kullanıldığı tespit edilmiştir. 3/4'lük, 6/8'lik, 7/8'lik ve 8/8'lik ritim kalıbında 3/4'lük, 6/8'lik, 7/8'lik ve 8/8'lik ritim kalıbında **Trabzon** yöresine ait herhangi bir türküye rastlanılmamıştır.
- Elde edilen bulgular ışığında, 2/4' lük ile 12/8'lik usul arasında, Doğu Karadeniz bölgesi illerinden **Artvin** Yöresine ait 2 adet hicaz karakterli türkü incelendiğinde % 50,00 oranında en fazla yüzde ile **4/4'lük ve 5/8'lik** ritim kalıbının kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. 2/4'lük, 3/4'lük, 6/8'lik, 7/8'lik, 8/8'lik, 9/8'lik, 10/8'lik ve 12/8'lik ritim kalıbında **Artvin** yöresine ait herhangi bir türküye rastlanılmamıştır.
- TRT Repertuarı incelendiğinde **Rize** yöresine ait 61 türkü içerisinde Hicaz Karakterli hiçbir türküye rastlanmamıştır.
- Elde edilen bulgular ışığında, 2/4' lük ile 12/8'lik usul arasında, Doğu Karadeniz bölgesi illerinden **Gümüşhane** Yöresine ait 2 adet hicaz karakterli türkü incelendiğinde % 50,00 oranında en fazla yüzde ile **4/4'lük ve 5/8'lik** ritim kalıbının kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. 2/4'lük, 3/4'lük, 6/8'lik, 7/8'lik, 8/8'lik, 9/8'lik, 10/8'lik ve 12/8'lik ritim kalıbında **Gümüşhane** yöresine ait herhangi bir türküye rastlanılmamıştır.
- TRT Repertuarı incelendiğinde; **Bayburt** yöresine ait 36 türkü belirlenmiş olup, türkülerin notaları tek tek incelenerek bu türküler içerisinde **1** adet Hicaz karakterli türkü tespit edilmiştir. "Arpalar Arak Oldu" isimli türkü 7/8'lik ritim kalıbıyla kullanılmıştır.
- Doğu Karadeniz Bölgesinde bulunan 7 ilin TRT repertuarında bulunan hicaz karakterli türkülerini ritmik açıdan incelendiğinde en fazla 4/4'lük, 5/8'lik ve 9/8-9/16'lık ritim kalıplarının kullanıldığı tespit edilmiştir.
- TRT Repertuarı incelendiğinde; **Erzurum** yöresine ait **36** türkü belirlenmiş olup, türkülerin notaları tek tek incelenerek bu türküler içerisinde **6** adet Hicaz karakterli türkü tespit edilmiştir. Elde edilen bulgular ışığında, 2/4' lük ile 12/8'lik usul arasında, Doğu Anadolu bölgesi illerinden **Erzurum** Yöresine ait 6 adet hicaz

karakterli türkü incelendiğinde % 20,00 oranında en fazla yüzde ile **4/4'lük, 6/8'lik-6/4' lük, 10/8'lik ve 12/8'lik** ritim kalıplarının yaygın olarak kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. 2/4'lük, 3/4'lük, 5/8'lik, 7/8'lik, 8/8'lik, 9/8'lik ve 9/16'lık ritim kalıbında **Erzurum** yöresine ait herhangi bir türküye rastlanılmamıştır. Bulguların bir sonucu olarak 6/8-6/4'lük ve 12/8'lik ritim kalıplarının yörede yaygın kullanılması, Erzurum ilinin ipek yolu üzerinde bulunması ve coğrafik açıdan bakıldığında Azerbaycan ile müzikal etkileşim içerisinde olmasının bir sonucu olarak düşünülmektedir.

- TRT Repertuarı incelendiğinde; **Erzincan** yöresine ait 179 adet türkü belirlenmiş olup, türkülerin notaları tek tek incelenerek bu türküler içerisinde **3** adet Hicaz karakterli türkü tespit edilmiştir. Elde edilen bulgular ışığında, 2/4' lük ile 12/8'lik usul arasında, Doğu Anadolu bölgesi illerinden **Erzincan** Yöresine ait 3 adet hicaz karakterli türkü incelendiğinde % **33,33** oranında en fazla yüzde ile **2/4'lük, 4/4'lük ve 12/8'lik** ritim kalıplarının yaygın olarak kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. 3/4'lük, 5/8'lik, 6/8-6/4'lük, 7/8'lik, 8/8'lik, 9/8'lik, 9/16'lık ve 10/8'lik ritim kalıbında **Erzincan** yöresine ait herhangi bir türküye rastlanılmamıştır. Bulguların bir sonucu olarak 2/4-4/4'lük ve 12/8'lik ritim kalıplarının yörede yaygın kullanılması, düğün merasimi gibi topluluklarda genellikle bölgede oynanan Halay kültüründen kaynaklandığı düşünülmektedir.
- TRT Repertuarı incelendiğinde; **Kars** yöresine ait **100** adet türkü belirlenmiş olup, türkülerin notaları tek tek incelenerek bu türküler içerisinde **3** adet Hicaz karakterli türkü tespit edilmiştir. Elde edilen bulgular ışığında, 2/4' lük ile 12/8'lik usul arasında, Doğu Anadolu bölgesi illerinden **Kars** Yöresine ait 3 adet hicaz karakterli türkü incelendiğinde % **50,00** oranında en fazla yüzde ile **6/8'lük, ve 12/8'lik** ritim kalıplarının yaygın olarak kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. 2/4'lük, 3/4'lük, 5/8'lik, 7/8'lik, 8/8'lik, 9/8'lik, 9/16'lık ve 10/8'lik ritim kalıbında **Kars** yöresine ait herhangi bir türküye rastlanılmamıştır. Bulguların bir sonucu olarak **6/8'lik ve 12/8'lik** ritim kalıplarının yörede yaygın kullanılması, **Kars** ilinin ipek yolu üzerinde bulunması ve coğrafik açıdan bakıldığında sınır komşusu olması nedeniyle Azerbaycan ile müzikal etkileşim içerisinde bulunmasının bir sonucu olarak düşünülmektedir.
- TRT Repertuarı incelendiğinde; **Van** yöresine ait **54** adet türkü belirlenmiş olup, türkülerin notaları tek tek incelenerek bu türküler içerisinde **4** adet Hicaz karakterli türkü tespit edilmiştir. Elde edilen bulgular ışığında, 2/4' lük ile 12/8'lik usul

arasında, Doğu Anadolu bölgesi illerinden **Van** Yöresine ait 4 adet hicaz karakterli türkü incelendiğinde % **75,00** oranında en fazla yüzde ile **10/8'lik** ritim kalıbının yaygın olarak kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Hemen ardından %**25,00** oranında 4/4'lük ritim kalıbının kullanıldığı tespit edilmiştir. 2/4'lük, 3/4'lük, 5/8'lik, 7/8'lik, 8/8'lik, 9/8'lik, 9/16'lık ve 10/8'lik ritim kalıbında **Van** yöresine ait herhangi bir türküye rastlanılmamıştır.

- TRT Repertuarı incelendiğinde; **Bitlis** yöresine ait **19** türkü belirlenmiş olup, türkülerin notaları tek tek incelenerek bu türküler içerisinde **1** adet Hicaz karakterli türkü tespit edilmiştir. “Bitlis’te Beş Minare” isimli türkü 6/4'lük ritim kalıbıyla kullanılmıştır.
- TRT Repertuarı incelendiğinde; **Muş** yöresine ait **11** türkü belirlenmiş olup, türkülerin notaları tek tek incelenerek bu türküler içerisinde **1** adet Hicaz karakterli türkü tespit edilmiştir. “Mektebin Bacaları” isimli türkü 4/4'lük ritim kalıbıyla kullanılmıştır.
- TRT Repertuarı incelendiğinde; **Malatya** yöresine ait **76** türkü belirlenmiş olup, türkülerin notaları tek tek incelenerek bu türküler içerisinde **3** adet Hicaz karakterli türkü tespit edilmiştir. Elde edilen bulgular ışığında, 2/4' lük ile 12/8'lik usul arasında, Doğu Anadolu bölgesi illerinden **Malatya** Yöresine ait 3 adet hicaz karakterli türkü incelendiğinde % **66,67** oranında en fazla yüzde ile **2/4'lük** ritim kalıbının yaygın olarak kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Hemen ardından %**33,33** oranında **4/4'lük** ritim kalıbının kullanıldığı tespit edilmiştir. 3/4'lük, 5/8'lik, 6/8'lik, 7/8'lik, 8/8'lik, 9/8'lik, 9/16'lık, 10/8'lik ve 12/8'lik ritim kalıbında **Malatya** yöresine ait herhangi bir türküye rastlanılmamıştır.
- TRT Repertuarı incelendiğinde; **Elazığ** yöresine ait **76** türkü belirlenmiş olup, türkülerin notaları tek tek incelenerek bu türküler içerisinde **11** adet Hicaz karakterli türkü tespit edilmiştir. Elde edilen bulgular ışığında, 2/4' lük ile 12/8'lik usul arasında, Doğu Anadolu bölgesi illerinden **Elazığ** Yöresine ait 11 adet hicaz karakterli türkü incelendiğinde % **72,73** oranında en fazla yüzde ile **10/8'lik** ritim kalıbının yaygın olarak kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Hemen ardından %**9,09** oranında **4/4'lük**, **9/8'lik** ritim kalıplarının kullanıldığı tespit edilmiştir. 2/4'lik 5/8'lik, 6/8'lik, 7/8'lik, 8/8'lik, 9/8'lik, 9/16'lık ve 12/8'lik ritim kalıbında **Elazığ** yöresine ait herhangi bir türküye rastlanılmamıştır.
- TRT Repertuarı incelendiğinde **Iğdır** yöresine ait 7 türkü içerisinde Hicaz Karakterli hiçbir türküye rastlanılmamıştır.

- Doğu Karadeniz ve Doğu Anadolu bölgesi illerine ait TRT repertuarında bulunan hicaz karakterli türküler incelendiğinde Hicaz Ailesi makamlarından Hicaz ve Hümayun makamlarında türkülerin yakıldığı tespit edilmiştir.
- Elde edilen veriler ışığında bulgulardan hareketle Uzzal ve Zirgüleli Hicaz Makamında Türkülere rastlanmamıştır.

ÖNERİLER

- Araştırmanın konusu itibarıyla Doğu Karadeniz ve Doğu Anadolu yöresine ait illerin Hicaz karakterli türküleri ritmik ve makamsal yönlerden incelenip analiz edilmiştir. 7 bölgenin türküleri derleme çalışmaları kapsamında değerlendirilip diğer makamlarda da analiz yapılması yöresel kültürün daha iyi anlaşılıp gelecek kuşaklara doğru aktarılabilmesi açısından önemlidir.
- Konu ile ilgili mesleki müzik eğitimi veren yüksek öğretim kurumlarında Türk Halk Müziği dersleri içerisinde konunun önemi anlatılmalıdır.
- Türk Sanat Müziği makamları ile Türk Halk Müziği ayakları arasında dizisel ilişkiler öğrencilere anlatılmalı ve yörelere TSM ve THM dizileri ilişkilendirilmelidir.

KAYNAKÇA

Emnalar, Atınç., (1998) “*Tüm Yöreleriyle Türk Halk Müziği ve Nazariyatı*”, Ege Üniversitesi Basımevi, İZMİR

ÖZBEK, Mehmet., (1998) “*Türk Halk Müziği El Kitabı 1 Terimler Sözlüğü*”, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, ANKARA

ÖZKAN, İsmail Hakkı., (2007) “*Türk Mûsikisi Nazariyatı ve Usûlleri*” Ötüken Yayınları, İSTANBUL

TRT Müdürlüğü Dairesi Yayınları., “*Türk Halk Müziği Elektronik Repertuar Kitabı*, ANKARA

TURHAN, Salih-CAN, Taner., (2006) “*Ordu Türküleri*”, Çetin Ofset., ANKARA

İnternet Kaynakları

<http://www.cografya.gen.tr/egitim/bolgeler/dogu-anadolu.htm> Doğu Anadolu Bölgesi Sınır Haritası, Erişim Tarihi:10.01.2018

<http://www.cografya.gen.tr/egitim/bolgeler/dogu-anadolu.htm> Karadeniz Bölgesi Sınır Haritası, Erişim Tarihi:10.01.2018

ÖZGEÇMİŞ

Trabzon'da dünyaya geldi.

İlk, Orta, lise öğrenimini Trabzon'da tamamladı.

2007 yılında Samsun İlkadım Anadolu Güzel Sanatlar Lisesinden Mezun oldu.

2010 yılında Ordu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümünü kazandı.

2014 yılında bu bölümden mezun oldu.

2016 yılında On Dokuz Mayıs Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü bünyesinde Devlet Konservatuvarı Geleneksel Türk Müziği Bölümünün açmış olduğu tezli yüksek lisans programını kazandı.

2017 yılında Samsun Klasik Türk Müziği Korosunda Misafir Sanatçı olarak görev yaptı. Halen bu görevini sürdürmektedir.

2012-2017 tarihleri arasında çeşitli özel okullarda Müzik öğretmeni olarak görev yaptı.

2015 yılından bu yana İlkadım belediyesi İlkadım Kültür Merkezinde, Halk eğitim Merkezi iş birliğinde Keman öğretmenliği görevini sürdürmektedir.

2016-2017 Eğitim-Öğretim döneminde Keman öğretmenliği görevinin yanı sıra Yeni kurulan İlkadım Belediyesi Türk Sanat Müziği Çocuk Korosu şefliği görevini sürdürmektedir.

Halen Doç. Dr. Serhat YENER danışmanlığında Yüksek Lisans eğitimini sürdürmektedir.